

Kevser Suresi

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

"Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır."

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

SON ELÇİ

HZ. MUHAMMED

– Telif Komisyonu –

KEVSER

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Yayınları: 88

Hazırlayan:

Kevser

Dizgi ve Mizanpaj:

Kevser

Kapak Tasarım:

Hasan Başbuğ

Baskı:

Step Ajans

1. Baskı: Nisan 2006

2. Baskı: Mart 2007

3. Baskı: Mart 2010

4. Baskı: Temmuz 2011

ISBN 978-975-6640-64-7

Adres:

Kevser Yayınları

Sofular Mh. Simitçi Şakir Sk. No: 14/1

Fatih – İSTANBUL

Tel: (0212) 534 35 28 Fax: 631 36 01

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

*Gül güzelliştir. Gül sevgidir.
Gülü tarife ne hacet?!
Gül sevdây-ı Muhammed'dir.*

"**Karanlıklarda Parlayan Nur**" timsali olan o büyük şahsiyetin manevî makamına küstahça saldıranlar yeniden dünyamızı karanlıklara boğmak istemekte ve aydınlık nurunu ağızlarıyla üfleyerek söndürmeye çalışmaktadırlar. Ancak bilmezler ki Allah nurunu tamamlayacaktır, cahiller istemese de.

Bu küstah ve pervasızca saldırılar karşısında "**Nur Ümmeti**" Nurlu Peygamber'ine (s.a.a) daha çok sarılarak içinde bulunduğumuz yılı, "**Peygamber Yılı**" ilan edip küfür, şirk ve cehalet ordularına gereken cevabı vereceklerdir.

Biz; Kevser Yayıncılık olarak Peygamber Yılı'nda onu daha iyi tanımak ve tanıtmak adına ve Müslümanların vahdetine katkıda bulunmak amacıyla mübarek doğum haftasında o yüce şahsiyeti anma merasimi düzenliyor ve elinizde bulunan kitapçığı tüm Peygamber (s.a.a) sevdalılarına takdim ediyoruz...

Ey Muhammed Mustafa

Ey Hahib-i Kibriya	Sensin üstadı Ali
Şem'i cem'i enbiya	Sen nebisin, O veli
Canına canlar feda	Sizden her şey münceli
Ey Muhammed Mustafa	Ey Muhammed Mustafa

Buldu cümle kainat	Ey hakikat tefsiri
Nurun ile hep hayat	Sardı nurun her yeri
Senle bulduk biz necat	Biz kapının kıtmiri
Ey Muhammed Mustafa	Ey Muhammed Mustafa

Kâinatın serveri	Aynı günde iki nur
Cümle canlar dilberi	Etti aleme zuhur
Sensin aşkın mihveri	Oldu nurun ala nur
Ey Muhammed Mustafa	Ey Muhammed Mustafa

Hem adın hoş hem huyun	Murteza'nın hakkına
Hilkatin hem de boyun	Fatıma'nın aşkına
Nurdur ecdadın, soyun	Et nazar müştakına
Ey Muhammed Mustafa	Ey Muhammed Mustafa

Musa Aydın

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

HZ. PEYGAMBER'İN DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Doğumu

Hz. Peygamber'in (s.a.a) gönderilişi öncesindeki dönemde Arap Yarımadası toplumunda kargaşa ve zulüm kökleşmişti. Toplumda birlik diye bir şey yoktu. Çöldeki hayat karakterinin var ettiği sosyal ve kültürel özellikler, Arap Yarımadası toplumunda göstergeleri beliren çöküş sürecini durdurmak için yeterli değildi. Bu süreçte ortaya çıkan antlaşmalar ve ittifak (birlikte-lik) girişimleri, sözünü ettiğimiz sosyal çözülme karşısındaki direnişin sosyal göstergesi olmaktan başka bir şey değildi. Fakat bu müttefiklerin sayıca çokluğu toplumda merkezî bir gücün olmadığını delili idi.

Hz. Ali (a.s) bir hutbesinde şöyle buyurur:

"Allah onu, elçilerin gönderilmesine bir süre ara verdikten sonra, ümmetlerin uykularının

uzayıp gittiği, fitnelerin alıp yürüdüğü, işlerin darmadağın olduğu, savaşların yayıldığı bir çağda gönderdi. Dünyanın ışığı görünmez olmuştu. Aldatışlar açığa çıkmıştı. O çağda dünyanın yaprağı sararmıştı, meyvesinden ümit kesilmişti. Suyu çekilmiş, hidayet meseleleri yıpranmıştı. Azgınlık bayrakları dalgalanmaktaydı. Dünya, ehline karşı yüzünü ekşitmiş, kendisini isteyen yüzüne suratını asmıştı. Meyvesi fitne idi, yemeği leşti, pisti. İçi korku idi, dışı ise kılıçtı."¹

İnsanlığın içinden geçtiği bu zor ortamda ebedî mutluluk ve onurlu bir hayat müjdeleyen ilâhî bir nur parıldayarak kulları ve ülkeleri aydınlattı. Bu nurun parıldayışı, Hicaz topraklarının üstün keremli Peygamberi Abdullah oğlu Muhammed'in (s.a.a) doğumu ile şereflendiği sırada gerçekleşti. Bu doğum miladî 570 yılına denk gelen Fil Yılı'nda meydana geldi. Hadisçilerin ve tarihçilerin çoğunluğunun kabullerine göre bu mutlu olay rebiyülevvel ayına rastlar.

Doğduğu güne gelince; bunu en doğru bilecek olan Ehl-i Beyti (hepsine selâm olsun) bugü-

1- Nehcu'l-Belâğa, hutbe: 89

nün kesin olarak rebiyülevvel ayının on yedisinin cuma günü, şafağın sökmesinden sonra olduğunu söylüyor. İmamiye Mezhebi'nde yaygın şekilde benimsenen görüş budur. Başka görüşlere göre Hz. Peygamber (s.a.a) yine rebiyülevvel ayının on ikisine rastlayan bir pazartesi günü dünyaya geldi.¹

Hz. Peygamber (s.a.a) iki isimle tanınmıştır. Bu isimler "Muhammed" ve "Ahmed"dir. Bu isimlerin her ikisi de Kur'ân'da geçmektedir. Tarihçilerin verdikleri bilgiye göre Hz. Peygamber'e "Muhammed" adını dedesi Abdulmuttalip verdi. Bu ismi torununa niçin verdiğine ilişkin soruya: "Onun gökte ve yeryüzünde övülmesini istedim." cevabını verdi.² Annesi Âmine ise dedesinin isimlendirmesi öncesinde oğluna "Ahmed" ismini vermişti.

Hz. Peygamber'in Sütannesine Verilmesi

Hz. Peygamber (s.a.a), en çok sevdiği oğlu Abdullah'ı çok genç yaşta kaybetmiş olan dedesi Abdulmuttalib'in en öncelikli meşguliyet ko-

1- İmtau'l-Esma, s.3.

2- es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.128

nusu olmuştu. Bu yüzden emzirilmesi için Hz. Peygamber'in, çölde yaşayan Benî Sa'd kabilesine gönderilmesini istedi. Bununla, Hz. Peygamber'in (s.a.a) orada bir sütanneden süt emerek Mekke'nin çocukları tehdit eden olumsuz ortamının uzağında temiz bir ortamda kırsal kesimin çocukları arasında yetişmesini amaçlıyordu.

Mekke eşrafının âdeti böyle idi. Yeni doğan çocuklarını sütannelerine verirlerdi. Benî Sa'd kabilesinin sütanneleri ise, bu işte şöhret kazanmışlardı. Mekke yakınlarında, Harem-i Şerif civarında yaşayan bu kabilenin kadınları her yılın belirli bir döneminde Mekke'ye gelerek emzirilecek çocuk ararlardı. Özellikle Hz. Peygamber'in (s.a.a) doğduğu yılda bu arayışları daha ısrarlı bir nitelik kazandı. Çünkü yaşanan yıl bir kuraklık ve kıtlık yılı olduğu için bu kabilenin kadınları Mekke eşrafının yardımına her zamankinden daha çok muhtaç bir durumda idi.

Halime diyor ki: "Abdulmuttalip beni karşıladı ve bana: 'Kimsin?' diye sordu. 'Benî Sa'd kabilelerinden bir kadın.' karşılığını verdim. Bana: 'Adın nedir?' diye sordu. 'Halime.' dir dedim. Bunun üzerine: 'Ne güzel, ne güzel; saadet ve hilim! Bu

iki karakterde bütün zamanların iyiliği ve ebedî onur vardır.' dedi."

Abdulmuttalib'in yetimini emzirmeye almakla berekete ve hayır artışına kavuşacağını uman Halime'nin bu beklentisi boşa çıkmadı.

Halime diyor ki: "Resulullah'ı (s.a.a) yanımıza alınca geçimimizde ve malımızda bolluk ve hayır bulduk. Öyle ki, kıtlıktan ve geçim sıkıntısından sonra varlıklı hâle geldik."¹

Abdulmuttalib'in torunu, Halime'nin ve kocasının himayesinde Benî Sa'd kabilesinin kırlarında yaklaşık beş yıl geçirdi.

Annesi Âmine İle

Hız. Peygamber (s.a.a), babasının ölümünden sonra hayatta kalan müşfik annesinin gözetiminin tadını uzun süre tadamadı. Annesi, sevgili kocasını kaybetmişliğin tesellisi olacak olan Abdullah'ın bu yetimini büyütmeyi bekliyordu. Fakat ölüm ona bu fırsatı vermedi. Rivayet edildiğine göre sütannesi Halime, beş yaşındayken Hız.

1- Biharu'l-Envar, c.15, s.345; el-Menakıb, İbn Şehraşub, c.1, s.24; es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.149

Peygamber'i (s.a.a) ailesinin yanına getirdi. Anne-si Âmine o sırada Peygamber'i yanına alıp sevgili eşinin mezarını ziyarete gitmek istedi. Bu vesile ile Hz. Peygamber de Yesribli (Medineli) Benî Neccar kabilesinden olan dayılarını görebilecek, bu yolculuk sırasında onlarla tanışabilecekti. Fakat bu yolculuk Hz. Peygamber (s.a.a) için başka bir üzüntü kaynağı oldu. Çünkü babasının ölüp defnedildiği evi ziyaret ettikten sonra geri dönüş yolunda Ebvâ denen yerde annesini kaybetti.

Âmine'nin ölümünden sonra Ümmü Eymen, geriye kalan mallarını ve devesini de yanına alarak Hz. Peygamber (s.a.a) ile birlikte Mekke'ye doğru yolculuğuna devam etti. Amacı onu, torununa çok düşkün olan dedesi Abdulmuttalib'e teslim etmekti.¹

Dedesi Abdulmuttalip İle

Hız. Peygamber (s.a.a) dedesi Abdulmuttalib'in kalbinde hepsi de Mekke vadisinin ileri gelenleri olan oğullarından ve torunlarından hiçbirinin sahip olmadığı öncelikte bir yere sahipti.

1- es-Siretu'n-Halebiyye, c.1, s.105

Rivayet edildiğine göre Abdulmuttalip Kâbe'nin avlusunda kendisi için özel olarak seçilen yaygı üzerinde otururdu. Kureyş'in ileri gelenleri, eşrafı ve oğulları çevresini sarardı. O sırada gözü torunu Muhammed'e (s.a.a) ilişince yanına gelmesi için ona yol açılmasını emreder ve gelince onu kendisi için özel olarak seçilmiş olan o yaygı üzerinde yanı başında oturturdu.¹

Kureyş kabilesinin büyüğü tarafından gösterilen bu ilgi, kendini bildiği günden itibaren dikkatleri çeken yüksek ahlâkına ek olarak onun Kureyşlilerin gönüllerindeki değerini yükseltmişti.

Hz. Peygamber (s.a.a) sekiz yaşına bastığında üçüncü bir acı ile sarsıldı. Bu acı, büyük dedesi Abdulmuttalib'in ölümü idi. Dedesinin ölümü üzerine duyduğu üzüntü, annesinin ölümü üzerine duymuş olduğu üzüntüden daha az olmamıştı. Öyle ki, dedesinin cenazesini son istirahatgâhı olan mezarına kadar izlerken hüngür hüngür ağlamıştı.

Dedesinin hatırası hiçbir zaman aklından çıkmadı. Çünkü kendisine çok güzel bakmıştı ve

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.1, s.168

onun peygamber olacağını biliyordu. Nitekim rivayet edildiğine göre, henüz emekleme çağında bir bebek iken Peygamber'i yanından uzaklaştırmak isteyen birine: "Oğlumu bırak, ona mülk/egemenlik gelmiştir." dedi.¹

1- Tarih-i Yakubî, c.2, s.10

GENÇLİK DÖNEMİ

Ebu Talib'in Hz. Peygamber'in (s.a.a) Gözetimini Üstlenmesi

Abdulmuttalip, torunu Muhammed'in (s.a.a) bakımını oğlu Ebu Talib'e havale etmesi onun torununa yönelik ilgisinin bir belirtisidir. Çünkü Ebu Talib'in, yeğeninin bakımını en iyi şekilde yerine getireceğini biliyordu. Ebu Talip gerçi fakir idi; fakat Kureyşliler arasında, kardeşleri içinde en saygın ve ayrıcalıklı konuma sahipti. Üstelik Ebu Talip Hz. Peygamber'in babası Abdullah'ın ana-babası bir kardeşi idi. Bu da onunla Hz. Peygamber (s.a.a) arasındaki bütünlük, şefkat ve sevgi bağlarını güçlendiren bir unsurdur.

Ebu Talip, babası tarafından uhdesine verilen bu sorumluluğu ıftiharla ve şerefle kabul etti. Bu sorumluluğunda saygın eşi Esed kızı Fatıma onun yardımcısı idi. Karı-koca, ikisi birlikte Muhammed'in beslenmesini ve giyimini kendile-

rinin ve öz evlâtlarının aynı türden ihtiyaçlarının karşılanmasına tercih ediyorlardı. Hz. Peygamber de amcasının bu eşinin ölümü üzerine: *"Bugün annem öldü!"* derken bu gerçeği ifade etmek istemiştir. Ardından Hz. Resulullah (s.a.a) ona kendi gömleğini kefen olarak sarmış ve defninden önce lahdine uzanıp yatmıştı.

Abdulmuttalib'in ölümünden itibaren Ebu Talib'in Hz. Peygamber'i (s.a.a) korumakla ilgili zor görevi başladı. O, onu çocukluğundan başlayarak malı ile, canı ile, itibarı ile koruyor, yaşadığı süre boyunca onu eli ve dili ile destekliyordu. Böylece Muhammed (s.a.a) büyüdü ve peygamberlik görevini alarak risaletini yüksek sesle ilân etti.¹

İlk Şam Seferi

Kureyşlilerin âdetlerinden biri her yıl Şam'a ticaret maksadlı bir yolculuk düzenlemektir. Çünkü ticaret kazanç elde etmenin başta gelen kaynağı idi. Ebu Talip de bu yolculuklarından birine çıkmaya karar verdi. Karar verirken Hz. Peygamber'i

1- Menakıb-u Âl-i Ebi Talip, c.1, s.35; Tarih-i Yakubî, c.2, s.14

(s.a.a) yanında götürmeyi düşünmemiştir. Çünkü onun adına yolculuğun zorluklarından ve çölü aşmanın tehlikelerinden korkuyordu. Fakat yola çıkacağı sırada kararını değiştirdi. Çünkü yeğeninde kendisi ile beraber gitme yönünde büyük bir ısrar gördü. Amcasından ayrılacağı için yüzünü ekşitmiş ve gözlerinden yaş dökülmeye başlamıştı. Hz. Peygamber'in (s.a.a), amcası ile birlikte çıktığı bu yolculuk Şam'a yaptığı ilk yolculuktu.

Bu yolculuk sırasında ünlü rahip Buheyra, Hz. Peygamber'i (s.a.a) görüp onunla buluştu. Rahip, Peygamber'de Hz. İsa (a.s) tarafından geleceği müjdelenen son peygamberin belirtilerini tespit etti. Zira bu rahip Tevrat'ın, İncil'in ve son peygamberin geleceğini müjdeleyen diğer kaynakların içeriklerinden haberdardı. Bu tespit üzerine Hz. Peygamber'i Mekke'ye geri götürmesini ve onu Yahudilerin suikastından korumasını Ebu Talib'e tavsiye etti.¹ Ebu Talip de rahibin sözlerini dikkate alarak tam bir tedbir içerisinde yeğeni Muhammed'le (s.a.a) birlikte Mekke'ye döndü.

1- Siret-u İbn Hişam, c.1, s.194; es-Sahih min Sireti'n-Nebiyyi'l-Âzam, c.1, s.91-94

Hilfu'l-Fudul (Erdemliler Paktı)

Kureyş kabilesi bazı savaşlardan sonra zayıflığının ve bünyesinde beliren görüş ayrılıklarının farkına vardı. Bunun sonucunda artık eskisi gibi güçlü ve saldırılmaz olarak algılanmadığı için Arapların saldırgan arzularının hedefi olmaktan korkmaya başladı. Bu düşünce ile Zübeyr b. Abdulmuttalip, Hilfu'l-Fudul adlı bir pakt oluşturma çağrısı yaptı. Bu çağrı üzerine Haşimoğulları, Zuhreoğulları, Temimoğulları ve Esedoğulları Abdullah b. Cud'an'ın evinde toplandı. Toplantıya katılanlar ellerini Zemzem Suyu'na daldırarak zulme uğrayanlara yardım edeceklerine, geçim sıkıntısı çekenlere el uzatacaklarına, kötülükten sakındıracaklarına dair anlaştılar.¹ Bu anlaşma cahiliye döneminin en şerefli anlaşması idi. Hz. Peygamber (s.a.a) de bu anlaşmanın yapıldığı toplantıya katıldı. O sırada yirmi yaş civarında idi.² Öyle ki, peygamber olduktan sonra bile bu anlaşmayı övdü ve onu şu sözlerle onayladığını

1- el-Bidaye ve'n-Nihaye, c.3, s.293; Şerh-u Nehci'l-Belâga, İbn Ebi'l-Hadid, c.14, s.129, 283

2- Tarih-i Yakubî, c.1, s.17

belirtti: "İbn Cud'an'ın evinde katıldığım anlaşma benim için kırmızı develerden daha sevgili ve değerlidir. Eğer İslâm döneminde böyle bir anlaşma toplantısına çağrılısam, o çağrıyı kabul ederdim."¹

Hatice'nin Malları ile Ticaret

Hiz. Peygamber'in (s.a.a) kişiliğı, Mekke toplumunda parlamaya başlamıştı. Çünkü sahip olduğu yüksek ahlâk, yüce ciddiyet ve gayret, güvenilirlik ve doğru sözlülük gibi erdemleri herkesin dikkatini çekmişti. Dolayısıyla insanların kalbinde büyük bir sevgi eksenini durumuna gelmişti. Kaldı ki o, temiz bir ailenin evlâdı idi. Fakat yok-sulluk Ebu Talib'in yakasını bırakmıyordu. Bu yüzden Hiz. Peygamber'in (s.a.a) de içinde yaşadığı bu ailenin sorumlusu sıfatı ile Ebu Talip, yirmi beş yaşına giren bu saygın yeğenine Hatice b. Huveylid'in mallarını ortak sıfatı ile satma girişiminde bulunmayı teklif etti. Ebu Talip, Hatice'ye koşarak bu meseleyi açınca kadın büyük bir sevinç içinde teklifi hemen kabul etti. Çünkü Hiz. Peygamber (s.a.a) hakkında olumlu bir izlenime

1- Siret-u İbn Hişam, c.1, s.142

sahipti. O nedenle de Hz. Peygamber'e, mallarının ticareti için yolculuk yapan diğer insanlara verdiğinin iki katını verdi.¹

Hz. Peygamber (s.a.a) böylece Şam'a doğru yola çıktı. Yolculuğunda Hatice'nin kölesi Meysere yardımcısı idi. Güzel huyu ve ince duyguları sayesinde Meysere'nin sevgisini ve saygısını kazanmayı başardı. Ayrıca güvenilirliği ve zekâsı sayesinde yaptığı alışverişten en büyük kârı elde etmeyi becerdi. Yine bu yolculuğu sırasında bazı çarpıcı kerametleri görüldü. Kervan Mekke'ye dönünce Meysere, gördüklerini ve işittiklerini Hatice'ye anlattı.² Kölenin anlattıkları Hatice'nin Hz. Peygamber'e (s.a.a) daha fazla önem vermesini, ilgi duymasını sağladı ve onu Hz. Peygamber'le (s.a.a) evlenmeye teşvik etti.

1- Biharul-Envar, c.16, s.22; Keşfu'l-Gumme, c.2, s. 134
Cenabizî'nin Maalimu'l-İtre adlı eserinden naklen; es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.132

2- el-Bidaye ve'n-Nihaye, c.2, s.296; es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.136

EVLİLİKTEN PEYGAMBERLİĞE KADAR

Kutsal Evlilik

Hız. Peygamber (s.a.a) gibi kişiliğı ile herkesten üstün olan bir kişinin, büyük amaçları ve değerleri ile uyum sağlayacak olan, kendisi ile beraber cihat yolculuğunu ve sıkıntılarla dolu çabasını sürdüreceğ, zorluklarına ve meşakkatlerine sabredecək bir kadın ile evlenmesi gerekirdi. O günlerde Hız. Peygamber'e (s.a.a) ve sözünü ettiğimiz göreve uygun düşecek Hatice'den başka bir kadın yoktu. Bu birlikteliğı yüce Allah'ın dilemesi sonucunda, Hız. Hatice'nin kalbi bütün duyguları ile Hız. Peygamber'e yöneldi ve onun yüce şahsına bağlandı. Hız. Hatice (r.a) Kureyş kabilesinin en şerefli, en zengin ve en güzel kadınlarından biri idi. Cahiliye döneminde "temiz hanım" ve "Kureyş'in Hanımefendisi" gibi nitelemeler ile anılırdı. Kabilesinin bütün erkekleri onunla evlenmek için güçlü bir arzu içinde idiler.

Hız. Hatice'ye Kureyş kabilesinin önde gelen erkekleri talip oldu. Tekliflerini kabul etmesi için ona maddî vaatler sundular. Fakat o bu tekliflerin hepsini reddetti.¹ Çünkü meseleleri ölçüp tartan üstün bir akla sahipti. Fakat Hız. Peygamber'i (s.a.a) seçti. Çünkü onda asalet, üstün seçkinlik ve yüce ahlâk ve değerlerin toplu olduğunu gördü. Bu yüzden onun yücelik alanına girmeyi isteyerek ona eş olmak istedi.

Tarihî kaynakların ağırlıkla verdikleri bilgiye göre evlenme arzusunu ilk ortaya koyan taraf Hız. Hatice oldu. Bu arzu üzerine Ebu Talip, ailesini ve birkaç Kureyşliyi yanına alarak Hız. Hatice'yi o sırada velisi olan büyüğünden istemeye gitti. Bu veli, Hatice'nin amcası Amr b. Esed idi.² Ağırlıkla kabul edilen görüşe göre bu olay Resulullah'ın peygamber olmasından on beş yıl önce gerçekleşti.

Hız. Hatice'nin Hız. Peygamber'le (s.a.a) Evlenmeden Önceki Hayatı

Hız. Hatice, şeceresi çok eski tarihlere varan, güzel anıya, üstün ahlâka sahip ve Halil İbrahim'in

1- Biharu'l-Envar, c.16, s.22

2- es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.137

(a.s) dini olan Hanif dine eğilimli bir aile ortamında doğdu. Babası Huveylid, Hacerü'l-Esved'i Yemen'e taşımak isteyen Yemen hükümdarına karşı çıktı. İnancını ve dinî sembolleri savunmakta kararlı bir kimse olduğu için hükümdarın çok sayıda destekleyicisinin olması onu yıldırmadı. Hz. Hatice'nin dedesi Esed b. Abduluzza, haksızlığa uğrayanları destekleme temeline dayanan Hilfu'l-Fudul Antlaşması'nın önde gelen katılımcılarından idi. Hz. Hatice'nin amcasının oğlu Vereka b. Nevfel ise, Hristiyanlar ve Yahudilerle yakın ilişkiler kurmuş, onların kutsal kitaplarını incelemiş bir kişiydi.

Hz. Hatice'nin Hz. Peygamber ile evlenmeden önceki hayatı hakkında tarihî kaynaklar bize güvenilir ve ayrıntılı bilgiler vermiyor. Bir rivayete göre Hatice Hz. Peygamber'den (s.a.a) önce iki evlilik yapmış, önceki eşleri Atik b. Âid el-Mahzumî ve Ebu Hale et-Temimî'dir ve bu evliliklerden birkaç çocuğu olmuştu.¹ Oysa başka kaynaklara göre o, Hz. Peygamber'le (s.a.a) evlendiğinde ba-

1- Rivayetlerin farklılığı ile ilgili olarak bk: el-İsabe, c.3, s.611; es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.140

kire idi. Bu duruma göre Zeynep ve Rukiye Hz. Hatice'nin Hale adındaki kız kardeşinin kızları idi ve annelerinin ölümü üzerine teyzeleri Hz. Hatice tarafından evlât edinilmişlerdi.¹

Hz. Peygamber (s.a.a) ile evlendiğinde Hz. Hatice'nin (r.a) kaç yaşında olduğu konusunda da tarihçiler arasında ihtilâf vardır. Bu rivayetlerin kimine göre Hz. Hatice o sırada yirmi beş, kimine göre yirmi sekiz, kimine göre otuz, kimine göre otuz beş ve kimine göre kırk yaşında idi.²

Hz. Ali'nin (a.s) Doğumu ve Hz. Peygamber (s.a.a) Tarafından Eğitilmesi

Hz. Peygamber (s.a.a) ile Ebu Talip oğlu Hz. Ali (a.s) arasındaki ilişki yakın akrabalık bağı ile sınırlı değildir. Bu ilişki son derece derin fikrî ve duygusal bir ilişki olarak kendisini gösterir. Hz. Ali'nin annesi Fatıma bint-i Esed, Kâbe'nin içinde doğurduğu oğlunu kucağına alarak Kâbe'den çıktığında karşılaştığı ilk kişi Hz. Peygamber

1- Menakıb-ı Âl-i Ebi Talip, c.1, s.159; es-Sahih min Sireti'n-Nebiyi'l-Âzam, c.1, s.121-126

2- es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.140; el-Bidaye ve'n-Nihaye, c.2, s.295; Biharu'l-Envar, c.16, s.12

(s.a.a) oldu.¹ Hz. Peygamber bu karşılama sırasında Hz. Ali'yi annesinin kucağından alarak bağrına bastı.²

Bu yeni doğan bebek, anne-babası ile amcasının oğlu olan Hz. Peygamber'in (s.a.a) kucaklarında büyüdü. Hz. Peygamber sık sık amcasının evine giderdi. Hz. Hatice (r.a) ile evlendikten sonra bile bu gidip gelmeler aynı sıklıkta devam etti. Hz. Peygamber ona, başka hiç kimseye göstermediği üstün bir duygu ve özen ile yaklaşıyordu. Uyanıkken ona okşayıcı sözler söyler, onu göğsünde taşır ve uyutmak için beşiğini sallardı. Hz. Ali (a.s), Hz. Peygamber (s.a.a) ile arasındaki sıkı yakınlığı şöyle ifade ediyor:

"Resulullah'a (s.a.a) ne kadar yakın olduğumu, onun katında nasıl bir mertebeye ulaştığımı bilirsiniz. Çocuktum henüz, o beni bağrına basardı. Yatağına alırdı. Vücudunu bana sürer, beni koklardı. Lokmayı çiğner,

1- Hâkim Nişaburî şöyle der: "Fatıma bint-i Esed'in Emirü'l-Müminin Ali b. Ebu Talib'i Kâbe'nin içinde doğurduğunu ifade eden rivayetlerin sayısı oldukça fazladır." el-Müstedrek ala's-Sahihayn, c.3, s.483

2- el-Fusulu'l-Muhimme, İbn Sabbağ, s.13

ağızıma verir, yedirirdi. Ne bir yalan söylediğimi duymuştur, ne bir kötülük ettiğimi görmüştür... Ben her an deve yavrusu nasıl annesinin ardından giderse onun ardından öyle giderdim. O her gün bana huylarından birini belletir, ona uymamı buyururdu."¹

Kureyş kabilesi bir dönem şiddetli bir ekonomik sıkıntıya düşmüştü. Bu bunalım sırasında Hz. Peygamber (s.a.a) hemen amcaları Abbas'a ve Hamza'ya Ebu Talib'e bu sıkıntılı döneminde yardım ve destek olmalarını önerdi. Bu öneri üzerine Abbas Talib'i, Hamza Cafer'i yanına alırken, Ebu Talip Akil'in kendi yanında kalmasını istedi. Hz. Peygamber (s.a.a) de yanına Ali'yi (a.s) aldı ve onlara şöyle dedi: *"Ben yüce Allah'ın size vermeyip benim için seçtiği kişiyi seçtim."*²

1- Nehcü'l-Belâğa, 192. hutbe, Kasıa hutbesi.

2- Mekatilu't-Talibiyyin, s.36; el-Kâmil, c.1, s.37

PEYGAMBERLİK VE ÖN BELİRTİLERİ

Hız. Peygamber'in (s.a.a) peygamber oluşundan vefatına kadar onunla aynı dönemde yaşayanlar, Hız. Peygamber'in peygamber olmasından önce ve peygamber olduğu sıradaki hayatı hakkında bize sağlıklı ve net bir portre sunmasalar da Hız. Ali (a.s) Hız. Peygamber'i (s.a.a) anlatırken onun peygamberlik öncesi dönemi hakkında şöyle diyor:

"O süttten kesildiğı andan itibaren Allah, meleklerinden pek büyük bir meleğı ona eş etmişti. O melek gece-gündüz ona yücelikler yolunu gösterdi. Âlem ehlinin en güzel huylarını belle-tirdi. Ben de her an devenin yavrusu nasıl anasının ardından giderse onun ardından giderdim. O her gün bana huylarından birini belletir, ona uymamı buyururdu. Her yıl Hira Dağı'na çekilir, kulluğa koyulurdu. Onu sadece ben görürdüm, başkası görmezdi."¹

1- Nehcü'l-Belâğa, 192. hutbe

Bu belge yüce Allah'ın: **"Hiç şüphesiz sen yüce bir ahlâk üzeresin."**¹ ayeti ile uyuşuyor. Bu ayet peygamberlik döneminin başlarında indi. Bilindiği gibi ahlâk, ruhun derinliklerine kök salan nefsanî bir melekedir. Birkaç günde kazanılacak bir nitelik değildir. Buna göre Hz. Peygamber'in yüce ahlâk sahibi olmakla nitelenmesi, onun bu sıfatı peygamber olmadan önce taşıdığını ortaya koyar.

İmam Cafer Sadık (a.s) da şöyle buyurur:

"Aziz ve celil olan Allah, Peygamberi'ni edeplendirdi ve bu edeplendirmeyi en güzel şekilde yaptı. Onun edeplendirmesini kemale erdirdince: **'Şüphesiz sen yüce bir ahlâk üzeresin.'** dedi. Sonra kullarını yönetsin diye ona din ve ümmet işini teslim etti."²

Şunu da unutmamak gerekir ki, yüce ahlâk tanımlaması, Hz. Peygamber'den (s.a.a) gelen: *"Ben ahlâkî erdemleri tamama erdirmek üzere peygamber olarak gönderildim."* şeklindeki hadisin kastettiği erdemlerin bütünüdür. Eğer Hz. Peygamber'in kendisi henüz ahlâkî erdemleri ki-

1- Kalem, 4

2- el-Kâfi, c.1, s.66, h: 4

şiliğinde taşımasaydı, bu erdemleri tamama erdirmesi ondan nasıl beklenebilirdi? O hâlde Hz. Peygamber'in (s.a.a) peygamber olmadan önce bütün erdemlere sahip olduğunu söylemek gerekir. Çünkü ancak o takdirde yüce ahlâk sahibi olmakla nitelendirilmesi doğru ve mantıklı bir niteleme olabilir.

İmam Ali b. Muhammed Naki'den (s.a) şöyle rivayet edilir:

Resulullah (s.a.a) Şam'a gidip gelerek yaptığı ticareti bırakıp bu ticaretlerden Allah'ın kendisine nasip ettiği kazancı tümü ile sadaka olarak dağıttınca, her gün sabahları Hira Dağı'na giderdi. Bu dağa çıkarak onun tepelerinden yüce Allah'ın rahmetinin eserlerine, O'nun rahmetinin şaşırtıcı görüntülerine, hikmetinin emsalsiz güzelliklerine, göklerin derinliklerine, yeryüzünün köşe-bucaklarına, denizlere, çöllere, derelere bakardı ve bu yaratılış eserlerinden ibret alırdı. Yüce Allah'ın kâinata yansıyan bu varlık belirtile-ri üzerinde düşünceye daldardı ve Allah'a gerçek anlamı ile ibadet ederdi.

Resulullah (s.a.a) kırk yaşını doldurunca ve yüce Allah kalbine bakıp da onu kalplerin en

erdemlisi, en yücesi, en itaatkârı, en korkanı, en boyun eğeni olarak bulunca gök kapılarına izin verdi de açıldılar ve Peygamber göğe baktı. Meleklerle izin verdi de indiler ve Peygamber onları gördü. Rahmete emretti de arşın sütunu tarafından Peygamber'in başına ve yüzüne indirildi. Nuru ile taçlanmış meleklerin tavusu Ruhul-Emin lakaplı Cebrail'e baktı da o yanına inerek kolundan tutup onu sarstı ve şöyle dedi:

"Ey Muhammed, oku!" Peygamber'in: "Ne okuyayım?" demesi üzerine Cebrail sözlerine şöyle devam etti: **"Yaratan Rabbinin adı ile oku! O, insanı bir aşılınmış yumurtadan yarattı. Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir. O ki insana kalemle (yazmayı) öğretti. İnsana bilmediğini öğretti."**¹

Sonra Allah'ın kendisine vahyettiğini ona vahyedip arkasından yükselere çıktı.

Muhammed (s.a.a) dağdan indi; ama Allah'a karşı beslediği ululaştırma duygusu benliğini kuşatmış, yüce Allah'ın şânının büyüklüğünün etkisi ile vücudunu ateş ve titreme basmıştı... Sonra

1- Alak, 1-5

Kureyşlilerin, vereceği haberi yalanlayacakları ve kendisine delilik ve şeytanların çarpmasına uğradığı isnadında bulunacakları korkusunu şiddetle hissetti. O nedenle yüce Allah onun göğsünü açmayı ve kalbini cesaretlendirmeyi istedi. Bunun üzerine dağları, taşları ve toprağı konuşturdu. O bunların hangisinin yanına varsa ona şöyle sesleniyordu:

"Selâm sana, ey Muhammed. Selâm sana, ey Allah'ın dostu. Selâm sana, ey Allah'ın Resulü. Müjdeler olsun sana! Çünkü yüce Allah seni üstün kıldı, seni güzel kıldı, alımlı yaptı, seni öncesi ve sonrası ile bütün yaratıkların üzerinde üstünlük ve kerem sahibi kıldı. Kureyşliler sana, delisin ve dinden çıkmışsın diyecekler diye üzülme! Çünkü sadece alemlerin Rabbinin fazilet bağışladığı kimse faziletlidir. Sadece bütün yaratıkların yaratıcısının değerlendirdiği kimse değerlidir."

PEYGAMBERLİK HAREKETİNİN MEKKE DÖNEMİNDEKİ AŞAMALARI

İlk İman Hücrelerini Oluşturmak

Hız. Peygamber'e inen ilk ayetler ile Kur'ân ayetlerinin iniş süreci başladı. Hız. Peygamber (s.a.a) Muzzemmil Suresi'nin ilk ayetlerinin inmesinden sonra İslâmî risaleti yayma ve bir İslâm toplumu oluşturma yolunda aşğıdaki adımları atmaya hazırlanmaya girişti. Bu adımlara paralel olarak çok sayıdaki güçlüğü ve sıkıntıyı göğüslemek için de hazırlık yapmak, plan ve işi hususundaki üslûbunu sağlamlaştırmak durumunda idi.

Risaleti doğrultusunda attığı ilk adım, ev hal-kını, ailesini yeni dine çağırma oldu. Eşi Hız. Hatice'nin (r.a) ona inanması doğaldı. Çünkü Hatice uzun bir ömrü onunla paylaşmış, onda zirve derecesine varmış bir ahlâk yüceliğı, bir ruh temizliğı ve gök âlemi ile ilişki bulmuştu.

Hız. Peygamber (s.a.a), göğsünde asla putlara tapmanın kirletmediğı temiz bir kalp taşıyan amcası oğlu ve himayesinde yetişip büyüyen Hz. Ali'yi (a.s) yeni dine çağırırnada zorluğa katlanmadı. O hemen Peygamber'e inandı ve kavminin ilk Müslüman olanı oldu.¹

Buna göre ilk iman eden kişi, Hira Dağı'ndaki yalnızlık dönemlerinde Peygamber'e (s.a.a) arkadaşlık eden Hz. Ali (a.s) idi. Onun arkasından Hz. Hatice geliyordu. Bu ikisi Hz. Peygamber (s.a.a) gibi tevhid ilkesini kabul edip şirk ve sapıklık güçlerine karşı çıkmalarının arkasından Peygamber'le birlikte namaz kılan ilk kişiler oldular.² Bir süre sonra bunlara Zeyd b. Harise katıldı. Bunlar İslâm toplumuna kaynak olan ilk hayırlı çekirdeğı oluşturmuşlardı.

İlk Üssün Hazırlanması Aşaması

Müddessir Suresi'nin başında belirtildiğı gibi yüce Allah'tan ayağı kalkıp uyarma emrini aldık-

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, İbn Hişam, Erkeklerden İlk İslâm Getirenin Ali b. Ebu Talip Olduğı Bab, c.1, s.245

2- Usdu'l-Gabe, c.4, s.18; Hilyetu'l-Evliya, c.1, s.66; Müstedreku'l-Hâkim, c.3, s.112

tan sonra Hz. Peygamber (s.a.a) İslâm'a çağırma önderi olarak harekete geçti ve toplumun doğru yola yönlendirilmesi sürecinde ışık kaynağı ve meşale olacak bir iman kitlesi oluşturmak amacıyla elinden gelen çabayı gösterdi. Gaybî yardımla desteklenen, hata ve ayak kaymalarından korunan bu çalışma, üç yıl kadar devam etti. İslâmî hareketin bu aşaması tehlikeler ile, zorluklarla çevrili idi; ama özenli ve yüksek düzeyli idi.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) çağrının bu aşamasında uyguladığı yöntemlerden biri bağlılarının seçimini kabile, coğrafî yer ve yaş bakımından çeşitlendirmektir. Böylece ilâhî risaletin yaygın karakterini gözler önüne sermeyi ve toplumun mümkün olan en uç noktasına kadar çağrısının yayılmasını garanti etmek istiyordu. Peygamberliğin başlangıcında çağrısına toplumun mustazaf/zayıf bırakılmış unsurları ile yoksul insanlar olumlu karşılık verdi. Çünkü İslâm misyonu gelişmeye, onurlu hayata ve güvene yönelik bir hareket idi. Zayıfların ve yoksulların yanı sıra eşraf arasındaki temiz vicdanlılar, açık akıllılar ve temiz davranış isteklileri de bu çağrıya olumlu karşılık veriyorlardı.

Kureyş kabilesinin zorba şefleri, bu ilâhî misyonun önemini ve kendilerine yönelik tehlikesini hissetmediler. Bu işin birtakım öteden beri görülen, eskimiş kehanetleri ve köhnemiş düşünceleri aşmayacağını sandılar. Bu hafife alma yaklaşımının sonucu olarak, bu çağrıya karşı şiddetli bir mücadeleye girişip ona beşiğinde son vermeyi düşünmediler.

Bu kısa süre zarfında Hz. Peygamber (s.a.a) çağrısına inananlardan aktif unsurlar oluşturmayı başardı. Bu unsurlar çağrının değerlerini insanlara aktarmak üzere üzerlerinde taşıyorlardı. Bunlar İslâmlarına son derece düşkün ve imanları son derece kesin kimselerdi. Bu nitelikleri ile atalarının benimsedikleri şirk ve sapık ahlâk gibi gelenekleri şiddetle reddediyorlardı. Bu yaklaşımlarının sonucu olarak, ilâhî misyonu açığa vurmanın sonuçlarına katlanma yatkınlıkları artmıştı.

Rivayete göre Hz. Peygamber ve sahabîleri bu dönemde ikindi namazının vakti geldiği zaman kenar mahallelere dağılırlar ve birer veya ikişer kişi hâlinde namaz kılarlardı.

İlk Karşılaşma ve Akrabaları Uyarma Dönemi

İslâm'ın haberinin Arap Yarımadası'nın her tarafına yayıldığı ve iman eden grubun mücadeleye girecek bir moral yüksekliğine eriştiği zaman gelince, genel ilân aşamasına geçilmesi gerekmişti. Bu aşamanın ilk adımı, kabile bağlılığının egemen olduğu bu toplumda yakın akrabaları uyarmaktı. Bütün insanları uyarmadan önce onları uyarmanın önceliği vardı. Nitekim yüce Allah'tan: **"(Önce) en yakın akrabaları uyur."** emri gelmişti.¹

Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) en yakın akrabalarını bir toplantıya çağırarak onlara peygamberlik görevini, bu misyonun amacını ve geleceğini açıkladı. Yakın akrabalar arasında kendilerinden hayır umulan ve iman etmesi ümit edilen kimseler vardı. Karşıtlığını ve isteksizliğini açıkça ilân ederek baş kaldıran bir Ebu Lehep oldu ise de, Hz. Peygamber'i (s.a.a) desteklemeyi ve risaletini korumayı kabul eden bir Ebu Talip (s.a) de oldu.

1- Şuarâ, 214

Rivayet edildiğine göre yakın akrabaları uyar-
ma direktifini içeren ayet inince, Hz. Peygamber
(s.a.a) Hz. Ali'ye yemekli bir toplantı hazırlama-
sını emretti ve aşiretini toplantıya çağırdı. Çağ-
rılanlar kırk kişi idi. Hz. Peygamber (s.a.a) ko-
nuşmaya başlayacağı sırada Ebu Lehep lakabı ile
tanınan amcası Abduluzza sözünü kesti, tebliğe
ve uyarmaya devam etmekten kaçınmasını iste-
di. Böylece Hz. Peygamber'in bu toplantıyı dü-
zenlemekteki amacını gerçekleştirmesini engelle-
di ve toplantı dağıldı. Ertesi gün Hz. Peygamber
(s.a.a) Hz. Ali'ye verdiği emri ve aşiretine yönelik
toplantı çağrısını yineledi. Yemekten sonra Hz.
Peygamber (s.a.a) hemen söze başlayarak şu ko-
nuşmayı yaptı:

"Ey Abdulmuttalip oğulları! Allah'a yemin
ederim ki, ben Arap gençleri arasında benim
size getirdiğim bu mesajdan daha hayırlısını
getiren birini bilmiyorum. Ben size dünyanın
ve ahiretin hayrını getirdim. Yüce Allah bana
sizleri O'na çağırmamı emretti. Aranızdan
hanginiz bu konuda bana iman edecek ve
beni destekleyecek olursa o benim kardeşim,
vasım ve aranızdaki halifem olacaktır."

Hepsi sustu, Hz. Ali hariç. O hemen ayağa fırladı ve: *"Ey Allah'ın Resulü, Allah'ın sana gönderdiği mesaj konusunda ben senin vezirin, destekleyicin olurum."* dedi. Hz. Peygamber (s.a.a) ona oturmasını emretti ve çağrısını tekrarladı. Yine Hz. Ali'den başka ona cevap veren olmadı. Hz. Ali, onun çağrısını bir kere daha olumlu karşılayarak desteğini ve yardım vaadini ilân etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) toplantıda bulunan akrabalarına dönerek şöyle dedi: *"Bu, benim kardeşim, vasım ve aranızdaki halifemdir. Sözüünü dinleyin ve ona itaat edin."* Hz. Peygamber böyle deyince toplantıya katılanlar hemen ayağa kalkarak toplantı yerini terk ettiler. Dağılırken Ebu Talib'e: *"Yeğenin sana oğlunun sözünü dinleyip ona itaat etmeni emretti."* diyerek onu alaya aldılar.¹

Yaygın Mücadele Dönemi

Haşimoğulları'na yapılan yeni dine girmele-ri ile ilgili çağrı, Arap kabileleri üzerinde derin

1- Bu hadis birçok kaynakta rivayet edilmiştir. Nitekim birbirine yakın ifadelerle şu eserlerde de mevcuttur: Tarih-i Taberî, c.2, s.404; es-Siretu'l-Halebiyye, c.1, s.460; Hayat-u Muhammed, Muhammed Hasan Heykel, s.104.

bir etki meydana getirmiş, geniş çaplı tartışmalara yol açmıştı. Hz. Peygamber'in ilân ettiği ve bazılarının iman ettiği peygamberlik hareketinin doğruluğunu ve ciddiyetini iyice anlamışlardı.

Çağrının başlangıcından itibaren üç -veya beş- yıl geçince ilâhî risaleti açıkça ilân etmesi ve genel uyarı kampanyası başlatması yolunda Hz. Peygamber'e ilâhî bir emir geldi. Böylece mesele gözlerden uzak şekilde gerçekleştirilen ferdî ilişki biçiminden çıkacak ve Hz. Peygamber herkesi İslâm risaletine ve tek Allah'a iman etmeye çağıracaktı. Yüce Allah bu direktifi içeren ayetinde Hz. Peygamber'e (s.a.a), hakaret edenlere ve inatçılara yönelik mücadelesi sırasında atacağı adımlarını destekleyeceğini vaat ediyordu. İnen ayetlerde şöyle buyuruluyordu: **"O hâlde sen emrolunduğun şeyi açıkça söyle ve müşriklere aldırış etme! Şüphesiz, alay edenlere karşı biz sana yeteriz."**¹

Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) mutlak bir güven ve köklü bir azim içinde bütün şer ve şirk güçlerine meydan okuyarak Allah'ın emrini

1- Hicr, 94-95

haykırmak için harekete geçti. Safa tepesine çıkarak her tarafa yaptığı yüksek sesli bir çağrı ile Kureyşlilere seslendi. Hepsi etrafında toplandı. Arkasından onlara dedi ki: *"Eğer size: 'Bu sabah veya akşam düşman size saldıracak.' deseydim bana inanır mıydınız?"* Kureyşliler bu soruya: "Evet." cevabını verdiler. Bu cevap üzerine Hz. Peygamber: *"Öyleyse (bilin ki) ben, sizleri önünüzde bekleyen şiddetli bir azap konusunda uyarın biriyim."* deyince Ebu Leheb hemen ayağa fırlayarak Hz. Peygamber'e: "Bugün sana hüsranlı bir gün olsun, bunun için mi topladın bizi?" karşılığını verdi. Bunun üzerine yüce Allah: **"Ebu Leheb'in elleri kurusun, kurudu da..."** diye başlayan Leheb Suresi'ni indirdi.¹

Hz. Peygamber'in bu haykırışı, Kureyşlileri ürküten bir uyarı idi. Çünkü bütün inançlarına yönelik bir tehdit ve Peygamber'in (s.a.a) emrine karşı çıkmalarının akıbetine dönük bir uyarı ve sındırma niteliği taşıyordu... Böylece bu yeni dinin mahiyeti Mekkeliler için, hatta Yarımada'nın her tarafı için açıklık kazanmış oldu. Çünkü yeni bir devrimin insanlığın hayat akışına gireceğini

1- Menakıb, c.1, s.46; Tarih-i Taberî, c.2, s.403

ve kaçınılmaz olarak değerlerin, kültürün, düzeyini gök kaynaklı kriterler uyarınca yükselteceğini ve kötülüklerin kökünü kurutacağını anladılar. Bu yüzden şirkin ve azgınlığın önderleri ile bu yeni din arasında kopan çatışma, bir uzlaşma noktasında noktalanması mümkün olmayan gerçek bir çatışma oldu.

Bu dönem zarfında Arap olan ve olmayan epeyce sayıda kişi İslâm'a girdi. Bunların toplamı kırk kişiye ulaştı. Kureyşliler ise ilk başta barışçı yöntemlerle bu dinin önünü kesmeyi denemek istediler. Fakat Ebu Talip onların bu teklifini güzel bir şekilde reddetti. Ret cevabını alan Kureyşliler Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanından ayrıлып gittiler.¹

Ebu Talib'in Hz. Peygamber'i ve Risaleti Savunması

Hız. Peygamber (s.a.a) hiç duraksamadan İslâm risaletini yaymaya devam etti. Duraksamak şöyle dursun, temposunu artırdı, çalışmalarını çoğalttı. Onunla birlikte kendisine bağlı müminlerin çalışmaları da arttı. Bu gayretlerin sonucu olarak

1- Siret-u İbn Hişam, c.1, s.264-265; Tarih-i Taberî, c.2, s.406

yeni dinin, insanların gözündeki cazibesi de arttı. Bunu gören Kureyşlilerin öfkesi kabarmaya başladı. Bu yeni akımı, yani İslâm'ı durdurmanın, hatta ona son vermenin yollarını bulmaya çalıştılar. Gayretlerini Ebu Talip üzerinde yoğunlaştırmayı sürdürdüler. Bu uğurda ellerindeki bütün kozları kullandılar. Kimi zaman Hz. Peygamber'i çağrısından vazgeçmeye, dininden dönmeye ikna etmesini istediler. Kimi zaman da tehdit ve korkutma silâhına başvurdular ve şöyle dediler: "Ey Ebu Talip, sen bizim büyüğümüzsün, bize göre şerefli ve itibarlı birisin. Senden, amcanın oğlunun bize karşı yaptıklarına engel olmanı istedik. Fakat onun yaptıklarına engel olmadın. Vallahi biz bu yaptıklarına artık sabredemeyiz. Atalarımıza hakaret ediyor, ideallerimizi aptallıkla damgalıyor, ilâhlarımızı kötülüyor. Ya onu başımızdan savarsın veya onunla ve seninle iki taraftan biri öbürünü yok edinceye kadar sürecek bir çatışmaya gireriz."

Bu şartlar altında Haşimoğulları'nın önderi olan Ebu Talip, Kureyş kabilesinin kesin kararını ve amcasının oğlu ile genç risaletini yok etmek için her yola başvurmaktan çekinmeyeceklerini

anlayınca, ortamı yumuşatmayı ve Kureyşlilerin öfkesini dindirmeyi denedi. Bu amaçla amcasının oğlu ile birlikte bu gerginliği giderecek bir tutum arayışına girdi. Fakat Hz. Peygamber (s.a.a) şartlar ve sonuçlar ne olursa olsun, yüce Allah'ın emirlerini uygulamak için İslâm risaletini tebliğ etmeyi sürdürmekte ısrarlı olduğunu dile getirerek şöyle dedi: *"Amca, bu adamlar bu davadan vazgeçmem için sağ elime güneşi ve sol elime ayı bile koysalar bu işten vazgeçmem. Ya bu davayı Allah zafere ulaştıracak veya ben onun uğrunda yok olacağım."* Bu sözlerin sonunda Hz. Peygamber'in mübarek gözleri doldu ve gözlerinden yaş akmaya başladı. Arkasından da gitmek üzere ayağa kalktı. Amcasının oğlunun dâvasının doğru olduğunu bilen ve ona inanmış olan Ebu Talip bu manzaradan çok etkilendi ve şöyle dedi: *"Git, ey amcam oğlu, istediğini söyle. Vallahi seni asla hiçbir şey için teslim etmem."*

Kureyşliler, beceri ve zekâları ile Hz. Peygamber'i ilâhî risaletinden vazgeçirebileceklerini sanıyorlardı. Ama diğer taraftan da insanların onun kutsal çağrısına olumlu karşılık verdiklerini açıkça görüyorlardı.

İşkence, Müminleri Sindirmenin Yolu

Kâfir ve müşrik güçler tevhit ilkesini ve imanı idrak etmekte âciz kaldıkları gibi Hz. Peygamber'i (s.a.a) ve hak taraftarlarını İslâmî risaleti yaymaya devam etmekten alıkoymakta âciz ve başarısız kaldılar. Öyle ki, İslâm risaletini durdurmayı ve gözden düşürmeyi amaçlayan bütün gayretleri boşa gitti. Bu yüzden yeni inanç sahiplerine karşı verdikleri mücadelede şiddeti, baskıyı ve işkenceyi yöntem olarak devreye sokmaktan başka çare bulamadılar. Bu amaçla her kabile, bünyesinde bulunan Müslümanlar üzerine çullandı. Onları hapse atmaya, döverek, aç ve susuz bırakarak işkenceden geçirmeye başladılar. Böylece aralarındaki Müslümanları dinlerinden ve Rablerinin risaletini benimsemekten vazgeçirmeyi amaçlıyorlardı.

İşte Umeyye b. Halef, Bilal-i Habeşî'yi yakıcı ögle sıcağında Mekke civarındaki kızgın çöle çıkararak en acımasız işkenceye tâbi tutuyor.

İşte Ömer b. Hattab, Müslüman oldu diye cariyesini döverek işkenceden geçiriyor ve âciz kalınca: "Senden özür dilerim, seni dövmeyi bırakmamın tek sebebi yorgun düşmemdir." diye alay ediyor.

İşte Mahzumoğulları; Ammar'ı, babasını ve annesini Mekke civarındaki kızgın çöllerle çıkararak işkenceye tâbi tutuyorlar. İşkence sırasında Resulullah yanlarından geçerken: *"Ey Yasiroğulları, sabredin, buluşma yeriniz cennettir!"* diyor. Yapılan işkencenin şiddeti öyle bir noktaya varıyor ki, Ammar'ın annesi şehit ediliyor¹ ve böylece ilk İslâm şehidi oluyor.

Habeşistan'a Hicret

Resul-i Ekram (s.a.a) risaletini açıkça ilân etmesinden itibaren geçen iki yılın sonunda, Müslümanları Kureyşli zorbalardan ve putperest şeflerden çektikleri sıkıntılardan korumaya gücünün yetmeyeceğini anlamıştı. Özellikle güçsüz Müslümanların müşriklerin şeflerinden gördükleri zulüm doruk noktasına çıkacak oranda şiddetlenince, Hz. Peygamber (s.a.a) baskı altında kıvranan ezilmiş Müslümanları Habeşistan'a göç etmeye teşvik etti. Böylece bu baskı altındaki Müslümanlar bir rahatlama dönemine kavuşarak tekrar geri dönüp İslâmî risalet sürecinin gerektir-

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.1, s.317-320

diği çalışmalarına devam edebilmek için hareket enerjilerini yenileyeceklerdi. Bir başka beklenti de Kureyş mevkileri zerine Arap Yarımadası dışında bir baskı merkezi oluşturarak Kureyş kabilesine karşı yeni bir cephe amaları idi.

Müslümanlar, Hz. Peygamber'in bu teşvikini olumlu karşıladılar. Aralarından bir grup gizlice sahile inerek denizi açıp karşı tarafa geçtiler. Yalnız Kureyşliler peşlerine düştüler, fakat yetişip onları yakalayamadılar. Bu g hareketi bireysel olarak veya aileler hâlinde devam etti. Sonunda Habeşistan'da küçük çocuklar dışında seksen küsur kişilik bir göçmen Müslüman topluluğu oluştu. Hz. Peygamber (s.a.a) onların başına Ebu Talip oğlu Cafer'i emir tayin etti.¹

Zalim Kuşatma ve Haşimoğulları'nın Tutumu

Ebu Talip, Kureyşlilerin teklifini reddedip ne pahasına olursa olsun Hz. Peygamber'i (s.a.a) korumakta ısrar edince, Kureyş kabilesi Msl-

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.1, s.321; Tarih-i Yakubî, c.2, s.29; Biharu'l-Envar, c.18, s.412

manlarla alışveriş yapmayı, sosyal ilişki kurmayı ve evlenmeyi boykot etmeyi içeren zalim bir belge tasarısı hazırladı. Bu boykot belgesi Kureyşli şeflerin kırk tanesi tarafından imzalanarak yürürlüğe sokuldu.

Ebu Talip, amcasının oğlu, Haşimoğulları ve Muttalipoğulları ile birlikte Mekke'nin yanı başındaki dar bir vadiye sığındı. Hepsinin durumu ve kararı aynı idi. Ebu Talip bu ortak kararı: "Son ferdimize kadar ölünceye dek Allah Resulü'ne ulaşılmasına fırsat vermeyiz." şeklinde açıkladı. Ebu Leheb, Kureyşlilerin yanına giderek onları Muttalipoğulları'na karşı desteklediğini ilân etti. Muttalipoğulları'nın kâfirleri de, müminleri ile birlikte söz konusu vadiye taşındı.¹

Bu kuşatma sırasında Müslümanlara hiçbir şey ulaşmıyordu. Ulaşabilen maddeler gizlice vadiye girebilenlerden ibaretti. Bu kaçak maddeleri hemşerilik, onurluluk veya acıma duygusunun etkisi ile Müslümanlara yardım etmek isteyen bazı Kureyşliler onlara götürüyordu.

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.1, s.350; Â'yanu's-Şia, c.1, s.235

Hüzün Yılı

Bi'setin onuncu yılında Müslümanlar kuşatmadan çıkmışlardı. Artık eskiden daha başları dik, daha tecrübeli ve hedefleri doğrultusunda hareket etme hususunda daha güçlü idiler. O hedef ki, her türlü zorluğa rağmen ondan vazgeçmeyecekleri yolunda yemin etmişlerdi. Kureyşlilerin uyguladıkları boykotun sonuçlarından biri, İslâm'dan ve Müslümanlardan yaygın şekilde söz edilmesi, varlıklarından Arap Yarımadası'nın her tarafında bilinmesi oldu. Diğer taraftan Allah Resulü'nün (s.a.a) önünde birçok zor görev vardı. Bunlardan biri Mekke dışında daha geniş alanlara açılmak, İslâm risaleti için hareket ve sıçrama merkezi olacak çok sayıda güvenli yer oluşturmaya girişmekti.

Fakat İslâm risaleti, Mekke dönemindeki en önemli sıkıntısı ile karşılaşmıştı. Çünkü Hz. Peygamber'in ve İslâm risaletinin bir numaralı sosyal dayanağı ve en güçlü savunucusu olan Ebu Talip vefat etti. Birkaç gün sonra da Resul-i Ekrem'in (s.a.a) ikinci dayanağı olan Hz. Hatice vefat etti. Bu iki olayın İslâm risaletinin gidişatı üzerindeki şiddetli etkisi dolayısıyla Hz. Peygamber (s.a.a) bu

yılı "Hüzün Yılı" olarak adlandırdı ve: *"Ebu Talib'in ölümüne kadar Kureyş kabilesi karşısında hep korkak ve çekingen kaldı."* şeklinde bir açıklama yaptı.¹

Bu iki ölüm olayı Kureyşlilerin Hz. Peygamber'e (s.a.a) karşı cür'etlerini artırmıştı. Nitekim bir defasında Hz. Peygamber (s.a.a) evine giderken bir Kureyşli karşısına dikilerek mübarek başına toprak attı. Bunu gören kızı Hz. Fatıma (a.s) gözyaşları dökerek babasının başına dökülen toprağı silkelemeye koştu. Hz. Peygamber ona: *"Kızım ağlama; çünkü babanın koruyucusu Allah'tır."* dedi.²

İsra ve Miraç

Bu dönemde meydana gelen İsra ve Miraç olayı, Hz. Peygamber (s.a.a) için uzun mukavemeti yolunda bir takviye olmanın yanı sıra , direnme yılları arkasından gelen bir onurlandırma, şirk ve sapıklık güçlerinin çektirdikleri bu acılar ve ıstıraplar karşısında gelen ilâhî bir taçlandırma sayılırdı. Bu olayda yüce Allah onu göklerin kalbine

1- Keşfu'l-Gumme, c.1, s.61; el-Müstedrek, Hâkim, c.2, s.622

2- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.1, s.416; Tarih-i Taberî, c. 2, s.426

yükselterek kendisine engin kâinatı üzerindeki çarpıcı egemenlik ve yüceliğinin bazı yönlerini gösterdi, ona yaratılışın sırları ile iyi ve kötü insanın akıbetini bildirdi.

Birinci Akabe Biati

Hız. Peygamber'in (s.a.a) hareketi, üst düzeyde mükemmel bir risalet cihadı idi. Onun mantığı ve davranışları, sağlıklı fıtratı ve yüce ahlâkı yansıtıyordu. Vicdanların derinliklerindeki hak duygusuna hayat kazandırmaya ve insanların yararlanabileceği erdeme çağırıyordu. Bundan dolayı Kureyşlilerin baskılarına ve sertliklerine, Taiflilerin engellemelerine ve kabalıklarına rağmen Hız. Peygamber (s.a.a) ümitsizliğe düşmüyordu. O, insanlar arasında dolaşüyor ve herkesi Allah'ın dinine çağırıyordu. Özellikle umre ve hac mevsimlerinde bu tebliğ kampanyasına daha da hız veriyordu. Çünkü bu dönemler tebliğ için büyük fırsatlar oluştuyordu.

O sıralarda Yesrib Şehri [İlerisinin Medine'si] iki zıt kutup arasında siyasî ve askerî bir çatışma yaşıyordu. Bu zıt kutuplar Evs ve Hazrec kabileleri idi. Bu şehirde yaşayan bazı Yahudi unsurlar,

ilâhî yasaların mevcut olmadığı bir ortamda bu çatışmayı kirli oyunları ve desiseleri ile alevlendiriyorlardı.

Hız. Peygamber (s.a.a) gücünü arttıracak bir ittifak arayışı ile Mekke'ye gelen bazı Yesribliler ile buluştu. Çok zaman geçmeden ilâhî risaletin etkisi ve Hız. Peygamber'in (s.a.a) verdiği mesajın doğruluğu bu kişilerin vicdanlarında yer tutmaya başladı.

Bu buluşmada yer alan Yesribliler, Müslümanlığı kabul ettiklerini açıkladılar. Bunlar altı kişi idiler. Hız. Peygamber'e (s.a.a) şöyle dediler: "Biz kavmimizin yanından ayrılırken onları, başka hiçbir kavimde görülmeyen iç karışıklıklar ve kötülükler içinde bırakıp geldik. Umulur ki, Allah onları senin sayende birleştirir. Biz onların yanına dönünce kendilerini senin anlattığın ilkelere ve bizim kabul ettiğimiz yeni dine çağıracağız."

Sonra yola çıkıp Yesrib'e döndüler. Döner dönmez Hız. Peygamber (s.a.a) ve ilâhî risaleti, güvenin ve mutluluğun egemen olacağı bir hayat ortamı kurmaya dönük müstakbel ümit hakkında çeşitli konuşmalar yapmaya giriştiler. Bu konuşmaların sonucu olarak İslâm risaleti konusu

Yesribliler arasında yaygınlık kazandı. Öyle ki, Yesrib'de Resul-i Ekrem'den (s.a.a) söz edilme-
yen tek bir ev bile kalmadı.

Günler çabuk geçti. Peygamberliğin on birin-
ci yılındaki hac mevsimi geldiğinde, Evs ve Haz-
reç kabilelerinden oluşan ortak bir Yesribli heyet
Hz. Peygamber'in yanına geldi. Bunlar on iki kişi
idi ve daha önce İslâmiyet'i kabul etmiş olan altı
kişi de aralarında idi. Heyeti oluşturanlar Hz.
Peygamber (s.a.a) ile gizlice buluştular. Buluş-
ma yeri, Yesrib'den kalkıp Mekke'ye gidenlerin
yolu üzerinde bulunan Akabe adlı bir geçit idi.
Yesribliler bu gizli buluşmada Hz. Peygamber'e
(s.a.a) biat ettiler, bağlılık sözü verdiler. Bu biat
uyarınca Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacak-
lar, hırsızlık yapmayacaklar, zina etmeyecekler,
çocuklarını öldürmeyecekler [cinsiyetleri kızdır
diye diri diri toprağa gömmeyecekler], hiç kim-
seye kendilerince uydurdukları bir iftira atmaya-
caklar ve Hz. Peygamber'in maruf ile ilgili emir-
lerine karşı gelmeyeceklerdi.

Hz. Peygamber (s.a.a) onlara bu saydıkları-
mızdan daha fazla bir yük yüklemeyi uygun gör-
medi. Yanlarına Müslüman gençlerden biri olan

Mus'ab b. Umeyr'i verdi. Bu genç Yesrib'de tebliğ görevini üstlenecek, o şehrin arasında yeni inanç sisteminin kültürel eğitimini yürütecekti. Böylece birinci Akabe biati tamamlanmış oldu.

İkinci Akabe Biati

Mus'ab b. Umeyr, Yesrib sokaklarını ve topluluklarını dolaşarak halka Allah'ın ayetlerini okudu ve Kur'ân etkisi ile gönülleri harekete geçirdi. Bu çabaların sonucu olarak çok sayıda kişi İslâm risaletine iman etti.

İslâmiyet'in heyecanı kalplerde Hz. Peygamber (s.a.a) ile buluşmaya, onun engin feyzinden pay almaya ve onun şehirlerine göç etmesine yönelik büyük bir arzu uyandırdı.

Bi'setin on ikinci yılının hac mevsimi yaklaştığında, Yesribli hacı kabileleri Mekke'ye doğru yola çıktı. O güne kadar Müslüman olan yetmiş üç erkek ile iki kadın da bu kabileler arasında idi. Hz. Peygamber (s.a.a) Yesribli Müslümanlara Akabe'de buluşacağını vaat etti. Bu buluşma teşrik günlerinin ortalarında bir gece yarısı gerçekleşecekti. Yesribli Müslümanlar bu buluşmayı gizli tuttular.

Gecenin üçte birlik bölümü geçince, gözlerden uzak bir gizlilik içinde Müslümanlar saklandıkları yerlerden çıkarak bir yerde toplandılar ve Resulullah'ı (s.a.a) beklemeye koyuldular. Bir süre sonra Hz. Peygamber (s.a.a) yanına aldığı akrabasından birkaç kişi ile birlikte çıkageldi. Onun gelişi ile toplantı başladı. Önce Yesribliler konuştu. Arkasından Hz. Peygamber (s.a.a) bir konuşma yaptı. Kur'ân'dan birkaç ayet okuduktan sonra dinleyenleri Allah'a çağırdı ve İslâm'a teşvik etti.

Bu defadaki biat daha net, daha açık ve daha üst düzeyli mükemmellikte oldu. İslâm'ın bütün yönleri, bütün hükümleri, savaşta ve barışta nasıl davranılacağı, neler yapılacağı ayrıntılı olarak ele alındı. Daha sonra Hz. Peygamber (s.a.a) Yesribli Müslümanlara: *"Kadınlarınızı ve çocuklarınızı koruduğunuz bütün tehlikelerden beni de koruyacağınıza dair bana biat etmenizi istiyorum."* dedi. Onlar da ayağa kalkarak Resulullah'a (s.a.a) biat ettiler.

Yesrib'e Hicret Hazırlığı

Kureyşliler gaflet uykularından uyanarak kendilerini bekleyen tehlikenin farkına vardılar. Çünkü Müslümanların önünde galip gelme ümidini

uyandıran kapı açılmıştı. Bu yüzden Müslümanlara yönelik sertliğin, baskının ve şiddetin dozunu artırmaya yöneldiler. Amaçları iş işten geçmeden Müslümanları yok etmektir. Müslümanlar bu konudaki şikâyetlerini Hz. Peygamber'e (s.a.a) arz ettiler ve ondan Mekke'den çıkmaya izin vermesini istediler. Resul-i Ekrem (s.a.a) Müslümanlardan birkaç gün mühlet istedi ve sonra şöyle dedi: *"Nereye göç edeceğiniz bana bildirildi. Gideceğiniz yer Yesrib'dir. Kim Mekke'den çıkmak istiyorsa Yesrib'e gitsin."*

Hız. Peygamber'in (s.a.a) bu izni üzerine bazı Müslümanlar Yesrib'e gitmek üzere Mekke'yi terk etmeye başladılar. Kureyşlilerin tepkilerini tetiklememek için bu çıkışları gizlice yapıyorlardı. Mekke'nin sokakları, evleri ve toplantı yerleri günden güne Resulullah'ın (s.a.a) sahabîlerinin gözden kaybolmalarına şahit olmaya başlamıştı artık. Fakat o bir yandan Allah'tan gelecek hicret emrini bekliyor ve öte yandan hicret eden Müslümanların esenliğini ve problemsiz olarak şehirden çıkmasını garanti etmeye çalışıyordu.

Kureyşliler Resulullah'ın (s.a.a) Mekke'den çıkıp Yesrib'e gitmesi ile ilgili olarak bin bir hesap

yapıyorlardı. Çünkü Müslümanların Yesrib'de el-leri güçlenmişti. Şimdi eğer sebatı, isabetli görüş-lülüğü, tedbirliliği, güçlülüğü ve yiğitliği ile ta-nınan Hz. Peygamber (s.a.a) Yesrib'e hicret eden Müslümanlara katılırsa, genelde bütün müşrik-lerin ve özellikle Kureyşlilerin başına büyük bir felâket çökecekti.

Kureyş kabilesinin şefleri Dâru'n-Nedve diye anılan toplantı evinde hemen bir toplantı düzen-lemeyi kararlaştırdılar. Toplantının müzakere ko-nusu, karşı karşıya kaldıkları çok yönlü tehlikeye çözüm aramaktı. İleri sürülen görüşler birbirin-den farklı ve çelişkili oldu. Teklif edilen görüş-ler arasında Hz. Peygamber'i hapsedmek, zincir-lerle bir yere bağlamak ve Mekke'den uzak bir çöl bölgesine sürmek gibi çözümler vardı. Fakat toplantıya katılanların ortak onayını ve beğenisi-ni kazanan görüş, Hz. Peygamber'i öldürmek ve Haşimoğulları'nın kan bedeli ile ilgili isteklerinin önünü kesmek için kanını kabileler arasında da-ğıtmak şeklindeki öneri oldu.

Bu sırada ilâhî emir geldi. Hz. Peygamber'e (s.a.a) hemen harekete geçip Yesrib'e hicret etme-si direktifi veriliyordu. Bu direktif Resulullah'ın

(s.a.a) büyük bir özlemle beklediği bir işaretti. Çünkü takva temellerine ve ilâhî ilkelere dayalı bir devlet kurup salih bir insan topluluğu oluşturma imkânı bulabileceği bir toprağa ayak basacaktı.

Müşrikler plânlarını tasarlayıp sağlamlaştırdıktan sonra vahyin görevli meleği Cebrail Resulullah'ın (s.a.a) yanına inerek müşrikler tarafından aleyhinde düzenlenen komployu ona haber verdi. Kendisine bu kanlı komployu anlatan şu ayeti okudu:

"Hani kâfirler seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri yahut (yurdundan) çıkarmaları için tuzak kurmuşlardı. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Hiç şüphesiz Allah tuzak kuranların en iyisidir."¹

Hız. Peygamber (s.a.a), gaybî yardım elinin kendisini koruduğunu ve atacağı adımları doğrulttuğunu kesin olarak bildiği için hareket etmek için aceleci davranmadı, adımlarını rastgele atmadı. Tersine hareketlerini plâna bağladı, yapacağı her şeyi basiretle, akıllıca ve tam bir gizliliğe riayet ederek tasarladı.

1- Enfâl, 3; el-Menakıb, c.1, s.182

İLK İSLÂM DEVLETİNİN KURULUŞU

Yesrib'e Hicret

Risalet hareketinin kemale ermesi ve peygamberlik misyonunun özlenen ilâhî hedeflerini gerçekleştirebilmesi için risaletin inanç sistemine kesin bir inançla bağlanmış, varlığını bu inanç sistemine adanmış, sapmalardan koruyacak niteliklerle donanmış olmanın yanı sıra sürekli fedakârlığa hazır, iyilik yanlısı güçlerle ve unsurlarla desteklenmesi gerekiyordu.

İşte Ebu Talip oğlu Ali (a.s), sözünü ettiğimiz unsurun emsalsiz örneği idi. Resulullah (s.a.a) o tarihî günlerin birinde ona şöyle dedi: *"Ey Ali, Kureyşliler bana tuzak kurmak ve beni öldürmek için bir araya geldiler. Rabbim ise bana kavmimin yurdunu terk etmemi vahyetti. Benim Hadramî hırkama bürünerek benim yatağında uyu. Böylece benim yatağında uyumanla izimi onlardan saklamış olacaksın. Buna karşı sen ne diyeceksin ve ne yapacaksın?"*

Hz. Ali (a.s): *"Eğer ben geceyi senin yatağında geçirirsem sen selâmete erecek misin?"* diye sordu. Hz. Peygamber'in (s.a.a): *"Evet."* demesi üzerine sevinçle gülümsedi ve secdeye varmak üzere yere kapanarak Hz. Peygamber'den (s.a.a) aldığı selâmeti ile ilgili haberden dolayı yüce Allah'a şükrederek şöyle dedi: *"Aldığın emri yerine getir; gözüüm, kulağım ve kalbimin özü sana feda olsun."*¹

Hz. Peygamber (s.a.a) gece yarısından sonra Hz. Ali'yi yatağında bırakarak ve çevresini saran ilâhî desteğin himayesi ile evini saran müşrik güçlerin çemberini yararak evinden çıktı.

Allah'ın düşmanlarının sabahleyin Hz. Peygamber'in (s.a.a) evini basınca hayal kırıklıkları ne kadar da büyüktü! Ölüm kokusu saçan kılıçlarını sıyırmışlardı. Yüzleri kin saçıyordu. Başlarında Halid b. Velid vardı. İçeri girdiklerinde Hz. Ali (a.s) üstün bir şecaatle yattığı yerden ayağa fırladı. Bunu gören müşrik güçler geri dönüp kaçmaya başladı. Dehşete ve şaşkınlığa kapılmış-

1- İhkaku'l-Hakk, c.3, s.23-45. Yine bkz. Müsned, Ahmed b. Hanbel, c.1, s.331, Mısır basımı, birinci baskı; Tefsir-i Taberî, c.9, s.140, el-Meymeniyye Mısır basımı; el-Müstedrek, Hâkim, c.3, s.4, Haydarabat Deken basımı.

lardı. Çünkü yüce Allah'ın onların çabalarını nasıl boşa çıkarıp Peygamberi'ni (s.a.a) kurtardığını gözleri ile görüyorlardı.

Gece olunca Hz. Peygamber'in (s.a.a) saklandığı yeri öğrenen Hz. Ali (a.s) ile Ebu Hale oğlu Hind onunla buluştular. Resul-i Ekrem (s.a.a), zimmetini koruması ve emanetlerini yerlerine vermesi hususundaki tavsiyelerini Hz. Ali'ye ilet-ti. Zira o, Arapların emanetlerini kendisine teslim ettikleri bir kişi idi. Ayrıca Hz. Ali'ye kendisi ve Fatıma'lar için binek hayvanları satın alarak kendisine katılması yolunda emir verdi ve güven vermek amacıyla ona şöyle dedi:

"Ey Ali, onlar şu andan itibaren benim yanıma gelinceye kadar sana kötü bir şey yapamayacaklar. Herkesin gözü önünde açık bir şekilde emanetlerimi yerlerine ver. Sonra seni kızım Fatıma üzerine vekil ediyorum. Rabbimin de her ikinizin üzerine vekil ve koruyucunuz olmasını isterim."¹

Mağaraya sığınmasının üzerinden üç gün geçtikten sonra Kureyşlilerin kendisini aramayı durduklarını öğrenince, hiçbir sıkıntıya aldırış et-

1- A'yanu's-Şia, c.1, s.237

meksizin, Allah'ın yardımına sığınarak ve O'nun desteğine güvenerek hızlı bir şekilde Yesrib'e doğru yola çıktı.

Hız. Peygamber (s.a.a) Yesrib yakınlarındaki Kuba denen yere varınca, Yesrib'e hep birlikte girmek için, amcasının oğlu Ali b. Ebu Talip ile Fatıma'ları beklemek üzere orada birkaç gün mola verdi. O Yesrib ki, Hız. Peygamber gelecek diye sevinç ve neşe ile dalgalanıyordu. Bu arada Hız. Peygamber'in (s.a.a) yanındaki ve yol arkadaşı Peygamber'i Kuba'da bırakarak Yesrib'e girmişti.

Hız. Ali (a.s) yol yorgunluğundan ve yolculuğun tehlikelerinden bitkin durumda Hız. Peygamber'in (s.a.a) yanına vardı. Çünkü Kureyşliler Fatıma'lar ile birlikte Mekke'yi terk ettiğini öğrenince, peşlerine düşmüşlerdi. Resulullah yanına gelen Hız. Ali'yi kucakladı ve başına gelenler karşısında duyduğu üzüntüden dolayı gözleri yaşardı.¹

Resulullah (s.a.a) birkaç gün Kuba'da kaldı. Oradayken yaptığı ilk iş putları kırmak oldu. Arkasından buranın adı ile anılan Müslümanların

1- el-Kâmil Fi't-Tarih, c.2, s.106

ilk mescidinin temelini attı. Sonra cumaya rastlayan bir gün Kuba'dan yola çıktı. Öğle namazı vakti Ranuna denen yere vardı. Burada İslâm tarihinde ilk Cuma Namazı'nı kıldı.

Yesribli Müslümanlar süslenmiş ve silâhlarını kuşanmış olarak Resulullah'ı (s.a.a) karşılamaya çıktılar ve binek hayvanının etrafını sardılar. Herkes onu yakından görmek ve inanıp sevdiği bu adama doyasıya bakmak istiyordu.¹

Önünden geçtiği her Müslüman evinin sahibi devesinin yularından tutuyor ve ondan yanında kalmasını rica ediyordu. Resulullah (s.a.a) ise onlara güler yüzle karşılık veriyor ve herhangi birinin hatırını kırmaktan çekinerek onlara: *"Deveyi bırakın; o, emre göre hareket ediyor."* diyordu.

Sonunda deve Neccaroğulları'ndan iki yetim gence ait ve Ebu Eyyub el-Ensârî'nin evi önünde bulunan ağılın yanında durdu. Ebu Eyyub el-Ensârî'nin eşi koşarak geldi ve Hz. Peygamber'in (s.a.a) devesini içeriye aldı. Böylece Resulullah (s.a.a) Mescid-i Nebvî'nin ve kendi evinin ya-

1- Hz. Peygamber (s.a.a) rebiyülevvel ayının on ikinci günü Yesrib'e vardı.

pımı tamamlanıncaya kadar bu ailenin yanında misafir kaldı.

Hız. Peygamber (s.a.a) Yesrib şehrinin adını Tayyibe olarak değıştirdi. Resulullah'ın (s.a.a) Yesrib'e hicreti İslâm tarihinin başlangıcı sayıldı.

Mescidin Yapımı

Hız. Peygamber (s.a.a), Müslümanları ferdî yetiştirme aşamasından geçirdikten sonra Yesrib'e varması ile ilâhî yasaların ve hoşgörüyeye dayalı İslâm şeriatının hükümlerine olduğı bir devlet oluşturmaya plânlamaya başladı. Bunu İslâm uygarlığı oluşturma aşaması izleyecek ve bu İslâm uygarlığı devlet kurma aşaması sonrasında bütün insanlığı kapsamına alacaktı.

Bir İslâm devleti kurmanın önündeki başlıca engellerden biri, Arap Yarımadası toplumunda öteden beri egemen olan kabile düzeni idi. Bunun yanı sıra Müslümanların zayıflığı da mutlaka gerçekçi bir tedavi ile giderilmeli idi. Bu doğrultudaki ilk adım bir mescit yapmaktır. Bu mescit, çeşitli görevlerin gerçekleştirilme yeri ve devlet işlerini çekip çevirecek merkezî otoritenin üssü olacaktır.

Mescidin yeri belirlendi ve Müslümanlar mescidin inşa edilmesi ve gerektirdiği donanımın sağlanması için gayret ve özlem dolu ciddi bir çalışmaya giriştiler. Resulullah (s.a.a) bu çalışmalarda öncü, örnek ve Müslümanları harekete geçiren enerji kaynağı oldu. Bizzat kendisi taş ve kerpiç taşıma işine katıldı.

Resulullah (s.a.a) ve ailesi için de bir ev yapıldı. Bu ev büyük külfet gerektirmiş bir ev değildi. Onun ve ailesinin hayat tarzı gibi sade idi. Bu arada Hz. Peygamber (s.a.a) sığınacakları bir konut bulamayan yoksulları da unutmamıştı. Mescidin bitişiğinde onlar için bir barınak yaptırmıştı.

Yapılan bu mescit, Müslümanların ibadet ve sosyal hayatlarında bir üs ve fert ve toplumun eğitilme ve oluşturulma sürecinde aktif bir merkez oldu.

Muhacirler ile Ensarın Kardeşleştirilmesi

Daha sonra Hz. Peygamber (s.a.a) yeni devlet kurma ve kabilenin kendisine dokunmadan kabile düzeninin bazı değerlerine son verme yolunda başka bir adım attı. Sözünü ettiğimiz kabile düzeninin bazı değerlerini ortadan kaldırmak için

Müslümanlarda ortaya çıkan iman hararetinden ve karşılıklı sevgiden yararlandı. Bunun için kan ve akrabalık taraftarlığı bağını aşarak inanç ve din bağını fertler arası ilişkilerin temeli yaptı. Bu bağlamda: *"Allah için ikişer ikişer kardeş olun."* dedi. Arkasından Hz. Ali'nin elini tutarak: *"Bu da benim kardeşimdir."* dedi.¹

Bunu gören Müslümanlar harekete geçerek ensardan olan her kişi muhacirlerden olan bir kişiyi hayatına ortak ettiği kardeşi olarak seçti. Böylece Yesrib şehri tarihinin kanlı sayfalarından birini geride bıraktı. Çünkü bu şehrin üzerinden geçen hiçbir gün olmuyordu ki, Evs ve Hazreç kabileleri arasında Yahudilerin entrikaları ve desiseleri ile körükledikleri acı bir çatışma meydana gelmemiş olsun. Böylece dünyanın önünde gelişmiş insanî hayat açısından yeni bir dönem açıldı. Çünkü Resulullah (s.a.a) bu kardeşleştirme ve inanca dayalı kişiler arası ilişkiler oluşturma uygulaması ile bu ümmetin sürekliliğinin ve imana dayalı aktifliğinin temelini attı.

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.1, s.504

Kıblenin Değişmesi

Hız. Peygamber (s.a.a) Mekke'de kaldığı süre boyunca namazlarında yönünü Beytu'l-Mukaddes'e doğru dönerdi. Medine'ye hicret edişinin on yedinci ayına kadar namazlarında yöneldiği bu yönü değıştirmedii. Sonra yüce Allah ona namazlarını Kâbe'ye yönelerek kılmasını emretti.

Yahudiler İslâm dinine yönelik düşmanlıklarında, Resulullah'ı ve ilâhî risaleti alaya almalarında o kadar ileri gittiler ki, Müslümanların Yahudilerin kıblesine uymalarını onlara karşı övünme konusu olarak kullandılar. Bu durum Hız. Peygamber'i (s.a.a) üzüyordu ve bir an önce kible değışimi ile ilgili ilâhî vahyin inmesini bekliyordu. Bu sırada bir gecenin hayli ilerlemiş bir saatinde dışarı çıktı ve uzun süre gökyüzüne bakarak geceyi sabahladı. Aynı gün öğle namazının vakti gelince, Salimoğulları'nın mescidinde bulunuyordu. Öğle namazının ilk iki rekâtını kılmişti ki, ansızın inen Cebrail (a.s) kolundan tutup yüzünü Kâbe'ye doğru çevirdi. Bu konuda ona şu ayet indi: **"Biz senin yüzünün göge doğru çevrilip durduğunu görüyoruz. Elbette seni, hoşlanacağın**

bir kibleye döndüreceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir..."¹

Kiblenin değiştirilmesi olayı, Müslümanların Resulullah'ın (s.a.a) emirlerine ne derecede boyun eğdiklerini, ona ne oranda itaatkâr olduklarını belirleyen bir sınav, Yahudilerin inatçılıklarına, alaycı tavırlarına karşı bir meydan okuma ve onların komplolarına verilmiş bir karşılık mesabesinde idi.²

Askerî Çatışmanın Başlaması

İnsanlara hükmeden, onlar üzerinde üstünlük kuran faktör, güçtü. Hz. Peygamber (s.a.a) ve Müslümanlar bu ortamda Medine'de meydana gelen nispî istikrardan sonra Arap Yarımadası'nda, hatta Bizans ve Fars gibi Yarımada dışında etkili olan güçlere karşı İslâm risaletini yayma ve ilâhî direktiflere uygun bir uygarlık oluşturma konusundaki ısrarlarını pekiştirmek için harekete geçtiler. Müslümanların elinde başkalarının sahip olmadıkları uygarlık geliştirme araçları vardı.

1- Bakara, 144

2- Mecmau'l-Beyan, c.1, s.413

Onlar kendilerine özgü bir inancın ve düşünce sisteminin sahipleri, hakkın ve adaletin isteklileri, barışın ve güvenin yasallaştırıcıları, kılıcın ve savaşın ustaları idiler.

Resulullah'ın (s.a.a) beklentisine göre, Kureyş kabilesi ve Peygamber'e düşmanlık besleyen diğer güçler belli bir süre sonra bile olsa Müslümanları kökten yok etme girişimine başvuracaklardı. Ayrıca Kureyşlilerin kendisi saldırılarına ve zulümlerine devam ediyorlardı. Bunun yanı sıra Mekke Müslümanlarının mallarına el koyuyor ve evlerini yakıyorlardı.

İşte bu gerekçe ile Hz. Peygamber (s.a.a) seriyeleri görevlendirmeyi başlattı. Bunlar Müslümanların varlıklarını ve teslim olmadıklarını ilân etmek için hareket eden küçük birliklerdi. Silâhlarının ve teçhizatlarının basit ve sayılarının sınırlı olduğunu, sayılarının altmış kişiyi geçmediğini, savaşacakları ve destekleyecekleri yolunda Hz. Peygamber'e biat etmiş olan ensardan aralarında hiç kimsenin bulunmadığını ve hepsinin muhacirlerden oluştuğunu nazarı itibara aldığımız zaman şu gerçeği görürüz: Bu birlikler savaşmak için tertiplenmiş güçler değil-

di. Sadece Kureyşliler üzerinde ekonomik baskı oluşturmaları amaçlanıyordu.¹ Ayrıca Kureyşlilerin ya duyarlı bir kulakla ve açık bir kalp ile hakkın sesini işitmeleri veya Müslümanlar ile barış yaparak İslâm'ın diğer yörelere yayılması yolundaki faaliyetleri sırasında onlara sataşmalarını bekleniyordu. Bütün bunlara ek olarak Yahudilere ve münafıklara İslâm'ın gücünün ve Müslümanların heybetinin, azametinin hissettirilmesi gerekiyordu.

Böylece hicretin üzerinden yedi ay geçtikten sonra ilk seriye sefere çıktı. Otuz kişiden oluşan bu birliğin komutanı Hz. Peygamber'in (s.a.a) amcası Hamza idi. Bunu Ubeyde b. Haris'in komutasında sefere çıkan ikinci ve arkasından Sa'd b. Ebu Vakkas'ın başında bulunduğu üçüncü bir seriye izledi.

Hz. Peygamber (s.a.a) de hicretin ikinci yılının safer ayında bağlılarından oluşan bir birliğin başında Kureyş kervanlarının maksada ulaşmasını engellemek amacıyla yola çıktı. Fakat Ebva ve

1- Çünkü malî kaynaklarını Mekke, Şam ve Yemen arasında gidip gelen ticaret kervanları oluşturuordu.

Bevad adları ile bilinen yerlere doğru yapılan bu seferinde iki taraf arasında çatışma meydana gelmedi. Zu'l-Uşeyre'ye yönelik seferi sırasında ise Mudlicçoğulları ile onların Zamureoğulları'ndan olan müttefikleriyle anlaşıp sulh yaptı.

Kurz b. Cabir el-Fehrî'nin Medine civarında yağmacılığa girişerek deve ve küçükbaş hayvanı hırsızlığına girişmesi üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) yeni devletin itibarını geri getirmek ve saldırganı cezalandırmak için harekete geçerek onu kovalamaya girişti. Giderken Medine'de Zeyd b. Harise'yi yerine bıraktı.

Hz. Peygamber (s.a.a) bu askerî hareketlerinde akrabacılık ve intikam alma kavramı ile değil, cihat ve din uğruna fedakârlık kavramı ile yola çıktı. Ayrıca barış, sözleşme ve yasak aylarda savaşılmaması geleneklerine de saygı gösterdi.

Bedir Savaşı

Savaşmaya ilişkin ilâhî emrin inmesi ile, İslâm risaletinin şirk ve sapıklık güçleri arasındaki çatışma yeni bir aşamaya girdi. Muhacirlerin gönüllerinde, daha önce kendilerinden gasp edilmiş haklarının geri alınması konusunda ciddi bir

arzu uyandı. Kureyşliler onların bu haklarını sadece tek Allah'a inandılar diye gasp etmişlerdi.

Hız. Peygamber (s.a.a) Zatu'l-Uşeyre Gazvesi'nde gözden kaybettikleri Kureyşlilerin Şam'a giden kervanlarını gözetim altına aldı. O, bu gözetmeye hafif teçhizatlı ve az sayıda kişiden oluşan bir birlikle çıktı. Beklediği şey, Mekkelilerin çoğunluğunun büyük ticarî hisselerini taşıyan kervanla karşılaşmaktı. Hız. Peygamber'in (s.a.a) bu hareketi gizli kalmadı. Haberi Mekke'ye ve söz konusu kervanın komutanı olan Ebu Süfyan'a ulaştı. Ebu Süfyan bu haberi alınca, kafilenin yolunu Müslümanlara yakalanmaktan kurtulacak şekilde başka bir yöne çevirdi...

Haberi alan Kureyşliler paniğe kapılmış hâlde mallarını almak için harekete geçtiler. Kureyş kabilesi bu sefere, ağır silâh ve teçhizatla donanmış bin kişiye yakın bir birlikle çıktı. Kureyşliler Bedir suyu yakınlarına inerek savaşmak üzere safalarını düzenlediler. Üç yüz on üç kişiden oluşan Müslümanlar ise Kureyşlilerden önce savaş yerine gelmişlerdi.

Yüce Allah, Resulullah (s.a.a) ve Müslümanlar için zaferin ön imkânlarını ve sebeplerini hazır-

ladı. Onların savaş yerine kolayca ulaşmalarını sağladı. Gönüllerine güven ve sükûnet duygusu doldurdu. Onlara düşmanlarına karşı zafer ve hak dini üstün getirmeyi vaat etti.

Müslümanlar, Hz. Peygamber'in etrafını sardılar. Onlar inanç uğruna fedakârlığa hazır olmanın en çarpıcı tablosunu ortaya koyuyorlardı. Ayrıca savaşın istemedikleri şekilde gelişmesi ihtimaline karşı alternatif plân üzerine düşünüyorlardı. Hz. Peygamber'e (s.a.a) komuta merkezi olarak bir gölgelik hazırladılar. Peygamber savaşı buradan gözetleyecekti. Kureyşlilerin durumu hakkında bilgi almak için bir haber alma birliği çıktı. Bu birlik Hz. Peygamber'e (s.a.a) getirdiğı gerekli haberler ile döndü. Kureyşli savaşçıların sayısı dokuz yüz elli ile bin kişi arasında tahmin edildi.¹

Resulullah (s.a.a) ayağı kalkarak Müslümanların saflarını düzenleyerek savaşta nasıl dizileceklerini belirledi. Büyük sancağı Hz. Ali'ye (a.s) verdi. Kureyşlilere birini göndererek geri dönmelerini teklif etti. Çünkü savaştan hoşlanmıyordu. Bu teklif müşrikler arasında görüş ayrılığına yol

1- el-Meğazî, c.1, s.50

açtı. Kimi barış isteklisi olurken, kimi de saldırganlığın ısrarlısı oldu.

Resul-i Ekrem (s.a.a) Müslümanlara savaşın başlatıcıları olmamalarını emretti ve dua etmeye koyuldu. Şöyle diyordu: *"Allah'ım, eğer bu cemaat yok olursa, artık sana hiçbir kulluk eden kalmayacak."*

Eski savaşlarda âdet olduğu üzere müşriklerden Utbe b. Rabia, kardeşi Şeybe ve oğlu Velid ileri atılarak Kureyşli Müslümanlardan kendileri ile teke tek dövüşecek dengeleri olan rakipler istediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber Ubeyde b. Haris'e, Hamza b. Abdulmuttalib'e ve Ali b. Ebu Talib'e şöyle dedi: *"Ey Haşimoğulları, kalkın Peygamberinizin getirdiği hakkınızla savaşın. Çünkü onlar Allah'ın nurunu söndürmek için batılları ile geldiler."*

Teke tek dövüşmek için öne çıkan Kureyşlilerin her üçü de öldürüldü. Arkasından iki ordu savaşa tutuştu. Resulullah (s.a.a) sürekli olarak Müslümanların gönüllerine cesaret ve kahramanlık aşıliyordu. Bir süre sonra Hz. Peygamber (s.a.a) avucuna kum tanecikleri doldurdu ve: *"Yüzleri çirkinleşsin!"* diyerek Kureyşlilerin yüzlerine doğru attı. Bütün Kureyşliler savaşmayı bırakarak gözlerini

ovmaya mecbur kaldılar. Bu olay Kureyşlilerin bozguna uğramalarının sebebi oldu.

Savaşın Sonuçları

Bedir Savaşı, geride büyük sonuçlar bıraktı. Müşrikler her yandan hayal kırıklığı ve zilletle kuşatılmış olarak Mekke'ye doğru kaçtılar. Arkalarında yetmiş ölü, yetmiş esir ve çok sayıda savaş ganimeti bırakmışlardı... Muzafer Müslümanların safları arasında savaş ganimetlerinin nasıl bölüşüleceği üzerinde görüş ayrılıkları görülmeye başladı. Hz. Peygamber bu konudaki görüşünü daha sonra açıklamak üzere ele geçen ganimetlerin bir yere toplanmasını emretti. Bu sırada ganimetlerin bölüştürülmesini düzenleyen ve humus ile ilgili hükümleri yasallaştıran Enfâl Suresi'nin ilâhî emri bildiren ayetleri indi. Bu emir üzerine Hz. Peygamber her savaşçıya, diğer arkadaşları ile eşit olacak şekilde, payına düşen ganimeti verdi.

Resulullah (s.a.a) müşrik esirlerle ilgili özel bir açıklama yaptı. Bu açıklamaya göre on tane Müslüman çocuğa okuma-yazma öğreten esirler, bu hizmetleri ile fidyelerini ödemiş sayılarak serbest kalacaklardı. Böylelikle Hz. Peygamber

İslâm inancının hoşgörüsünü, eğitime ve uygar insan yetiştirmeye yönelik teşvik edici tutumunu kanıtlıyordu. Geride kalan esirlerin ise kurtarmalık fidyelerini dört bin dirhem olarak belirledi.

Zafer ve açık fetih müjdesi Medine'ye doğru dalga dalga yayıldı. Yahudilerin ve münafıkların kalpleri endişe ve korku ile titredi. Zafer haberini yalanlamaya çalıştılar. Öte yandan Müslümanlar sevinç ve sürurla coşarak savaşın muzaffer önderi olan Hz. Peygamber'i (s.a.a) karşılamaya çıktılar.

Mekkeliler ise derin bir acıya gömülmüşlerdi... Şehrin havası üzerine hüznün çökmüştü. Yedikleri darbenin etkisi ile müşrikler kendilerinden geçmiş, akıllarını yitirmişlerdi. Mekke'nin bütün evleri ile çevresi mateme bürünmüştü.

Hız. Ali (a.s) bu büyük savaşta İslâm'ı savunmak için olanca gücünü ortaya koydu, ya zafer ya ölüm, diyerek kendini savaşa attı. Savaş başlamadan önce Velid b. Utbe'yi ikili dövüşmede öldürdü. Ayrıca amcası Hamza ile Ubeyde b. Haris'e rakipleri Şeybe ve Utbe'yi öldürmede yardımcı oldu. Şeyh Mufid, Hız. Ali'nin (a.s) Bedir Savaşı'nda öldürdüğü otuz altı kişinin adını sayar. Öldürölmelerine katkıda bulunduğı

kişiler bu hesabın dışındadır.¹ İbn İshak: "Bedir Savaşı'nda ölen müşriklerin çoğunluğunu Hz. Ali öldürdü." diyor.²

Bu hezimet, Kureyş kabilesini ticaret güzergâhını Şam'dan Irak yönüne değiştirmeye başvurmak zorunda bıraktı. Çünkü artık Müslümanlar güçlü bir varlık oldular ve bu varlık Arap Yarımadası toplumunun birleşimi üzerinde etkili bir konum kazanmıştı. Öyle ki, bu varlık yavaş yavaş gücünü gösterirken, Kureyş kabilesi Arap kabileleri arasında sahip olduğu ürkütücü imajını günden güne kaybediyordu.

Bu arada gerek Müslümanlar arasında ve gerekse Müslümanlar ile önderleri Resulullah (s.a.a) arasındaki bağlar güçlenmeye başlamıştı.

Hız. Fatıma'nın Evlenmesi

Hız. Fatıma (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) kalbinde yüksek bir konuma sahip idi. Çünkü Hız. Peygamber onun şahsında teselli, gönül okşamayı, Hız. Hatice'nin (a.s) bıraktığı hoş simayı ve gelecekteki temiz soyunu buluyordu. Hız. Fatıma

1- el-İrşad, s.39-40

2- el-Menakıb, c.3, s.120

(a.s), risaletin sıkıntılarını Hz. Peygamber (s.a.a) ile paylaştı ve bu sıkıntıları hafifletmek için çok çaba harcadı. Bu yüzden Hz. Peygamber, Hz. Fatıma için: *"O, babasının anasıdır."* dedi.

Hz. Fatıma (a.s) nübüvvet evinde kadınlık çağına girince, nübüvvet kaynağından ve risalet pınarından beslenmiş bir genç kız olarak fazileti, İslâm'daki geçmiş, şerefi ve serveti ile tanınan Kureyş ileri gelenleri onu Hz. Peygamber'den (s.a.a) istediler. Hz. Peygamber bu teklifleri anlamlı sözlerle ve nazik bir şekilde reddederken ya: *"Onun hakkında takdirin kararını bekliyorum."* veya: *"Gökten gelecek emri bekliyorum."* derdi.¹

Hz. Peygamber (s.a.a) Ali b. Ebu Talib'in (a.s) Hz. Fatıma'ya talip olması ile rahatladı. Hz. Ali'ye şöyle dedi:

"Ey Ali, müjdeler olsun sana. Ben yeryüzünde onu seninle evlendirmeden önce yüce Allah onu seninle gökyüzünde evlendirdi. Sen gelmeden önce gökten bir melek inerek bana dedi ki: Ey Muhammed, Allah yeryüzüne bir kere baktı ve kulları arasından seni seçerek

1- Kazirunî el-Yemanî'nin el-Munteka adlı eserinden naklen Hayatu'n-Nebiyy ve Siretuhu, c.1, s.309

risaleti ile görevlendirdi. Sonra ikinci bir kere yeryüzüne baktı ve oradan sana bir kardeş, bir yardımcı, bir dost ve bir damat seçti. Kızın Fatıma'yı onunla evlendir. Gökteki melekler bu evliliği törenle kutladılar. Ey Muhammed, -yüce- Allah sana, yeryüzünde Ali'yi Fatıma ile evlendirmeni ve onlara dünyada ve ahirette temiz, soylu, arınmış, hayırlı ve faziletli iki evlâtları olacağı müjdesini vermeni emretmemi emretti."¹

Resulullah (s.a.a) Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın nikâhlarını muhacirler ile ensardan oluşmuş bir cemaatin huzurunda kıydı. Nikâh sırasında küçük ve az bir mihir belirlendi. Böylece Hz. Peygamber pahalı mihirden kaçınmanın ümmet tarafından uyulacak bir sünnet olması yolundaki arzusunu göstermiş oldu. Hz. Fatıma'nın (a.s) ev eşyası Resulullah'ın (s.a.a) önüne konduğu zaman -ki, yemek kaplarının çoğu çömlektendi- gözleri yaşla doldu ve şöyle dedi:

"Allah'ım, kap-kacağının çoğunluğu çömlekten olan bu ev halkına bereket ihsan eyle."²

1- Keşfu'l-Gumme, c.1, s.356-358

2- Keşfu'l-Gumme, c.1, s.359

Hız. Peygamber (s.a.a) kızı Hz. Fatıma'nın evliliğine, bütün ayrıntılarında son derece büyük bir önem verdi. Bu önemin bir göstergesi, zıfak gece-si bu eşler için yapmış olduğu duadır. O duada şöyle dedi:

"Allah'ım, iki yakalarını bir arada tut; kalplerini uzlaştır, onları ve soylarından gelecek olanları nimet dolu cennetinin vârislerinden eyle. Onlara temiz, pak ve mübarek zürriyet nasip et, zürriyetlerini bereketli kıl ve onları senin emrin uyarınca insanları itaatine yönlendiren ve senin razı olduğu şeyleri emreden imam-lar yap!"

Başka bir duasında da şöyle dedi:

"Ey Rabbim, sen gönderdiğin her peygambere bir Ehl-i Beyt nasip ettin. Allah'ım, benim doğru yola iletici Ehl-i Beytimi de Ali'den ve Fatıma'dan karar kıl." Sonra da şunları söyledi: "Allah sizi tertemiz kıldı ve soyunuzu tertemiz kıldı. Sizinle barışık olan ile ben de barışığım. Sizin ile savaşanla ben de savaşayım."¹

1- Keşfu'l-Gumme, c.1, s.362; Menakıb-u Âl-i Ebi Talip, c.3, s.355

Uhud Savaşı¹

Bedir Savaşı'nı izleyen günler Kureyşliler ve müşrikler için ağır oldu. Medine'de ise Hz. Peygamber (s.a.a) yeni Müslüman bireyleri eğitmeye ve devleti yapılandırmaya aralıksız devam ediyordu. Bu arada ilâhî ayetler birbiri peşi sıra iniyor ve bu inen ayetler insanın davranışlarını ve hayatlarını yasal ilkelere bağlarken Hz. Peygamber (s.a.a) gelen direktifleri açıklıyor, hükümleri uyguluyor ve herkesi Allah'a itaat etmeye yönlendiriyordu.

Diğer taraftan Mekke müşrikleri ile yandaşlarının kafalarında Müslümanlara karşı yeni bir savaşa girmenin sebepleri ve faktörleri yoğunlaşmaya başlamıştı. Böylece omuzlarına çöken Bedir hezimetinin kâbusunu dağıtmayı ve Bedir'de en büyük zarara uğramış olan Emevî ailesinin lideri Ebu Süfyan'ın körüklemeyi sürdürdüğü kinin ateşini dindirmeği hesap ediyorlardı. Savaşta yakınları ölen kadınların yas tutup ağlamaları ile bütün ticaret yollarını kaybeden tüccarların

1- Uhud Savaşı, hicretin üçüncü yılının şevval ayında vuku bulmuştur.

hırsları da bu savaş isteğini körükleyen iki diğer faktör idi.

Dolayısıyla, başlatılmak istenen yeni savaş Müslümanları zayıflatarak Şam'a giden ticaret yollarını güven kazandırmaya yönelik bir girişimdi. Öte yandan Müslümanların askerî gücünün gelişmesi durdurularak, Mekke'nin istilâ edilmesi ve bu şehre egemen olan müşriklik inancının ortadan kaldırılması tehlikesi bertaraf edilmiş olacaktı. Harp hazırlığına katkıda bulunan bir başka faktör de, Medine'deki Yahudilerin ve münafıkların Kureyş kabilesi ile yandaşlarının Medine'yi ele geçirip İslâmiyet'i ortadan kaldırmaya yönelik teşvikleri idi.

Mekke'de bulunan Abdulmuttalip oğlu Abbas, Hz. Peygamber'e (s.a.a) derhal bir mektup yazarak Kureyşlilerin savaş için söz birliği ettiklerini; silâh, teçhizat ve asker hazırlığına giriştiklerini haber verdi. Mektupta verilen bilgiye göre, Kureyşliler kadınlarını da kendileri ile birlikte sefere çıkarmayı plânlayarak başka kabilelere de kendileri ile birlikte savaşmak için çağrı yapmış, savaşı ve çatışma azmini kışkırtmak için çeşitli yöntemlere başvurmuşlardı.

Bu mektup gizli yollardan Hz. Peygamber'e (s.a.a) ulaştı. Fakat Peygamber durum açıklık kazanıncaya ve savaş için gerekli hazırlıklar yapılıncaya kadar bu haberi Müslümanlardan sakladı.

Çok büyük atlı şirk ordusu, yürüyüşünü sürdürerek Medine'ye yaklaştı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) Enes ile Munis adlarındaki Fudale'nin iki oğlundan sonra düşmanın durumu hakkında bilgi almak üzere Hubab b. Munzir'i gizlice müşrik ordusunun yakınlarına gönderdi. Hubab'ın getirdiğı haber ve düşmanla ilgili verdiğı ayrıntılı bilgiler Abbas'ın mektubunda verilen bilgiler ve Fudale'nin iki oğlunun getirdiğı haberlerle uyuşuyordu.

Resulullah (s.a.a) bir süre sonra Kureyşlilerin savaşmak için Medine'ye doğıru geldiklerini açıkladı ve sahabîleri ile istişare etmeye girişti. Sahabîlerin görüşleri farklı oldu. Kimi Medine'de kalıp savunma yapmayı, kimi de düşmanı Medine dışında karşılamayı uygun gördü. Savaş plânını önceden belirlemek Hz. Peygamber (s.a.a) için zor değildi. Fakat o, Müslümanlara sorumluluklarını hissettirmeyi istiyordu. Müzakereler sonunda dışarı çıkıp düşmanı karşılamak

ve onunla şehir dışında savaşmak şıkkı üzerinde ortak görüşe varıldı. Karara varıldıktan sonra Hz. Peygamber (s.a.a) cuma namazını kıldırdı, arkasından minbere çıkarak cemaate bir konuşma yaptı...

Ardından Hz. Peygamber (s.a.a) bin Müslüman savaşçının başında sefere çıktı. Müşriklere karşı Yahudilerden yardım almayı reddetti. Bu kararının gerekçesini: *"Şirk ehline karşı şirk ehline yardım istemeyin!"* şeklindeki sözleriyle açıkladı.

Münafıklar, Müslümanlara karşı besledikleri kini saklamayı başaramadılar. Nitekim Abdullah b. Ubey üç yüz kişilik savaşçısı ile yarı yolda Resulullah'tan ayrıldı. Böylece Resulullah'ın yanında yedi yüz savaşçı kaldı. Oysa müşrik savaşçıların sayısı üç binden fazla idi.

Uhud tepesinin eteğinde Hz. Peygamber (s.a.a), desteklenen zaferi garantiye bağlamak amacı ile sağlam bir yerleşme düzeni hazırladı...

Müşrikler savaşmak üzere saf tuttular. Savaş başlar başlamaz, çok bir zaman geçmeden müşrik güçler geri dönüp kaçmaya başladılar. Kadınları Müslümanların ellerine esir düşmek üzere idi.

Müslümanların zafer kazandığı gerçeği savaş alanında açık bir şekilde ortaya çıkmıştı. Fakat tam bu sırada şeytan bazı Müslüman okçuların kalplerine vesvese saldı. Hz. Peygamber (s.a.a) bu okçuları tepenin üzerindeki bir geçide yerleştirmiş ve kendilerine, kendisinden yeni bir emir almadıkça savaşın sonucu ne olursa olsun mevzilerini terk etmemelerini emretmişti. Fakat Resulullah'ın (s.a.a) bu emrini dinlemeyerek mevkillerini terk edip ganimet peşine düştüler. Bunun üzerine Halid b. Velid komutası altındaki müşrik güçler geri dönerek Resulullah'ın (s.a.a) terk edilmemesini emrettiği geçitten ikinci defa Müslüman güçlere karşı saldırıya geçtiler.

Müslümanlar bu yeni saldırı karşısında gafil avlandılar ve birlikleri dağıldı. Böylece bozguna uğramış Kureyş askerleri yeniden savaşıma dönerek çok sayıda Müslümanı öldürdüler. Ardından da müşrikler tarafından Resulullah'ın (s.a.a) öldüğü haberi yayıldı. Hz. Ali'nin, Hamza b. Abdulmuttalib'in, Sehl b. Huneyf'in ve yerini terk etmeyerek savaş alanında kalan çok az sayıda savaşçının kahramanca direnişi olmasaydı, müşrik kitalar Hz. Peygamber'e (s.a.a) ulaşmak

üzere idi. Zira önde gelen sahabîler de dâhil olmak üzere Müslüman askerlerin geride kalan çoğunluğu mevzilerini terk edip kaçmıştı.¹ Hatta bu önde gelen sahabîlerden biri İslâm'la ilgisini kesmeyi bile düşündü ve şöyle dedi: "Keşke, birini bulup Abdullah b. Ubeyy'e elçi göndersek de, o bize Ebu Süfyan'dan aman (can güvenliği belgesi) alsal!"²

Bu savaşta Hz. Peygamber'in (s.a.a) amcası Hamza b. Abdulmuttalip şehit oldu. Hz. Peygamber (s.a.a) de yüzünden isabet aldı ve alt çenesindeki iki azı dişi kırıldı. Ayrıca dudağı da yarıldı ve kan yüzüne aktı. Yüzündeki kanı silerken: *"Kendilerini Allah'a davet ettiği hâlde Peygamberlerinin yüzünü kan ile boyayan bir kavim nasıl iflâh olabilir?"* dedi. Ardından ok atmak için kullandığı yay parçalanıncaya kadar savaştı. Bir ara onu öldürmek için üzerine saldıran Ubeyy b. Halef'e

1- el-Meğazî, c.1, 237; es-Siretu'n-Nebeviyye, c.2, s. 83; Şerh-u Nehci'l-Belâga, c.15, s.20

2- Biharu'l-Envar, c.20, s.27. Kur'ân-ı Kerim'in Âl-i İmrân Suresi'nde yer alan birkaç ayette bu savaşın ayrıntıları ile Müslümanların savaşla ilgili duyguları anlatılmaktadır. Âl-i İmrân, 121-180

mızrak darbesi indirdi ve Ubeyy bu darbeden aldığı yara sonucunda öldü.

Hız. Ali bu sırada benzeri görülmemiş bir kahramanlık gösterdi. Resulullah'a (s.a.a) doğru ilerleyen her düşman askerini geri püskürtüyor ve kılıcı ile yere seriyordu. Bunun üzerine Cebrail, Resulullah'ın (s.a.a) yanına inerek: *"Ey Allah'ın Resulü, bu gerçek fedakârlıktır."* dedi. Hız. Peygamber'in (s.a.a): *"O bendendir, ben de ondanım."* diye karşılık vermesi üzerine Cebrail: *"Ben de sizdenim."* dedi. Bu sırada şöyle diyen bir ses işittiler: **"Zülfikâr'dan başka kılıç ve Ali'den başka yiğit yoktur."**¹

Resulullah (s.a.a) yanında kalan az sayıda Müslüman savaşçı ile birlikte Uhud tepesine çekildi. Böylece savaş duruldu.

Bir süre geçtikten sonra müşrikler Mekke'ye hareket ettii ve Hız. Peygamber (s.a.a) ile Müslümanlar şehitleri toprağa vermeye giriştiler. Kureyşlilerin geride bıraktıkları feci tablo Müslümanları dehşete düşürdü. Çünkü şehitlerin vücutlarına müsle yapılmış, yani organları parça

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.116; Mecmau'z-Zevaid, c.6, s.114; Biharu'l-Envar, c.20, s.71

parçalara ayrılıp tahrip edilmişti. Hz. Peygamber (s.a.a) amcası Hamza b. Abdulmuttalib'in cesedini vadinin ortalarında buldu. Ciğeri çıkarılmış, diğer organları vahşice ve kindarca parçalanmıştı.

Savaş alanında verilen büyük sayıdaki kurbanlar ve karşılaşılan ağır yıkım, inanç sahibi Müslümanlar ile Resulullah'ı (s.a.a) İslâm'ın varlığını ve genç devletin yapısını savunmaya devam etmekten alıkoyacak değildi. Nitekim Medine'ye dönüşlerinin ertesi günü Hz. Peygamber (s.a.a), düşmanın peşine düşüp onu kovalamak amacıyla Müslümanları tekrar harbe çağırdı ve bu sefere ancak Uhud Savaşı'na katılan Müslümanların çıkmalarını emretti.

Bu emir üzerine Müslümanlar vücutlarındaki yaralara rağmen Hamrau'l-Esed denen mıntıkaya kadar vardılar. Önder Peygamber (s.a.a) bu çıkışı ile düşmanın canına korku salma amacı taşıyan yeni bir yöntemi devreye sokuyordu. Nitekim bu yöntemin uyandırdığı korkunun etkisi ile Kureyşliler Mekke'ye dönüş yolculuklarını hızlandırdılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) ve Müslümanlar kaybolan morallerinin çoğunu geri kazanmış olarak Medine'ye döndüler.

Müslümanlara Yönelik İhanet Girişimleri

Kaba gücün ve kılıç üstünlüğünün hükmettiği bir toplumda Uhud'da uğranılan yenilgi ve âcizlikten sonra müşriklerin Müslümanlara yönelik kötü emellerinin yoğunlaşması doğaldı. Fakat önder Peygamber (s.a.a) bütün değişikliklere karşı uyanık ve kavrayıcı ve İslâm risaletinin selâmeti ve güçlenmesi konusunda kararlı idi. Devleti yapılındırmak ve bu yapıyı korumak hususunda gayretli idi. Bu yüzden titizlikle haberleri öğrenmeye, niyetler hakkında bilgi edinmeye çalışır ve müşrikler hedeflerine ulaşmadan önce gereken karşılığı hızlı bir şekilde verirdi. Bu bağlamda Esedoğulları'nın Medine'ye yönelik ihanet girişimlerini geri püskürtmek üzere Ebu Seleme komutasında bir seriye görevlendirdi ve bu seriye görevini başarı ile yerine getirdi. Ayrıca Müslümanlar Medine'ye saldırı hazırlığı niteliğindeki bir müşrikin komplosunu önlemeyi de başardılar.

Böylece Müslümanlar zor günlerini hızla geride bıraktılar ve gün geçtikçe savaş tecrübeleri arttı. Bu arada peyderpey şariat hükümleri iniyor ve bu sayede sosyal ilişkilerini kötülüklerden arındırıp hayatları bütün yönleri ile düzene giri-

yor, imanları kökleşip sağlamlaşıyor, son derece parlak direniş, fedakârlık, İslâm dinine ve İslâm ümmetine samimiyetle bağlılık örnekleri ortaya çıkıyordu...

Müşrik Güçlerin İttifakı ve Hendek Savaşı

Hicret'in beşinci yılı sona ermek üzereydi. Müslümanların karşılaştıkları bütün olaylar, yaptıkları bütün savaşlar, genç devleti savunma ve Medine çevresinde emniyeti daha da yerleşik kılma amacına yönelikti. İslâm dinine ve İslâm devletine düşman çevreler ve odaklar tarafından meydana gelen olaylar, tür ve sayı bakımından daha önceki yıllara göre farklılık gösteriyordu. Yahudiler bu olay çeşitliliğini lehlerine kullanarak bunları bir noktada merkezleştirmeye, zenginleştirmeye, güçlendirmeye ve düşmanlık dürtüsünün kışkırtıcı unsuru yapmaya çalışıyorlardı. Tek amaçları bu yolla İslâmiyet'in varlığının köklerini Arap Yarımadası'ndan söküp çıkarmaktı. Bu gayretlerinin bir örneği şu oldu:

Müşrikler bunlara gelerek İslâm dininin mi, yoksa putperestliğin mi daha üstün olduğunu sordular. Yahudiler bu soruyu fırsat bilerek put-

perestliğin İslâm dininden daha üstün olduğunu ileri sürmekten, müşriklerin kafalarında çöreklenen ve bu vehmi pekiştirmekten geri kalmadılar. Bunlara ek olarak müşrik kabileleri birleştirip kendilerine askerî taktikler verdikten sonra onları İslâm devletinin başkenti olan Medine'ye doğru sefere çıkarmayı başardılar.

Bu haber tedbirli, uyanık ve her türlü siyasî hareketi güvenilir gözlerle (casuslarıyla) yakından izleyen bir başkomutan olan Hz. Peygamber'in (s.a.a) kulağına çok çabuk ulaştı. Hz. Peygamber (s.a.a) bu ani gelişme karşısında ne yapılması gerektiği konusunda sahabîlerle istişarelerde bulundu. Müzakereler sonunda Medine'nin açık (sursuz) tarafının önünde hendek kazılmasına karar verildi. Hendeğin kazılması işlemi iş bölümüne bağlandıktan sonra, Hz. Peygamber (s.a.a) bu kazı işine Müslümanlarla birlikte bizzat katıldı. Samimî Müslümanların gösterdikleri gayrete ve heyecana rağmen işlerin ilerlemesini engellemede münafıkların ve görev kaçaklarının rolü de önemsenmeyecek kadar az değildi.

Sayıları on bin kadar savaşçıya ulaşan müşrik müttefik güçler Medine'nin etrafını sardı. Şehrin

sursuz tarafı önüne kazılan hendek içeri girmele-
rine engel olduğu kadar daha önce hiçbir yerde
görmedikleri bu savunma yöntemi onları dehşete
düşürdü. Hz. Peygamber (s.a.a) üç bin savaşçı ile
Sel'i tepesine çıktı. Buradan sürpriz gelişmelere
karşı koymak için görevleri ve rolleri savaşçılar
arasında dağıttı.

Müttefik güçler bir aya yakın bir süre boyunca
Medine'yi kuşatma altında tuttular, fakat birkaç
kişi hariç hendeği geçmeyi bir türlü başarama-
dılar. Bu süreçte Müslümanlar parlak tutumlar
sergilediler.

Bu direnişin başta gelen kahramanı, Ebu Talip
oğlu Ali (a.s) idi. Hz. Ali Müslümanların, karşısı-
na çıkmaktan çekindikleri, tanınmış bir Arap kah-
ramanı olan Amr b. Abdevud adında bir savaşçı
ile teke tek dövüşmeye çıktığı zaman Hz. Pey-
gamber (s.a.a) tarafından cesur tutumu şu sözler-
le taçlandırıldı: *"İmanın bütünü şirkin bütününe
karşısına çıktı."* Çünkü Müslümanlar bu müşrik
dövüşçünün karşısına çıkmaktan kaçınmışlardı.¹

1- Biharul'l-Envar, c.20, s.215; es-Siretu'n-Nebeviyye, c.3,
s.281; el-Müstedrek, Hâkim, c.3, s.32

Düşmanın Hezimetİ

Kuşatma şartlarının sertliğı, müttefik savaşçıların gönüllerinde bıkkınlık ve isteksizlik meydana getirmişti. Ayrıca Müslümanların gösterdikleri dayanıklılığın ve güçlülüğü'nün yanı sıra, Nuaym b. Mesud'un müttefik güçlerin savaşçıları ile Yahudiler arasında gerçekleştirdiğı bölücülük faaliyetleri de bellerini büküyordu.

Bütün bunlara ek olarak yüce Allah müttefik güçler üzerine sert ve soğuk bir rüzgâr gönderdi. Bu güçlü rüzgâr, müttefik savaşçılarda korku ve kaygı meydana getirdiğı gibi çadırlarını söktü ve içlerinde yemek pişirdikleri kazanlarını devirdi. Bunun üzerine Ebu Süfyan yüksek sesli bir çağrı ile Kureyşlilere geri dönme emri verdi. Bu emri alan Kureyşliler taşıyabilecekleri eşyalarını yanlarına alarak apar topar kaçtılar. Diğer kabileler de onları izledi. Öyle ki, sabahleyin gün ağardığında müttefik savaşçılardan tek bir kişi bile yerinde kalmamıştı. "Allah savaşı kazanmada müminlere yetti."

Benî Kurayza Savaşı ve Medine Yahudilerinin Tasfiyesi

Benî Kurayza Yahudileri, Müslümanlara kar-

şı besledikleri gizli kin ve düşmanlığı Hendek Savaşı'nda açığa vurdular. Eğer yüce Allah bu savaşta müttefik güçleri perişan etmemiş olsaydı, Benî Kurayza Yahudileri, Müslümanları arkadan vurmayı başaracaklardı. Bu yüzden Resulullah (s.a.a) Müslümanların dinlenmelerine fırsat vermeden sancağını Hz. Ali'ye (a.s) vererek Yahudileri kalelerinde kuşatmak üzere onlara hemen hareket etmelerini emretti.

Yahudiler Resulullah (s.a.a) ve Müslümanlar tarafından kuşatıldıklarını gördüklerinde, paniğe ve korkuya kapıldılar ve Hz. Peygamber'in onların varlıklarına son vermeden geri dönmeyeceğini iyice anladılar. Bunun üzerine, müttefikleri Evs kabilesine mensup bir temsilci heyetini Hz. Peygamber'in yanına gönderdiler. Müzakereler sonucu yaralı olan Sa'd b. Muaz'ın hakemliğine razı oldular.

FETİH AŞAMASI

Hudeybiye Barışı

Hicret'in altıncı yılının sonuna yaklaşmıştı. O sene Müslümanlar için sürekli bir cihat ve yıpratıcı bir savunma yılı oldu. Müslümanlar bu yılı İslâm risaletini yaymak, İslâm'ın hedeflediği insanı ve toplumu oluşturmak, İslâm medeniyetini meydana getirmek gayreti ile geçirdiler. Arap Yarımadası'nda yaşayan herkes bu dinin yüceliğini idrak etmişti; yine herkes onu yok etmenin, ortadan kaldırmanın imkânsız olduğunu fark etmişti. O dönemim en büyük siyasî ve askerî gücü olan Kureyş kabilesinin yanı sıra Yahudiler ve diğer müşrik güçlerle girilen sıcak savaşlar İslâm'ın yayılmasına, öğretilerinin yaygınlaşmasına ve hedeflerine ulaşmasına engel olmadı.

Fakat Kureyş kabilesinin azgınlığı ve zorbalığı, Hz. Peygamber'i (s.a.a) Beytu'l-Haram'ı ziyaret etmekten alıkoymuştu. Ama buna rağmen Hz.

Peygamber (s.a.a) Müslümanlar ile beraber umre görevini yerine getirmek üzere ibadet amaçlı bir yolculuk düzenlemeyi kararlaştırdı.

Hız. Peygamber (s.a.a) asgarî bir tahmine göre bin dört yüz kişilik bir Müslüman cemaatle yola çıktı. Yetmiş deveden oluşan kurbanlıkları önden göndermişti. Hız. Peygamber (s.a.a) ve sahabîleri sarp bir yolu aştıktan sonra Hudeybiye diye adlandırılan düz bir bölgeye indiler ve orda konakladılar.

Hız. Peygamber'in (s.a.a) umre ziyareti yapmak amacı ile Müslümanlarla birlikte yola çıktığı haberi Kureyşlilere ulaştı. Önlerrinde iki yol vardı. Ya Müslümanların umre ziyareti yapmalarını hoşgörü ile karşılayacaklardı. O takdirde Müslümanların Beytü'l-Haram'ı ziyaret etmek şeklindeki arzuları gerçekleşecek, muhacirler ailelerini ve akrabalarını görme mutluluğuna kavuşacak ve imkân olursa onları İslâm'a çağıracaklardı. Ya da Kureyşliler, Müslümanların Mekke'ye girmelerine engel olacaklardı. O takdirde Kureyş kabilesinin itibarı sarsılacaktı. Sadece umre ziyareti yapmak ve kutsal Kâbe'ye saygılarını ifade etmek isteyen barışçı bir topluluğa kötü davran-

ması sebebi ile diğer kabilelerin kınanmalarına hedef olacaktı.

Kureyşliler sertlik ve inatçılık dışında kalan her yaklaşımı reddederek Halid b. Velid komutasında yaklaşık iki yüz kadar atlıyı Peygamber'i ve Müslümanları karşılamak üzere yola çıkardılar. Hz. Peygamber (s.a.a) ihrama girmiş olarak yola çıktığı için Kureyşlilerin bu tavırları karşısında bir konuşma yaptıktan sonra Kureyşli atlıların yolundan saparak başka bir yola girdi. Hz. Peygamber (s.a.a) Huzaa kabilesinden Hıraş b. Ümeyye'yi durum hakkında müzakere yapsın diye Kureyşlilere gönderdi. Fakat adamın devesinin ayaklarını keserek öldürdüler. Az kalsın kendisini de öldürüyorlardı. Kureyşliler müzakere teklifini reddetmelerinin hemen arkasından elli kişilik bir grubu Müslümanları kışkırtmak için görevlendirdiler. Fakat plânları başarısız oldu.

Hız. Peygamber (s.a.a) Kureyşlilere başka bir elçi göndermek istedi. Hız. Ali'yi kendisini temsil etmek üzere elçi olarak göndermeyi uygun görmedi. Çünkü Hız. Ali İslâm'ı savunmak için yapılan savaşlarda Kureyş kabilesinin büyüklerini öldürerek canlarını yakmıştı. Bu yüzden Hattab

oğlu Ömer'i seçti. Fakat Ömer hiçbir Kureyşli-yi öldürmemiş olmasına rağmen kendisine zarar vereceklerinden korktu ve Hz. Peygamber'e (s.a.a) Affan oğlu Osman'ı göndermesini teklif etti. Çünkü Emevî kökenli idi ve Ebu Süfyan'ın akrabası oluyordu. Kureyşliler ile görüşmeye giden Osman'ın dönüşü gecikti ve öldürüldüğü haberi yayıldı. Bu haber, Mekke'ye girmek için harcanan barışçı çabaların başarısızlığını gösteren bir uyarı idi. Fakat Osman'ın dönmesi ile Müslümanların öfkesi yatıştı. Kureyşliler Peygamber (s.a.a) ile müzakere yapmak üzere Süheyl b. Amr'ı gönderdiler. Sonunda detayları geniş kaynaklarda yerde alan birtakım şartlar üzerinde anlaşma imzalandı.

Böylece yüce Allah Kureyşlilerin Müslümanları dize getirmekten ümidi kesmelerinden sonra büyük fethin zeminini hazırlamış oldu. Peygamberimiz Hudeybiye Barışı'ndan sonra çevredeki kabileler ile anlaşıp onları yanına çekmeye girişti. Maksudı şirk ve inkârcılık güçleri karşısında, Müslümanlar ile bu kabilelerden oluşan birleşik bir güç oluşturmaktı. Bütün bunların sonunda, yüce Allah, hicretin sekizinci yılında Mekke'yi fet-

hetmesini sağladı ve böylece bu fetih sayesinde, Kureyş kabilesinin elebaşlarını onun İslâm devletine ve mübarek siyasetine boyun eğdirdikten sonra, şirk merkezlerini Arap Yarımadası'ndan tasfiye etmesine yardımcı oldu.

İslâmî Risaletin Medine Dışına Adım Atması

Kureyş kabilesinin geçmişte İslâm'a son verme girişimleri, Hz. Peygamber'in devletin temellerini ve İslâm toplumunu sağlamlaştırmak, pekiştirmek ve savunmak uğruna verilen savaşlarla yıllar boyunca meşgul olmasına yol açan başlıca faktör oldu. Bu savaşlar sırasında Hz. Peygamber cihanşümul ve bütün dinlere son veren ilâhî mesajını tam bir özgürlük içinde tebliğ edememişti.

Fakat Hudeybiye Barışı'nın imzalanması sayesinde Hz. Peygamber Kureyş kabilesinden yana güvene kavuştu. Bu güven ortamı, Hz. Peygamber'e (s.a.a) Arap Yarımadası'nı çevreleyen büyük güçlerin liderlerine ve gerek Arap Yarımadası'nda, gerekse dışında yaşayan toplumların başkanlarına elçilerini göndererek ilâhî direktifleri kendilerine açıkladıktan sonra onları

İslâm'a çağırarak için uygun bir fırsat sağladı.

Bunun üzerine çağrı ve hidayet elçileri Allah Resulü'nün emrini dünyanın çeşitli yörelerine ulaştırmak üzere yollara koyuldular. İslâm bilgileri Hz. Peygamber'in (s.a.a) İslâm'a çağrı içerikli yüz seksen beş civarında mektup ve risaleyi dünyanın çeşitli yörelerindeki güçlere gönderdiğini belirtmişler.¹

Hayber Savaşı²

Hayber, Yahudiler için güçlü bir kale ve büyük bir merkez konumunda idi. Bu yüzden Peygamber (s.a.a) geride kalmış bu gücü ortadan kaldırmaya karar verdi. Bu düşünce ile Hudeybiye dönüşünün üzerinden sadece birkaç gün geçmez bin altı yüz kişiye ulaşan bir Müslüman ordusu hazırladı ve bu ordunun savaşçılarına asla ganimet elde etmek için sefere çıkmamalarını tembih etti.

Hz. Peygamber (s.a.a) bu sefere çıkmadan

1- Mekatibu'r-Resul, Ali b. Hüseyin Ali Ahmedî

2- Hayber Savaşı, hicretin yedinci yılının cemaziyülahır ayında gerçekleşti.

önce Yahudilerin müttefiklerini vehme düşürüp yanılarak Yahudileri desteklemeye koşmalarını engelleyen bir yöntem izledi. Böylece savaşın uzamasını önlemeyi hesap etmişti. Ardından Müslüman güçler, Yahudilerin kalelerine ve surlarına sürpriz bir saldırı düzenlediler. En önde Hz. Peygamber'in (s.a.a) sancağını taşıyan Hz. Ali (a.s) yürüyordu.

Yahudiler öteden beri sağlam bir plâna göre korunmuş kalelerine kapandılar. Sonra iki taraf arasında arka arkaya silâhlı atışmalar meydana geldi. Müslümanlar bu atışmalar sırasında birkaç önemli mevzii ele geçirmeyi başardılar. Bununla birlikte çatışmalar şiddetli oldu ve kuşatma süresi uzadı. Müslümanlar bu kuşatma sırasında çok açlık çektiler.

Resulullah (s.a.a) sancağını, fetih ellerinde gerçekleşsin diye, birkaç sahabîye verdi. Fakat ellerine sancak alanların girişimleri ya kaçışla ya da başarısızlıkla sonuçlandı. Müslümanların bitkinliği son noktaya ulaşınca, Hz. Peygamber (s.a.a): *"Yarın bu sancağı Allah ve Resülü'nü seven, Allah'ın ve Resülü'nün de onu sevdiği, ısrarla öne atılan, asla kaçmayan birine vereceğim. Allah onun eliyle fetih na-*

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

sip etmedikçe o geri dönmez.” dedi.¹

Hız. Peygamber (s.a.a) ertesi gün Hız. Ali'yi çağırarak sancağı ona verdi ve fetih onun elle-
rinde gerçekleşti. Bunun üzerine Hız. Peygamber
(s.a.a) ve Müslümanlar sevindiler. Resulullah
(s.a.a) geride kalan Yahudiler ile teslim olma-
larından sonra artık Müslümanların mülkü olan
tarlalarının ürününün yarısı kendilerine kalmak
üzere barış anlaşması yaptı. Buranın geride ka-
lan Yahudilerine; Benî Nadîr, Benî Kaynuka ve
Benî Kurayza Yahudilerine davrandığı gibi sert
davranmadı. Çünkü geride kalan bu Yahudilerin
gücü Medine'de önemli bir etki meydana getire-
cek nitelikte değildi.

Hayber'in fethedildiği gün, Cafer b. Ebu Ta-
lip, Habeşistan'dan döndü. Hız. Peygamber (s.a.a)
onu karşılayarak alnından öptü ve *”Bu iki olayın
hangisine sevineyim? Hayber'in fethedilmesine mi,
yoksa Cafer'in gelmesine mi?”* dedi.

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.2, s.337; Sahih-i Müslim, c.15,
s.176-177; Fezailu's-Sahabe, c.2, s.603; Müsned-i Ahmed, c.3,
s.384; el-Mevahibu'l-Ledünniyye, c.1, s.284; el-İstiab, c.3,
s.203; Kenzü'l-Ümmal, c.13, s.123

Fedek Halkının Teslim Olması

Hakkın ve adaletin hücumları önünde ihanet yuvaları birbiri peşi sıra düştü. Yüce Allah'ın yar-dımı ile Hayber'in fethi gerçekleşir gerçekleşmez Allah, Fedek halkının kalplerine korku saldı. Bu korkunun etkisi ile Resulullah'a (s.a.a) bir heyet göndererek barış anlaşması imzalamak istedikle-rini bildirdiler. Peşin olarak kabul ettikleri şartla-ra göre Fedek bahçelerinden elde edilen ürünün yarısını Hz. Peygamber'e verecekler ve itaatkâr ve barışa sadık kişiler olarak İslâm egemenliğinin sancağı altında yaşayacaklardı. Resulullah (s.a.a) bu şartlar üzerine barış teklifini kabul etti.

Böylece Fedek bölgesi, Kur'ân'ın hükmüne göre Resulullah'ın (s.a.a) özel mülkü oldu. Çün-kü buraya hiçbir atın ayağı basmamış ve alınması için hiçbir silâh kullanılmamıştı. Zira buranın hal-kı tehidsiz ve savaşız olarak Hz. Peygamber'e teslim olduğunu ilân etmişti. Resulullah (s.a.a) da burayı kızı Fatıma'ya (a.s) bağışladı.¹

1- Mecmau'l-Beyan, c.3, s.411; Şerh-i İbn Ebu'l-Hadid, c.16, s.268; ed-Dürrü'l-Mensûr, c.4, s.177

Kaza Umresi

Hudeybiye Barışı'yla geçen süreçte Müslümanların İslâm egemenliğinin dayanaklarını sürekli pekiştirme gayretleri devam etti. Hayber kalesinin fethedilmesinden sonra önemli bir askerî harekât olmadı. Sadece karışıklık çıkaran bazı unsurlar üzerine tebliğ veya bastırma amaçlı birkaç seriye sefere çıkarıldı.

Hudeybiye Barışı'nın üzerinden bir yıl geçti. Bu süre zarfında her iki taraf da anlaşmanın şartlarına uydular. Şimdi Hz. Peygamber'in ve Müslümanların anlaşmaya göre Beytül-Haram'ı serbestçe ziyaret etmelerinin vakti gelmişti. Bunun üzerine Hz. Peygamber'in münadisi Müslümanların kaza umresini yerine getirmek için hazırlık yapmaları yolunda çağrıda bulundu. Hz. Peygamber'le birlikte iki bin kadar Müslüman yola çıktı. Müslümanlar yanlarına silâh almamış, sadece kınlarında olan kılıçlarını götürmüşlerdi. Ama yine de Hz. Peygamber bir arkadan vurma girişiminin olabileceğinden çekiniyordu. Bunun için beklenmedik gelişmeler karşısında savunma yapmaya hazır hâlde beklesinler diye silâhlı bir birliği Merru'z-Zahran denen yere yerleştirdi.

Hız. Peygamber (s.a.a) Zu'l-Huleyfe'ye varınca kendisi ve beraberindeki sahabîleri ihrama girdiler. Yanına kurbanlık olarak altmış büyükbaş hayvan aldı. Atlılar kafilenin önünden gidiyordu. Hız. Peygamber'in (s.a.a) azameti ve Müslümanların, Resulullah'ın çevresini sararak yüksek sesli telbiyeleri ile etrafı cınlatan görüntülerinin heybeti Mekke şeflerinin gözlerini kamaştırdı ve onları, ziyaret görevlerinin gereklerini yerine getiren Hız. Peygamber'i (s.a.a) ve Müslümanları kendilerini kaybetmiş bir şaşkınlık hâlinde seyretmeye sevk etti.

Hız. Peygamber (s.a.a) Beytullah'ın çevresini, yularını Abdullah b. Revaha'nın tuttuğu binek hayvanının sırtında tavaf etti ve Müslümanların yüksek sesle şunları haykırmalarını emretti: *"Tek Allah'tan başka ilâh yoktur. O'nun vaadi gerçekleşti. O kulunu destekledi, ordusunu üstün getirdi ve tek başına müttefikleri bozguna uğrattı."*

Bu sözlerin nidaları Mekke'de ve şehrin vadilerinde cınladı. Müşriklerin kalpleri korkudan küt küt çarptı ve yedi yıl önce bu şehirden kovalanıp bir kaçak olarak çıkan Hız. Peygamber'e yönelik ilâhî destek tablosu gönüllerini kin ve öfke ile doldurdu.

Hız. Peygamber (s.a.a) ve Müslümanlar, umre ibadetinin gereklerini tamamladılar. Onları istemeyerek izleyen Kureyşliler, İslâm'ın ve Müslümanların ne kadar güçlü olduğunu yakından gördüler...

Bilal Kâbe'nin damına çıkarak Kureyşli kâfirleri kine boğan çarpıcı bir manevî atmosfer içinde öğle ezanını okuyarak tevhit çağrısını ilân etti. Artık Mekke, bütünü ile Müslümanların tasarrufu altında idi.

Muhacirler Allah yolunda terk etmiş oldukları evlerini ziyaret etmek ve uzun bir ayrılıktan sonra aileleri ve akrabaları ile buluşup görüşmek üzere ensardan kardeşlerinin eşliğinde şehre dağıldılar.

Nihayet Müslümanlar Mekke'de üç gün kaldıktan sonra Kureyş kabilesi ile yapmış oldukları anlaşma gereğince şehirden ayrıldılar.

Mekke'nin Fethi¹

Bizanslılara karşı yapılan Mute Savaşı'ndan sonra bölgedeki güçlerin tepkileri farklı oldu. Bizanslılar Müslümanların geri çekilmelerine, Şam'a girememelerine sevindiler.

1- Mekke, hicretin 8. yılının ramazan ayında fethedildi

Kureyşlilere gelince; onlara egemen olan duygu da sevinç oldu. Ayrıca, Müslümanlara yönelik cüretleri yeniden uyanmaya başladı ve güvenliği ihlâl etme yolu ile Hudeybiye Barışı'nı çiğneme girişimlerini devreye soktular. Bu amaçla Hudeybiye Barış Anlaşması'nın arkasından müttefikleri olan Bekroğulları kabilesini, o anlaşmayı izleyen günlerde Peygamber (s.a.a) ile ittifak yapan Huzaaoğulları kabilesine karşı kışkırttılar. Bekroğulları'na silâh yardımı yaptılar. Bu yardımlardan yüz bulan Bekroğulları kabilesi, ansızın Huzaa kabilesine saldırarak her şeyden habersiz, güven içinde evlerinde oturan bu kabilenin bazı fertlerini öldürdüler. Öldürülenlerin bazıları ibadet hâlinde idiler. Bu baskın üzerine Huzaahlılar korku içinde Resulullah'a (s.a.a) koşarak ondan yardım istediler. Resulullah bu kabilenin temsilcisi olan Amr b. Salim'e: *"Ey Amr b. Salim, sana yardım kesindir."* dedi.

Bunun üzerine Kureyşliler uyandılar ve davranışlarının kötülüğünü anladılar. Müslümanlardan duydukları korkunun ve kapıldıkları paniğin baskısı altına girdiler. Yaptıkları toplantıda barışı yenilemek ve Hz. Peygamber'den (s.a.a)

anlaşma süresinin uzatılmasını istemek üzere Ebu Süfyan'ın Medine'ye gönderilmesine oy birliği ile karar verdiler.

Fakat Hz. Peygamber (s.a.a) Ebu Süfyan'ın isteğine kulak asmadı. Ona: *"Bir olay var mı?"* diye sordu. Ebu Süfyan'ın: *"Allah korusun."* karşılığını vermesi üzerine Kureyş liderine: *"Biz süremize ve barışımıza bağlıyız."* cevabını verdi.

Ama Ebu Süfyan'ın kafası rahatlamadı ve aldığı cevabı yeterli bulmadı. Hz. Peygamber'den (s.a.a) taahhüt ve güvence alarak işi sağlama bağlamak istiyordu. Bunun için Hz. Peygamber (s.a.a) üzerinde etkili olabilecek kimseleri aracı olarak devreye sokmak istedi. Fakat bu amaçla kendilerine başvurduğu kimseler kendisini ya reddettiler veya ilgisizlikle karşıladılar. Böylece hayal kırıklığı içinde Mekke'ye dönmekten başka yapacak bir şey bulamadı.

Müşrikler hesabına gelişmeler zor bir döneme girmişti. Çünkü şartlar değişti. Hz. Peygamber günden güne gelişen askerî hazırlığına ve kökleşen iman gücüne bağlı olarak Mekke'yi fethetmek isterken Kureyşlilerin istediği tek şey, can güvenliği ile mal dokunulmazlığı idi. Üstelik

barış anlaşmasının çiğnenmesiyle fırsat da oluşmuş ve İslâm'ın Arap Yarımadası'na bütünü ile egemen olması yolunda Mekke, son adım olma-ya yaklaşmıştı.

Hız. Peygamber (s.a.a) genel seferberlik ilân etti. Bütün Müslüman topluluklar gönderdikleri heyetler aracılığı ile onun bu çağrısına olumlu karşılık verdiler. Resulullah (s.a.a) yaklaşık on bin savaşıdan oluşan bir ordu hazırladı. Maksadını ve ne yapmak istediğini çok yakınları dışında kalan herkesten saklı tutmaya çalıştı. Bu günlerde sık sık şöyle dua ediyordu: *"Allah'ım, Kureyşlileri gözlerden ve haberlerden mahrum et ki, onları kendi beldelerinde ansızın baskına uğratalım."*

Anlaşılan Hız. Peygamber (s.a.a) ilâhî destekli zaferin hızlı bir şekilde, bir damla bile kan dökülmeden gerçekleşmesini arzu ediyordu. Bunun için ani baskına dayanan bir yöntem uygulamayı düşünüyordu. Fakat bu haber, duyguları karşısında zayıf düşen bir adama sızdı ve bu adam Kureyş kabilesine bu haberi içeren bir mektup yazarak onu yerine ulaştırsın diye bir kadına verdi. Bu bilginin vahiy yoluyla Hız. Peygamber'e (s.a.a) iletilmesi üzerine Allah'ın Resulü, Hız. Ali

ile Zübeyr'e kadına yolda yetişip mektubu geri almalarını emretti. Hz. Ali, Resulullah'a (s.a.a) olan güçlü imanından oluşan güçle söz konusu mektubu kadından geri aldı.

Hz. Peygamber (s.a.a) Hz. Ali'nin getirdiği mektubu teslim alınca, Müslümanları mescitte topladı. Toplantıda bir yandan sahabîlerin gayretlerini harekete geçirdi ve ihanetten sakındırıcı telkinlerde bulundu, öte yandan da Allah rızası uğruna duyguları zaptetmenin önemini açıkladı.

İslâm Ordusunun Mekke'ye Hareketi

Hazırlanan bu büyük İslâm ordusu, ramazan ayının onunda Mekke'ye doğru hareket etti. Kedid adı ile bilinen yere varıldığında, Hz. Peygamber (s.a.a) su istedi ve Müslümanların gözleri önünde su içerek orucunu bozdu ve Müslümanlara da oruçlarını bozmalarını emretti. Fakat bazıları önderin ve Elçi'nin emrini dinlemeyerek oruçlarını bozmadılar. Hz. Peygamber (s.a.a) bu kimselerin emir dinlemezliğine kızarak: *"Bunlar asidirler."* dedi ve onların da oruçlarını bozmalarını emretti.¹

1- Vesailu's-Şia, c.7, s.124; Sahih-i Müslim, c.3, s.141-142, Oruç Kitabı, Beyrut Daru'l-Fikr basımı.

Müslüman ordusu Merru'd-Dahran adı ile bilinen yere varınca, Hz. Peygamber (s.a.a) askerlere çöle dağılmalarını ve herkesin ateş yakmasını emretti. Böylece koyu karanlık gece aydınlandı ve Müslüman ordusunun Kureyşli güçleri önüne katarak ezecek çapta büyük bir ordu olduğu görüntüsünü verdi. Bu manzara Cuhfe denen yerde Hz. Peygamber'in askerî konvoyuna katılmış son muhacir olan Abbas b. Abdulmuttalib'i kaygıya düşürdü. Abbas bu kaygının etkisi ile Hz. Peygamber Mekke'ye girmeden şehir dışına çıkıp teslim olmaları yolunda öneride bulunmak için Kureyşliler ile bağlantı kurmanın yolunu bulmaya koyuldu.

Bu sırada ansızın Budeyl b. Verka ile konuşan Ebu Süfyan'ın sesi duyuldu. Böyle büyük bir gücün Mekke yakınına gelip dayanmış olduğunu şaşkınlıkla karşılıyordu. Ebu Süfyan, Abbas'tan Hz. Peygamber'in Mekke'yi fethetmek üzere ordusu ile şehrin üzerine yürüyeceği haberini alınca, korkudan titremeye başladı. Bulabildiği tek çare Abbas aracılığı ile Peygamber'den (s.a.a) güvenlik garantisi almaktı.

Af ve yüce ahlâk kaynağı olan Hz. Peygamber'in, amcası Abbas'ın arcılığını kale almayarak hoşgörü cimriliği göstermesi beklenemezdi. Nitekim Abbas'a: *"Git; yarın sabah onu bana getirene kadar kendisine güvenlik tanıyoruz."* dedi.

Ebu Süfyan'ın Teslim Olması

Ertesi sabah Ebu Süfyan, Peygamber'in (s.a.a) karşısına gelip dikilince, Peygamberimiz ona: *"Yazıklar olsun sana! Allah'tan başka ilâh olmadığını öğrenmenin vakti gelmedi mi?"* diye sordu. Ebu Süfyan, Hz. Peygamber'e şu karşılığı verdi: *"Anam, babam sana kurban olsun. Ne kadar yumuşak huylu, ne kadar kerem sahibi ve ne kadar akrabalık bağlarını gözeten birisin. Vallahi, öyle sanıyorum ki, eğer Allah'ın yanı sıra bir başka ilâh olsaydı, artık bana bir yararı olması gerekirdi."* Arkasından Hz. Peygamber (s.a.a): *"Yazıklar olsun sana! Benim Allah'ın Resulü olduğumu öğrenmenin vakti gelmedi mi?"* diye sordu. Ebu Süfyan, bu soruya şu cevabı verdi: *"Anam, babam sana kurban olsun. Ne kadar yumuşak huylu, ne kadar kerem sahibi ve ne kadar akrabalık bağlarını gözeten birisin. Vallahi, bu konuda şu ana kadar*

içimde şüphe var."¹

Abbas b. Abdulmuttalip, Ebu Süfyan'a Müslümanlığı kabul etmesi yolunda baskı yapmak için içinde bulunduğu durumu fırsat bilerek: "Yazıklar olsun sana! Öldürülmeden önce Müslüman ol ve Allah'tan başka ilâh olmayıp Muhammed'in O'nun elçisi olduğuna şahadet et." dedi. Ebu Süfyan da ölümden korktuğu için kelime-i şahadet getirerek Müslüman nüfusunun bir ferdi oldu.

Ebu Süfyan'ın teslim olmasının arkasından geride kalan müşrik liderleri de teslim oldu. Fakat Hz. Peygamber (s.a.a) Kureyşliler üzerine kurulan psikolojik baskıyı tamamına erdirip kan dökülmeden teslim olmalarını sağlamak için Abbas'a şu talimatı verdi: *"Ey Abbas, Ebu Süfyan'ı vadinin dar yerinde, dağın alnacında tut ki, Allah'ın askerleri yanından geçerken onları gözleri ile görsün."*

İslâm'ın ve başkomutan Resulullah'ın merhametine yönelik güveni yaygınlaştırmak ve Ebu Süfyan'ın büyüklük duygusunu tatmin edip inatlaşmasına meydan vermemek için Hz. Peygamber

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.3, s.40; Mecmau'l-Beyan, c.1, s.554

(s.a.a) şu genel direktifi verdi: "Kim Ebu Süfyan'ın evine girerse, güvendedir. Kim evinin kapısını üzerine kilitlerse, güvendedir. Kim Mescid-i Haram'a girerse, güvendedir. Kim silâhtan arınırsa güvendedir."

Allah'ın askerleri vadinin geçidinden resmî geçit yaparken Abbas, geçen birlikleri ayrı ayrı Ebu Süfyan'a tanıtırken Kureyş lideri dehşete kapılarak Abbas'a: "Ey Ebulfazl, kardeşinin oğlunun egemenliğı, krallığı gerçekten çok büyük oldu." dedi. Abbas ona: "Ey Ebu Süfyan, bu nübüvvettir." dedi. Ebu Süfyan, Abbas'ın bu cevabına karşılık verip vermemekte tereddüt ederek: "Evet, o hâlde" dedi. Sonra Mekke halkını uyar-mak ve Resulullah'ın verdiği güvence ile ilgili ha-beri ilân etmek üzere şehre hareket etti.

Mekke'ye Giriş

Hız. Peygamber (s.a.a), Müslüman birliklerin her birinin hangi giriş kapısından şehre girmeleri gerektiğini bilgece belirleyerek bu yoldaki emirlerini birliklere duyurdu. Bütün birliklere saldırıya karşılık vermek gereğı duyulmadıkça savaşa başvurulmaması gerektiğini ısrarla hatırlattı. Belli sayıdaki bazı müşriklerin ne durumda yakalanırlarsa yakalansınlar, hatta Kâbe'nin ör-

tüsüne asılmış olarak bulunsalar bile kanlarının dökülmesi gerektiğini vurguladı. Çünkü bu azılı müşrikler büyük cinayetler işlemişler, İslâm'a ve Hz. Peygamber'e (s.a.a) ölçüsüz derecede düşmanca davranmışlardı.

Mekke'nin evleri görülür-görülmez Hz. Peygamber'in (s.a.a) gözleri yaşla doldu. Muzaffer İslâm güçleri şehrin dört tarafından Mekke'ye girdi. Şehir, izzet ve zafer görüntüleri ile yücelik kazanmıştı. Resul-i Ekrem (s.a.a), Allah'ın kendisine sunduğu bağışa ve nimete karşılık ona duyduğu saygıyı ve şükürü ifade etmenin somut bir göstergesi olarak başı eğik bir şekilde Mekke'ye girdi. Çünkü Allah'ın adını yüceltme yolunda katlandığı uzun sıkıntılardan ve ıstıraplardan sonra "Ümmü'l-Kura=Şehirlerin Anası" diye anılan bu şehir, risaletinin ve devletinin önünde dize gelmişti.

Mekke halkının ısrarlı isteklerine rağmen Hz. Peygamber (s.a.a) hiçbir kimsenin evine girmeyi kabul etmedi. Kısa bir istihattan sonra gusletti ve binek hayvanının sırtına çıkarak tekbir getirdi. Arkasından bütün Müslümanlar da tekbir getirdiler. Dağlar ve ovalar bu tekbir sesleri ile çınladı. O dağlar ve ovalar ki, bazı müşrik lider-

ler İslâm'dan ve onun zaferinden korktukları için oralara kaçmışlardı. Hz. Peygamber Beytullah'ı tavaf ederken etrafında bulunan her puta eli ile işaret ediyor ve **"De ki: Hak geldi, batıl yok oldu. Zaten batıl yok olmaya mahkûmdur."**¹ ayetini okuyordu ve hemen arkasından putu yüzüstü yere düşüyordu.

Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) omuzlarına ayaklarını basıp yukarıya yükselebilmek ve putları kırmak için Hz. Ali'ye oturmasını emretti. Fakat Hz. Ali, Hz. Peygamber'i (s.a.a) taşıyamadı. Hz. Ali Hz. Peygamber'i taşıyamayınca, bu sefer Hz. Ali, amcası oğlunun omuzlarına basıp yükselerek yukarılardaki putları kırdı. Arkasından Hz. Peygamber Kâbe'nin anahtarlarını istedi, kapıyı açıp içeri girdi ve orada bulunan şekilleri yok etti. Sonra Kâbe'nin kapısında durarak durmadan çoğalan kalabalığa karşı bu büyük fetih ile ilgili bir konuşma yaptı. Konuşmasında şunları söyledi:

"Tek Allah'tan başka ilâh yoktur. O'nun ortağı yoktur. Vaadini doğru çıkardı, kulunu destekledi ve müttetik orduları tek başına he-

1- İsrâ, 81

zimete uğrattı. Haberinizi olsun. Bütün ayrıcalıklar, iddia edilen bütün kanlar ve mallar, Beytullah'ın bakımı ve hacıların su ihtiyacının karşılanması dışında, hepsi şu ayaklarının altındadır..."

Sonra şöyle dedi:

"Ey Kureyşliler, Allah sizden cahiliyye guru-ru ile ve yine o döneme ait atalarla böbürlenme geleneğini giderdi. İnsanlar Âdem'den türedi ve Âdem de topraktan yaratıldı..."

Arkasından şu ayeti okudu:

"Ey müminler, biz sizi bir erkek ile bir kadından yarattık ve birbirinizi tanımazın için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en üstününüz, kötülüklerden en çok sakınanızdır. Hiç şüphesiz Allah her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır."¹

Daha sonra şöyle buyurdu: *"Ey Kureyşliler, görüşünüz nedir, benim size ne yapacağımı bekliyorsunuz?"*

Mekkeliler: "Sen bizim için kerem sahibi bir kardeş, kerem sahibi bir yeğensin." dediler. Bu-

1- Hucurât, 13

nun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a): "*Gidin, serbestsiniz!*" dedi.

Sonra Bilal, öğle ezanını okumak üzere Kâbe'nin damına çıktı. Arkasından Müslümanlar, Hz. Peygamber'in (s.a.a) imamlığı ile Mescid-i Haram'da bu fethi izleyen ilk namazlarını kıldılar.

Müşrikler şaşkınlık içinde idiler. Korku ve çekingenlikle karışık bir dehşetin yoğun etkisine maruzdular. Bunun yanı sıra ensar Müslümanları da kerem sahibi Hz. Peygamber'in Mekke halkına gösterdiği ve karşılığını da fazlası ile gördüğü sıcak ilgiyi gördükleri için onun kendileri ile birlikte Medine'ye dönmeyeceği endişesine düştüler. Bu konudaki sorular hayallerinden geçerken, Allah'a dua etmekle meşgul olan Hz. Peygamber (s.a.a) onların kafalarını kurcalayan ve kendisine malum olan endişeleri, onların tarafına dönerek söylediği şu sözlerle dağıttı: "*Allah korusun, hayat sizin hayatınız ve ölüm de sizin ölümünüzdür.*" Hz. Peygamber bu sözleri ile Medine'nin, İslâm'ın başkenti olarak kalacağını ilân ediyordu.

Sonra insanların ona biat etme töreni başladı. Önce ona erkekler biat etti. Bu arada bazı Müslümanlar kanlarının dökülmesi gerektiği bazı azılı

müşriklerin affedilmesi için Hz. Peygamber'in (s.a.a) nezdinde aracı oldular. Peygamberimiz de bu istekleri kabul ederek söz konusu müşrikleri affetti.

Erkeklerden sonra kadınların biat etmelerine sıra geldi. Sırası gelen kadın daha önce Hz. Peygamber'in içine elini daldırdığı su dolu bir maşrapaya elini daldırarak ona biat ediyordu. Bu biatte kadınlar Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına, hırsızlık yapmayacaklarına, zina etmeyeceklerine, çocuklarını diri diri toprağa gömererek öldürmeyeceklerine, hiç kimseye kendilerinin uydurdukları bir isnat ile iftira atmayacaklarına ve Peygamber'in maruf içerikli emirlerine karşı gelmeyeceklerine dair söz verdiler.

Resulullah (s.a.a) Mekke'nin her yanındaki ve çevresindeki put kalıntılarını ve müşriklere ait ibadet yerlerini yıkmak için seriyeler gönderdi. Fakat Halid b. Velid, amcasının öcünü almak için teslim olmuş Cuzeyme kabilesinden birkaç kişiyi öldürmek gibi bir yanlış iş yaptı. Hz. Peygamber (s.a.a) bu olayı öğrenince kızdı ve hemen Hz. Ali'ye gerekli parayı yanına alıp Cuzeyme kabilesine giderek öldürülen kişilerin diyetini

vermesini emretti. Arkasından kibleye doğru döndü ve ellerini kaldırarak: *"Allah'ım, Halid b. Velid'in yaptığı bu işten uzak olduğumu, onun sorumluluğuna katılmadığımı sana arz ederim."* dedi. Hz. Peygamber'in bu sözleriyle Cuzeyme kabilesi mensuplarının sınırları yatıştı ve gerginlikleri yumuşadı.¹

Hunein Savaşı ve Taif Kuşatması²

Hz. Peygamber (s.a.a) Mekke'de on beş gün geçirdi. Böylece bu şehir uzun bir müşriklik döneminden sonra yeni bir tevhit dönemini başlatıyordu. Bu süre içinde Müslümanlarda hâkim olan duygular gıpta ve sevinç oldu. Şehirlerin Anası diye anılan Mekke, tarihinin en güvenli günlerini yaşıyordu. Burada Hz. Peygamber'e (s.a.a) gelen haberlere göre Hevazin ve Sakıf kabileleri İslâm'a karşı savaş açmaya hazırlanıyorlardı. Bu iki kabile diğer müşrik ve münafık güçlerin yapamadıkları bir işi, yani İslâm'ı yok etme hedefini gerçekleştirebileceklerini sanıyorlardı.

1- et-Tabakat, c.2, s.148

2- Hunein Savaşı, hicretin 8. yılının şevval ayında gerçekleşti.

Hız. Peygamber (s.a.a) bu iki kabile ile karşılaşmak için sefere çıkmaya karar verdi. Fakat her fetih öncesi seferde yaptığı gibi bu sefere çıkmadan önce de Mekke'deki yönetim mekanizmasının temellerini sağlamlaştırmayı ihmal etmedi. Bu maksatla insanlara Kur'ân'ı ve İslâm hükümlerini öğretmesi için Muaz b. Cebel'i, cemaate namaz kıldırması ve devlet işlerini idare etmesi için de Uttab b. Useyd'i görevlendirdi.

Arkasından on iki bin savaşçı ile sefere çıktı. Bu ordu Müslümanların o güne kadar bir eşini görmedikleri derecede büyük bir güçtü. Bu gücün büyüklüğü Müslümanların gurura ve gaflete kapılmalarına yol açtı.

Hevazin ve Sakıf kabileleri ise, aralarında ittifak yaparak kadınları ve çocukları da dâhil olmak üzere tam bir seferberlik hazırlığı ile Huneyn denen yerde savaşmaya çıktılar. Müslümanları şaşırtıp tuzağa düşürmek için pusuya yattılar. İslâm ordusunun öncü güçleri bu pusuyu yerinin yakınına vardıklarında, pusudaki güçler bu öncü güçleri geri kaçmak zorunda bıraktılar.

Onlar geri kaçınca, arkadan gelen diğer Müslüman güçler de düşman silâhlarından paniğe

kapılarak geri kaçtı. Allah'ın elçisinin yanında sadece on kişi kaldı. Bu on kişinin dokuzu Haşimoğulları'ndan ve biri de Eymen (Ümmü Eymen'in oğlu) idi.

Müslümanların uğradıkları bu bozgun, mü-nafıklar arasında büyük bir mutluluk ve sevinç uyandırdı. Ebu Süfyan büyük bir yaygara ile ortaya çıktı ve "Denize kadar sürülünceye dek onların hezimetini son bulmaz." dedi. Bir başkası: "Haberiniz olsun, bugün büyü bozuldu." dedi. Bu arada, bu karışık durumda ortaya çıkan bir başkası Hz. Peygamber'i (s.a.a) öldürmeye girişti.¹

Hız. Peygamber (s.a.a), amcası Abbas'a yüksek bir kaya üzerine çıkarak kaçmakta olan muhacir ile ensarın savaşçılara şöyle seslenmesini emretti: "Ey Bakara Suresi'nde kastedilen Müslümanlar, ey ağacın altında Peygamber'e biat edenler! Bana doğru gelin. Nereye kaçıyorsunuz? Bu, Allah Resulü'dür."

Bu çağrı üzerine gaflet sonrası bir bilinç geri gelir gibi oldu. Müslümanlar gevşeme sonrasında yeni bir heyecan buldular. Hız. Peygamber'i

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.2, s.443; el-Meğazî, c3, s.99

(s.a.a) destekleme ve İslâm'ı savunma doğrultusundaki vaatlerine bağlılıklarını yeniledikleri görüldü...

Yüce Allah Müslümanların kalplerine huzur ve soğukkanlılık indirdi ve onları desteği ile teyit etti. Bunun sonucunda kâfir ordusunun birlikleri hezimete uğrayarak geri kaçtılar. Arkalarında altı bin esir ile pek çok miktar da ganimet bırakmışlardı.¹ Hz. Peygamber (s.a.a) düşmanın Evtas, Nahle ve Taif mıntıkalarına kadar kovalanması tamamlanıncaya kadar ganimetlerin korunmasını ve esirlerin gözetim altında tutulmasını emretti.

Müslüman güçler, düşman güçleri Taif'e kadar kovalamayı sürdürdüler. Taif'e ulaşınca orayı yirmi küsur gün kuşattılar. Kaleye sığınan düşman, surların ve hurma bahçelerinin arkasından Müslümanlara ok attı. Yirmi küsur günün sonunda Hz. Peygamber (s.a.a) birçok gerekçe ile Taif'ten ayrıldı.

1- Bu münasebetle inen Tevbe Suresi'nin birkaç ayetinde yüce Allah'ın teyidi ve desteği açıklanırken silâha, teçhizata ve asker sayısına bel bağlama ve bunları zafer sebebi kabul etme yaklaşımı kınanıyordu.

Heyetler Yılı

Arap Yarımadası üzerinde İslâm egemenliği belirgin bir şekilde ortaya çıktı. Resulullah (s.a.a) mühlet tanıma ve uyarma yollarına başvurup eli boş dönmedikçe güç kullanma ve savaşma yoluna asla başvurmuyordu. Hatta çoğu olaylarda Müslümanların girdikleri savaşlar savunma amaçlı idi. Şu da var ki, bazı müşrik güçler şiddete, kaba güce, tehdide ve korkutmaya maruz kalmadıkça hakkı tanımıyor, yola gelmiyorlardı.

Müslümanlar devletlerinin başkenti olan Medine'ye döndükten sonra Hz. Peygamber (s.a.a) beldeleri putperestlik mekânlarından ve şirk heykellerinden temizlemek üzere birkaç seriye sefere çıkardı.

Müslümanların gücü ve birbirini izleyen başarılar, hedeflerinin belirginlik kazanması ve yol göstericiliğinin etkinliği sayesinde Arap Yarımadası'nın bütün kabileleri ve bu kabilelerin liderleri İslâm'ın sesini duyarlı kulaklarla dinlemeye başladılar. Bunun sonucu olarak kabilelerin seçilmiş heyetleri Resulullah'ın (s.a.a) önünde Müslümanlığı kabul ettiklerini ifade etmek için Medine'ye akın ettiler. Bu yüzden Hicret'in do-

kuzuncu yılı olan bu yıla "Heyetler Yılı" adı verildi. Hz. Peygamber bu heyetleri bizzat karşılıyor, onlara nazikçe davranıyor, kendilerine Kur'ân'ın farzlarını ve İslâm'ın hükümlerini öğretecek hocalar gönderiyordu.

Necran Hıristiyanlarıyla Mübâhele

Necran Hıristiyanlarının liderleri ile düşünce adamları, Hz. Peygamber'in (s.a.a) kendilerini İslâm'a çağırmayı içeren mektup konusunu incelemek üzere bir araya geldiler. Yaptıkları bu toplantıda kesin bir görüşe varamadılar. Çünkü ellerinde İsa Peygamber'den sonra bir peygamberin geleceğini haber veren kutsal metinler vardı ve Hz. Muhammed'in sergilediği görüntü onun peygamber olduğuna işaret ediyordu. Bundan dolayı Necranlı Hıristiyan liderler ile düşünürler Hz. Peygamber'le (s.a.a), bizzat görüşerek onunla diyalog kurmak için bir heyet göndermeye karar verdiler.

Hz. Peygamber (s.a.a) bu büyük heyeti karşıladı. Fakat yüzünde, putperestlik karakterini yansıtan görüntülerinden hoşlanmadığını belirten bir ifade açıkça belirdi. Çünkü halis ipekten

ve ipekli kumaşlardan dikilmiş cüppeler giymişlerdi, altın takıları vardı ve boyunlarında haçlar taşıyorlardı. Aynı kişiler ertesi gün dış görünüşlerini değiştirerek ikinci defa geldiklerinde, Hz. Peygamber kendilerini hoş karşıladı, kendilerine saygılı davrandı ve dinî törenlerini uygulamaları için onlara alan açtı.

Arkasından onlara İslâm'ı takdim etti ve kendilerine Kur'ân'dan bazı ayetler okudu. Ancak onlar İslâm'ı kabul etmeye yanaşmadılar ve aralarındaki tartışma uzun sürdü. Sonunda Hz. Peygamber'le (s.a.a) mübahele yapmayı kabul ettiler. Bu, yüce Allah'ın emrinin gereği idi. Mübahele günü olarak da sözbirliği ile ertesi günü kararlaştırdılar.

Resulullah (s.a.a) yüce Allah'ın aşağıdaki ayetinde ifadesini bulan ilâhî emir uyarınca Necran Hristiyanlarının karşısına mübahele amacı ile çıktı. Onlarla karşılaşmaya çıkarken Hz. Hüseyin'i kucağına aldı, Hz. Hasan'ın elinden tuttu; kızı Fatıma ile amcasının oğlu Ali b. Ebu Talip de arkasında yer almışlardı. Allah'ın emrini içeren ayette şöyle buyuruluyor:

"Artık sana gelen bilgiden sonra kim onun hakkında seninle tartışacak olursa de ki: Gelin, biz kendi oğullarımızı, siz kendi oğullarınızı, biz kendi kadınlarımızı, siz kendi kadınlarınızı, biz kendimizi ve siz kendinizi çağıralım. Sonra da dua edelim de Allah'ın lânetini yalan söyleyenlerin üstüne kılalım."¹

Hz. Peygamber bu saydığımız yakınları dışında başka hiç kimseyi yanına almadı. Amacı, peygamberliğinin ve ilâhî elçiliğinin doğruluğunu herkese ispat etmektir. Bu durum karşısında Necran'ın baş papazı şunları söyledi: "Ey Hristiyanlar, ben karşımda öyle yüzler görüyorum ki, eğer Allah'tan bir dağı yerinden oynatmayı isteseler, Allah o dağı yerinden oynatır. Sakın onlarla mübahaheleye, karşılıklı lânetleşmeye kalkışmayın ki, yok olursunuz ve yeryüzünde bir tek Hristiyan kalmaz."

Necranlılar Hz. Peygamber ve Ehl-i Beyt'i (tümüne Allah'ın selâmı olsun) ile karşılıklı lânetleşmeden vazgeçince, Allah'ın Resulü onlara şöyle dedi:

1- Âl-i İmrân, 61

"Madem ki lânetleşmekten kaçındınız, öyleyse Müslüman olmak suretiyle onların sahip oldukları hak ve sorumluluklara siz de sahip olun. "

Bunu da reddettiklerinde, Hz. Peygamber onlara: *"O hâlde ben sizi savaş meydanına davet ediyorum."* karşılığını verdi.

Hz. Peygamber'in bu meydan okuması üzerine şöyle dediler:

"Bizim Araplarla savaşacak gücümüz yok. Biz seninle, bize saldırmaman ve bizi dinimizden döndürmeye çalışmaman şartı ile barış anlaşması yapmak istiyoruz. Teklif ettiğimiz bu anlaşmanın şartı olarak sana bin tanesi safer ve bin tanesi recipe ayında olmak üzere yılda iki bin top kumaş elbise ile otuz tane demirden yapılmış normal zırh vermeyi taahhüt ediyoruz."

Hz. Peygamber Necranlı Hıristiyanlar ile bu şartla anlaşma yaptıktan sonra şunları söyledi: "Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, yok olmak, Necran halkının üzerine inmek üzereydi. Eğer lânetleşselerdi, çarpılarak maymunlara ve domuzlara dönüşeceklerdi. Vadedileri tutuşup üzerlerine ateş yağdıracaktı. Necran bölgesinin halkı, ağaç tepelerindeki kuşlara

varıncaya kadar, yok olacaktı. Hıristiyanların üzerinden bir yıl geçmeden hepsi helâk olacaklardı." Böylece Necran Hıristiyanlarının temsilcileri Müslümanlığı kabul etmeden beldelerine döndüler.¹

Rivayet edildiğine göre, Necran Hıristiyanlarının Seyyid ve Akıb isimli liderleri çok kısa bir süre sonra Müslümanlığı kabul ettiklerini açıklamak üzere Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanına geri döndüler.²

1- Tefsir-i Kebir, Fahr-i Razî, c.8, s.85

2- et-Tabakat, c.1, s.357

VEDA HACCI

Resul-i Ekrem (s.a.a) insanlığın tümü önünde güzel bir örnek oldu. Allah'ın ayetlerini insanlara duyuruyor, ayetleri yorumluyor ve hükümlerini ayrıntılı biçimde açıklıyordu. Müslüman topluluklar da sözde ve davranışta ona uymaya özen gösteriyorlardı.

Hicretin onuncu yılının zilkade ayı girince, Hz. Peygamber (s.a.a) hac farızasını yerine getirmeye karar verdi. Böylece Müslüman ümmetine hac farızasının içerdiği hükümleri fiilen göstermiş olacaktı.

Onun bu kararını öğrenen binlerce Müslüman Medine'ye akın etti ve Hz. Peygamber (s.a.a) ile birlikte hac ziyareti yapmak için gereken hazırlıkları yaptılar. Öyle ki, Medine'den katılanlarla, çöllere dağılmış yerleşim birimlerinden ve kabilelerden gelen bu hacı adaylarının sayısı yüz bin Müslümana ulaşmıştı.

Bu büyük kalabalığı birleştiren temel faktörler sahici bir sevgi, İslâm kardeşliği ve başkomutan elçinin çağrısına verilen olumlu cevap idi. Oysa onlar daha düne kadar birbirine karşı nefret duyguları besleyen düşmanlar, cahiller ve kâfirlerdi.

Hız. Peygamber (s.a.a) yanına bütün eşleri ile kızı Hız. Fatıma'yı almıştı. Hız. Fatıma'nın eşi Hız. Ali, Resulullah (s.a.a) tarafından bir göreve gönderildiği için bu yolculuğa katılamamıştı.

Hız. Peygamber, Medine'de yokluğu sırasında yerini almak üzere ensar Müslümanlarından Ebu Dücaneye yetki vermişti.

Zulhuleyfe adı ile anılan yerde Hız. Peygamber beyaz kumaştan oluşan iki parçayla ihrama girdi. İhrama girerken şu sözleri söyleyerek telbiye getirdi:

"Lebbeyk, allahumme lebbeyk, lebbeyk lâ şerike leke lebbeyk, inne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk." Yani: "Emrin baş üstüne Allah'ım, emrin baş üstüne. Yoktur ortağın senin, emrin baş üstüne. Hamt, nimet ve egemenlik sana mahsustur, emrin baş üstüne. Yoktur ortağın senin, emrin baş üstüne."

Zilhicce ayının dördünde Hz. Peygamber (s.a.a) Mekke'ye bakan tepeye vardı ve telbiye getirmeyi kesti. Sonra Mescid-i Haram'a girdi. Bu sırada sık sık Allah'ı övüyor, O'na hamd ve şükrediyordu. Arkasından Hacerü'l-Esved'e elini sürüp ziyaret etti, Beytullah'ı yedi kere tavaf etti, İbrahim makamının yanında iki rekât namaz kıldı, sonra Safâ ile Merve tepeleri arasında sa'y yaptı.

Arkasından hacılara dönerek şöyle buyurdu:

"Sizden kim beraberinde kurbanlık hayvan sevk etmemişse, ihramdan çıksın ve buraya kadar yaptığını umre kılsın. Kim kendisiyle kurbanlık hayvan sevk etmişse, ihramlı olmaya devam etsin."

Peygamber (s.a.a) kendisiyle birlikte kurbanlık getirmiş olduğundan ihramdan çıkmadı. Bazı Müslümanlar, Peygamber gibi yaparak ihramdan çıkmamaları gerektiği düşüncesi ile Peygamber'in (s.a.a) emrini yerine getirmediler. Hz. Peygamber onların takındıkları tavra kızarak şöyle buyurdu:

"Eğer önceden yapmış olduğumu şimdi yapacak olsaydım [yani, böyle bir hükmün geleceğini bilseydim, sizin gibi ben de kurban-

lık deve getirmezdin]; size emrettiğim şeyi ben de yapardım."¹

Bu arada Hz. Ali (a.s), Resulullah'a (s.a.a) katılmak üzere Yemen'den Mekke'ye hareket etti. Yanında otuz dört kurbanlık hayvan getirdi. Mekke'ye yaklaşıncı hemen şehre girmek istedi ve kendi yerine seriyesindekilerden birini bıraktı.

Hz. Peygamber (s.a.a) Hz. Ali ile buluşmaktan ve onun Yemen'de gerçekleştirdiği başarıdan dolayı sevindi ve ona: *"Git, Beytullah'ı tavaf et ve arkadaşlarının yaptıkları gibi ihramdan çık."* dedi. Hz. Ali: *"Ben senin tehliil getirdiğin (ihrama girdiğin) niyetle ihrama girdim."* dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti: *"Ben ihrama girdiğimde şöyle dedim: Senin kulun, nebin ve resulün Muhammed nasıl tehliil getirdiyse, ben de aynı niyetle tehliil getiriyorum."*

Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) Hz. Ali'ye seriyesinin başına dönmesini ve onları yanına alarak Mekke'ye gelmesini emretti.

Seriyei oluşturan savaşçılar Mekke'ye döndüklerinde Hz. Ali'yi Hz. Peygamber'e (s.a.a) şikâyet ettiler. Çünkü Hz. Ali, onların kendi yok-

1- Biharu'l-Envar, c.21, s.319

luğu sırasında gerçekleştirdikleri hatalı bir tasaruflarına karşı çıkmıştı. Hz. Peygamber (s.a.a) söz konusu seriyenin mensuplarına şu cevabı verdi:

"Ey insanlar, Ali'den şikâyetçi olmayın. Valahi o, Allah'a itaat konusunda kendisinden şikâyet edilemeyecek derecede sert ve tavizsizdir."¹

Zilhicce ayının dokuzuncu günü Hz. Peygamber (s.a.a) yoğun Müslüman kalabalığın berabesinde Arafat'a yöneldi.

Resulullah (s.a.a) zilhicce ayının dokuzuncu günü güneş batıncaya kadar Arafat'ta kaldı. Havanın kararması ile birlikte devesine binerek Müzdelife'ye indi ve gecenin bir bölümünü orada geçirdi. Tan yerinin ağarmasından güneşin doğuşuna kadar Meş'aru'l-Haram'da vakfe yaptı.

Sonra zilhiccenin onuncu günü Mina'ya vararak oraya ait ibadetleri yaptı; şeytan taşladı, kurban kesti ve tıraş oldu. Sonra hac farızasının geriye kalan diğer ibadetlerini tamamlamak üzere Mekke'ye doğru yola çıktı.

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.2, s.603; Biharu'l-Envar, c. 21, s.385

Bu hacca "Veda Haccı" adı verildi. Çünkü Resulullah (s.a.a) bu hac sırasında vefatının yakın olduğuna işaret ederek Müslümanlar ile veda-laştı. Ayrıca bu hacca "Belâğ Haccı" da denir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.a) bu hac sırasında kendisinden sonra yerine kimin geçeceği konusunda Rabbinden inen talimatı Müslümanlara tebliğ etti. Bazıları ise bu haccı "Haccetu'l-İslâm" (İslâm Haccı) diye adlandırdılar. Çünkü bu hac, Hz. Peygamber'in (s.a.a) gerçekleştirdiği ilk hac-dır ve kendisi bu ziyaret sırasında hac göreviyle ilgili sabit hükümleri fiilen açıklamıştır.

Veda Hutbesi

Rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.a) bu hac sırasında çok sayıda konuyu ele alan bir konuşma yaptı. Söze başlarken Allah'a hamd et-tikten ve O'nu övdükten sonra şunları söyledi:

"Ey insanlar, beni dinleyin, size bazı açıklamalar yapacağım. Bu yıldan sonra burada sizinle belki de bir daha buluşamayacağım. Ey insanlar, bu beldede ve bu aydaki bu gününüz sizin için nasıl saygın ve dokunulmaz ise, kanlarınız ve mallarınız da Rabbinize kavuşuncaya dek birbiriniz için aynı şekilde saygın ve dokunulmazdır."

"Hey, tebliğ ettim mi? Allah'ım şahit ol."

"Kimin yanında bir emanet varsa, onu sahibine versin. Cahiliye döneminden kalan faiz alacakları geçersizdir. İlk geçersiz saydığım faiz sözleşmesi, amcam Abdulmuttalip oğlu Abbas'ın faiz alacağıdır. Cahiliye döneminden kalma kan davaları geçersizdir. İlk geçersiz saydığım kan davası, Amir b. Rebia b. Haris b. Abdulmuttalib'in kan davasıdır. Kâbe'nin bakım ve hacıların su ihtiyaçlarının giderilmesi dışında kalan cahiliye döneminden kalma bütün ayrıcalıklar geçersizdir. Kasten adam öldürmenin cezası, öldürülmektir. Yarı kasıtlı cinayetlerde ise, sopa ile ve taşla adam öldürmenin diyeti yüz devedir. Kim daha fazlasını isterse, o cahiliye dönemi ehliendir."

"Ey insanlar, şeytan bu bölgenizde kendisine tapılmaktan ümidini kesti. Fakat tapılmanın dışında kalan ve sizin küçümsediğiniz davranışlarda kendisine itaat edilmesine razıdır."

"Ey insanlar, haram aylardaki savaş yasağını başka aylara aktararak ertelemek kâfirlikte daha ileri gitmektir. Kâfirler bu yolla sapıklığa sürüklenirler. Onlar Allah'ın haram kıldığı ayları sayıca denk getirmek için bu ertelemeyi bir yıl helâl

sayarken, bir sonraki yıl haram kabul ederler. Zaman döndü ve Allah'ın göklerle yeryüzünü yarattığı günkü gibi oldu. Allah'ın gökleri ve yeryüzünü yarattığı günden beri geçerli olan evrensel yasasına göre O'nun katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. Bu dört ayın üçü birbirini izlerken dördüncüsü diğer aylar arasında kalan tek bir aydır. Bu dört ay; zilkaade, zilhicce ve muharrem ayları ile cemaziyülâhır ile şaban ayları arasında kalan recep ayıdır."

"Hey, tebliğ ettim mi? Allah'ım şahit ol."

"Ey insanlar, sizin nasıl kadınlarınız üzerinde haklarınız varsa, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin onlar üzerindeki haklarınız, yatağınızı sizden başkasına çiğnetmemeleri, hoşlanmadığınız kimseleri sizden izinsiz evlerinize almamaları ve fuhuş yapmamalarıdır. Eğer bunlardan birini yaparlarsa, onları engellemenize, kendilerini yataklarında yalnız bırakmanıza ve şiddetli olmayacak şekilde onları dövmenize Allah izin verdi."

"Eğer yaptıkları kötü işlere son verir ve size itaat ederlerse, örfüne uygun şekilde yiyeceklerini, içeceklerini ve giyeceklerini karşılamakla yü-

kümlüsünüz. Kadınlarınız sizin yanınızda çıplaktırlar; kendileri için hiçbir şeye sahip değildirler. Onları Allah'ın emaneti ile aldınız ve Allah'ın sözü gereğince namusları size helâl oldu. O hâlde kadınlar hakkında Allah'tan korkun ve onlara iyi olanı tavsiye edin."

"Ey insanlar, müminler birbirinin kardeşleridir. Gönül rızası ile verilmedikçe hiç kimseye kardeşinin malı helâl değildir."

"Hey, tebliğ ettim mi? Allah'ım şahit ol."

"Benden sonra birbirinizin boyunlarını vuran kâfirlere dönüşmeyin."

"Ben size öyle iki şey bıraktım ki, eğer onlara sarılırsanız, kesinlikle doğru yolu kaybetmezsiniz. Bunlar Allah'ın kitabı Kur'ân ile benim soyum olan Ehl-i Beyt'imdir."

"Hey, tebliğ ettim mi? Allah'ım, şahit ol."

"Ey insanlar, Rabbiniz birdir, atanız birdir. Hepiniz Adem'in soyundansınız ve Adem de topraktan yaratılmıştır. Allah katında en üstünüz, kötülüklerden en çok kaçınanınızdır. Arabın Arap olmayana, karşı kötülüklerden sakınma dışında bir üstünlüğü yoktur. Hey, tebliğ ettim mi?"

Dinleyenlerin: "Evet." diye karşılık vermeleri üzerine Hz. Peygamber (s.a.a): "O hâlde bu sözlerimi burada olanlar burada olmayanlara iletin!" dedi [ve ardından şöyle devam etti].¹

"Ey İnsanlar, yüce Allah her mirasçının miras-taki payını belirlemiştir. Hiçbir miras bırakanın mirasının üçte birlik bölümünden fazlası üzerinde vasiyet etmesi caiz değildir. Çocuk kimin yatağında doğmuşsa, ona aittir. Fuhuş yapan ise, taşlanarak öldürülür. Babasından başkasının, babası olduğunu iddia eden kimse veya velilerinden başkalarının, velisi olduğunu ileri süren kimse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetine maruz kalır. Allah ondan ne bir fidye, ne de azabı geri çevirerek bir ameli kabul eder..."

"Selâm ve Allah'ın rahmeti üzerinize olsun."²

1- Biharu'l-Envar, c.21, s.405

2- Ikdu'l-Ferid, c.4, s.57; et-Tabakat, c.2, s.184; el-Hisal, s.487; Biharu'l-Envar, c.21, s.405. Hz. Peygamber'in bu konuşmasının metni, çeşitli siyer ve tarih kaynaklarında farklı uzunluk ve kısalıkta olmak üzere yer almıştır.

Vasi Tayini¹

Müslümanlar Hz. Peygamber'i (s.a.a) dört bir yandan kuşatmış ve aralarına almış bir durumda hacılarını tamamladılar. Hac farızasını ondan öğrenme işi gerçekleşmişti. Resulullah (s.a.a) Medine'ye dönmeye karar verdi. Büyük hac kafillesi Gadir-i Hum denen yerin yakınındaki Rabığ adı ile anılan mıntıkaya varmıştı. Burada hacılar dağılıp kendi beldelerine döneceklerdi. İşte bu dağılma öncesinde emredici ve uyarıcı bir tebliğ ayeti içeren şu ilâhî vahiy indi:

"Ey Elçi, Rabbin tarafından sana indirilen mesajı tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun elçisi olma görevini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur."²

Bu ilâhî hitap, son derece önemli bir ilâhî emir içeriyordu. Acaba Resulullah'tan (s.a.a) gerçekleştirilmesi istenen ve onun o ana kadar gerçekleştirmemiş olduğu bu önemli tebliğ görevi ne idi? Bilindiği gibi Hz. Peygamber (s.a.a) ömrünün yaklaşık son yirmi üç yılını Allah'ın ayetlerini

1- Ayrıntılı bilgi için bkz. el-Gadir, Allâme Eminî, c.1

2- Mâide, 67

ve hükümlerini insanlara duyurmakla ve onları Allah'ın dinine çağırarak geçirmişti. Kendisine: **"Allah'ın elçisi olma görevini yerine getirmemiş olursun."** denmesin diye bunca büyük sıkıntılara, belâlara ve zorluklara katlanmıştı.

Çok sıcak bir gündü. Öyle ki, insan yerin aşırı şiddetinden dolayı başının ve ayaklarının üzerine örtmek zorunda kalıyordu. İşte böyle bir anda Hz. Peygamber (s.a.a) geride kalanlar baş taraftakilere yetişsinler diye kabilelere durmalarını emretti. Maksudı hacılara ilâhî emri okumak, onlara peygamberlik görevinin son duyurusunu iletmekti.

Duyurunun bu mekânda ve bu şartlarda gerçekleşmesi, ilâhî bir hikmete dayanıyordu. Böylece bu duyuru, geçecek zaman boyunca ümmetin vicdanına yapışık ve hafızasında canlı bir şekilde kalarak ilâhî risaleti ve İslâm ümmetini koruma altında tutacaktı. Hz. Peygamber (s.a.a) büyük bir cemaatle namaz kıldıktan sonra deve eyerlerinden üst üste yığılması ile kurulan minbere çıktı ve Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra orada bulunan herkesin işitebildiği yüksek bir sesle şu konuşmayı yaptı:

"Ey insanlar, yakında çağrılacağım ve o çağrıya icabet edeceğim (dünyadan göçüp gideceğim). Ben sorumluyum, siz de sorumlusunuz. O hâlde ne diyeceksiniz?"

Dinleyenler: "Senin aldığın mesajları duyurduğuna, nasihat ettiğine ve elinden gelen çabayı harcadığına şahadet ederiz. Allah seni hayırla ödüllendirsin." dediler.

Hız. Peygamber (s.a.a) sözlerine şöyle devam etti:

"Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in onun kulu ve elçisi olduğuna, Allah'ın cennetinin gerçek olduğuna, kıyamet anının geleceğinde hiçbir şüphe olmadığına ve Allah'ın, mezarlardaki ölüleri tekrar dirilteceğine şahadet etmiş değ il misiniz?"

Dinleyicilerin: "Evet, bunlara şahadet ediyoruz." karşılığını vermeleri üzerine Hız. Peygamber (s.a.a): "Allah'ım, şahit ol." dedi ve arkasından sözlerine şöyle devam etti:

"Ben, önceden havuzumun başına varıp sizi bekleyeceğim. Siz bana, havuzumun yanında geleceksiniz. Havuzumun genişliği San'a ile Busra arası kadardır. Orada yıldızların sayısınca gümüş

bardaklar vardır. Benim arkamdan iki değerli emanetime karşı nasıl davranacağınıza bakın."

Dinleyenlerden biri: "Ey Allah'ın Resulü, bu iki değerli emanet nelerdir?" diye seslendi. Hz. Peygamber (s.a.a) bu soruya şu cevabı verdi:

"En büyük emanet Allah'ın kitabıdır. Bir tarafı yüce Allah'ın elinde, öbür tarafı sizin ellerinizdedir. Ona sarılın, o takdirde doğru yolu kaybetmezsiniz. İki emanetin öbürü ve küçüğü, benim soyumdur. Lütüfkâr ve her şeyden haberdar olan Allah bu ikisinin havuzumun başında benim yanıma gelinceye kadar birbirinden ayrılmayacaklarını haber verdi. Ben de onlarla ilgili olarak bunu Rabbimden istedim. Öyleyse bu ikisinin önüne geçmeyin; yoksa helâk olursunuz. Gerilerinde de kalmayın, yoksa yine helâk olursunuz."

Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) Hz. Ali b. Ebu Talib'in elini tuttu ve her ikisinin koltuk altı beyazlığı görülecek şekilde havaya kaldırdı.

Onu oradaki Müslümanların tümü tanıdı. Arkasından karşısındakilere: "*Ey insanlar, müminler için kendilerinden önde gelen kimse kimdir?*" diye sordu. Dinleyenlerin: "Allah ve O'nun Resulü daha iyi bilir!" karşılığını vermeleri üzerine Hz.

Peygamber (s.a.a) şöyle dedi:

"Allah benim mevlâm ve ben müminlerin Mevlâsıyım. Ben müminler için kendilerinden daha evlâ (onlar üzerinde tasarruf ve yetki sahibi) kişiyim. Ben kimin önderi, velisi isem, Ali de onun önderi ve velisidir." Hz. Peygamber bu son cümleyi üç kere üst üste tekrarladı. Arkasından şöyle dedi:

"Allah'ım, kim ona dost olursa, sen de onun dostu ol. Kim onun düşmanı olursa, sen de ona düşman ol. Kim onu severse, sen de onu sev. Kim ondan nefret ederse, sen de ondan nefret et. Kim onu desteklerse, sen de onu destekle. Kim onu yüzüstü bırakırsa, sen de onu yüzüstü bırak. O ne tarafa dönerse, hakkı da onunla birlikte o tarafa döndür. Hey, bu söylediklerimi burada bulunanlar, burada olmayanlara duyursunlar."

Bu sözlerin arkasından oradaki kalabalık henüz dağılmadan vahiy görevlisi olan Cebrail şu ayetle indi:

"Bugün sizin dininizi olgunlaştırdım, size nimetimi tamamladım ve size din olarak İslâm'a razı oldum."¹

1- Mâide, 3

Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şunları söyledi:

"Dinin kemale erışı, nimetin tamamlanması ve Rabbimin benim elçiliğimden ve benden sonra Ali'nin velâyetinden hoşnut olması üzerine Allah-u ekber!"

Arkasından Hz. Peygamber (s.a.a) Hz. Ali (a.s) için bir çadır kurulmasını ve müminlerin akın akın bu çadıra girerek onun müminlerin emiri olarak teslimiyetlerini bildirmelerini emretti.

Orada bulunanların hepsi Hz. Peygamber'in bu emrini yerine getirdi.

Hz. Peygamber, başta kendi eşleri olmak üzere orada bulunan kadınların da bu teslimiyetlerini bildirme görevini yerine getirmelerini emretti.

Hz. Ali'yi kutlayanların başında Ebu Bekir ve Ömer vardı. Hepsi ona şöyle diyordu:

"Kutlu olsun, kutlu olsun sana, ey Ebu Talib'in oğlu! Benim ve erkek-kadın bütün müminlerin önderi olarak sabahladın ve akşamladın."¹

1- Tarih-i Yakubî, c.3, s.112; Müsned-i Ahmed, c.4, s.281; el-Bidaye Ve'n-Nihaye, c.5, s.213; el-Gadir, c.1, s.43, 165, 196, 215, 230, 238, 276, 283, 285, 297, 379, 402; c.11, s.131

RESULULLAH'IN (S.A.A) SON GÜNLERİ

Vasiyet Yazımına Engel Olunması

Hz. Peygamber'in (s.a.a) yüksek ateşinin ağırlığına ve hastalığının verdiği acıya rağmen cemaate namaz kıldırmak ve önceden hırsla göz koydukları halifelik ile liderliği ele geçirmek için plânlar yapan fırsatçıların bu şekilde yollarını kesmek üzere Hz. Ali ile Fazl b. Abbas'a dayanarak, onların kollarında evinden çıkıp mescide gitti. Çünkü sözünü ettiğimiz fırsatçılar Usame b. Zeyd'in komutasındaki ordunun yola çıkması ile ilgili Resulullah'ın (s.a.a) emirlerine bütün yalınlığı ile karşı koymuşlardı. Hz. Peygamber namazdan sonra cemaate dönerek şöyle dedi:

"Ey insanlar, ateş [fitne ateşi] yakıldı ve fitne, karanlık gece katmanları gibi üzerinize doğru geliyor. Allah adına yemin ederim ki, elinizde bana karşı hiçbir bahaneniz yoktur.

Ben size sadece Allah'ın helâl kıldıklarını helâl ve yine sadece Allah'ın haram kıldıklarını haram ilân ettim."¹

Hız. Peygamber bu sözleri ile emirlerine karşı gelmemeleri yolunda bir başka uyarı yapıyordu. Gerçi ufukta kötü niyetler açıkça görülüyordu. O kötü niyetler ki, ümmetin başına cahiller geçtiği takdirde başına belâlar açacaktı.

Hız. Peygamber'in (s.a.a) hastalığı şiddetlendi. Sahabîler evinde bir araya geldiler. Bir araya gelenler arasında Usame komutasındaki ordu-dan ayrılanlar da vardı. Hız. Peygamber (s.a.a) bu ayrılımlarından dolayı onları azarladı. Onlar da geçersiz bahaneler ileri sürerek mazeret beyan ettiler. Hız. Peygamber (s.a.a) İslâm ümmetini alçalma ve gerileme tehlikesi karşısında korumak için başka bir yola girişti. Yanındakilere: *"Bana kalem ve kâğıt getirin, size bir yazı yazayım ki, ondan sonra doğru yoldan sapmayasınız."* dedi.

Oradakiler arasında bulunan Ömer b. Hattab: "Allah Resulü ağırya yenik düşmüştür, Kur'ân

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.2, s.954; et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.215

elinizin altındadır, Allah'ın kitabı bize yeter!" dedi.¹

Bu şekilde tartışma ve ihtilâf meydana geldi. Orada bulunan kadınlar perde arkasından: "Allah'ın Resulü'ne istediklerini getirin." dediler. Fakat Ömer onlara: "Susun, siz Yusuf Peygamber'e gönül kaptıranlar gibisiniz. Hasta olunca ağlıyor. Sağlığı yerine gelince ise, ona musallat olur boğazını sıkarsınız." dedi.

Resulullah (s.a.a): *"Onlar sizden daha iyidirler."*² karşılığını verdikten sonra: *"Kalkın yanımdan, yanımda tartışmanız yakışık almaz."* dedi.

Oysa bu ümmet, Resulullah'ın (s.a.a) bu yazılı belgesine o kadar şiddetle muhtaç idi ki! Nitekim İbn Abbas, bu olayı her hatırlayışında üzüntü ve esef içinde şöyle derdi:

"Resulullah'ın yazmasını engelleyen ve bizi ondan mahrum eden olay, [İslâm için] en büyük musibetti."

1- Sahih-i Buhârî, Kitabu'l-İlm, Bab-u Kitabetu'l-İlm ve Kitabu'l-Cihad, Bab-u Cevaizi'l-Vefd.

2- et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.244; Kenzü'l-Ümmal, c. 3, s.138

Bazı sahabîlerin Hz. Peygamber'in yanında tartışmaya girişmelerinden sonra rahmet peygamberi olan Allah'ın Resulü, bir belge yazma hususunda ısrar etmedi. Çünkü edepsizliği sürdürmelerinden ve karşı gelmelerini daha ileri boyutlara vardırmalarından çekindi. Zira içlerinde sakladıkları duyguları artık biliyordu.

Tekrar yazılı belge konusunda kendisine döndüklerinde: *"Söylemiş olduğunuz sözlerden sonra mı?!"*¹ diye söyledikten sonra sahabîlere üç konuyu vasiyet etti. Fakat tarih kitapları bu üç konunun sadece iki tanesini kaydederler. Bunlar, müşrikleri Arap Yarımadası'ndan çıkarmak ve ziyarete gelmek isteyen heyetlere o güne kadar olduğu gibi serbestlik tanımaktı.

Bu konuda Seyyid Muhsin Emin Amilî, şu yorumu yapıyor:

"Olayları iyice irdeleyebilen birisi, hadisçilerin bu üçüncü vasiyet konusunu unuttukları için değil, kasten yazmadıklarından, onları o konudan söz etmemeye, onu unutmuş gibi görünmelerine zorlayan faktörün siyaset olduğundan ve yine bu

1- Biharu'l-Envar, c.22, s.469

sessizlikle geçiştirilen vasiyet maddesinin, Hz. Peygamber'in kalem, kâğıt isteyerek belge olarak yazmak istediğı şey olduğundan şüphe etmez."¹

Hz. Fatıma'nın (a.s), Babasını Ziyaret Etmesi

Hz. Fatıma, tamamen hüzne bürünmüş ve gözlerini babasına dikmiş olarak çıkageldi. Babası o anlarda Rabbine kavuşmanın eşiğinde idi. Kalbi kırık ve gözlerinden yaşlar akan bir perişanlıkta şu beyti mırıldanarak yanına oturdu:

"Beyaz yüzlüdür. Yüzü hürmetine bulutlardan yağmur istenir.

Yetimlerin koruyucusu, dulların sığınağıdır."

O anda Hz. Peygamber (s.a.a) gözlerini açtı ve kısık bir sesle şöyle buyurdu:

"Bu mırıldandığın beyit, amcan Ebu Talib'in söylediğı bir beyittir. Onu okuma, fakat şu ayeti oku:

**"Muhammed sadece bir peygamberdir. On-
dan önce daha nice peygamberler gelip**

1- A'yanu's-Şia, c.1, s.294; bk. Sahih-i Buharî, Bab-u Marazi'n-Nebiiyy

geçti. Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse, topuklarınızın üzerinde geri mi döneceksiniz? Kim iki topuğu üzerinde geri dönerse, bilsin ki Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah, şükredenleri ödüllendirecektir."¹

Anlaşılan Hz. Peygamber (s.a.a), kızı Fatıma'yı (a.s) ilerde cereyan edecek olan müessif olaylara hazırlamak istiyordu. Bu yüzden az önceki ayet ilerdeki müessif olaylara, Ebu Talib'in (r.a) söylediği beyitten daha uygun düşer.

Bir süre sonra Hz. Peygamber (s.a.a) sevgili kızı Fatıma'ya (a.s) kendisine yaklaşmasını, ona bir şey söyleyeceğini işaret etti. Hz. Fatıma, Hz. Peygamber'e doğru eğildi, o da onun kulağına bir şey söyledi. Bunun üzerine Hz. Fatıma ağlamaya başladı. Arkasından yine kulağına bir şey daha söyledi ve bu defa Hz. Fatıma gülümsedi. Bu görüntü oradakilerin bazılarının dikkatini çekti ve Hz. Fatıma'dan bunun sırrını sordular. Ama Hz. Fatıma (a.s) onlara: *"Allah Resulü'nün sırrını açıklayamam."* karşılığını verdi.

Fakat aynı soru kendisine babasının vefatından sonra bir daha sorulunca, şu cevabı verdi:

1- Âl-i İmrân, 144

"Allah'ın Resulü bana ölümünün iyice yakın olduğunu ve bu hastalığında canının alınacağını haber verdi. Bu yüzden ağladım. Sonra da ailesinin kendisine en önce katılacak ferdi olacağımı bana haber verdi, bu verdiği haber üzerine de gülümsedim."¹

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Son Anları

Hz. Ali (a.s), Resulullah'la (s.a.a) hayatının son anlarına kadar gölgenin gölge sahibi ile olan beraberliği gibi beraberdi. Bu ayrılmazlık ilişkisi sürecinde Hz. Peygamber ona tavsiyelerde bulunur, bilgi verir ve sırlarını kendisi ile paylaşırdı. Resulullah (s.a.a) son anlarında: "*Bana kardeşimi çağırın!*" dedi. O sırada Hz. Peygamber onu bir iş için bir yere göndermişti. Resulullah'ın (s.a.a) onun çağrılmasını istemesi üzerine başka bazı Müslümanlar hemen yanına koşular. Fakat Hz. Ali (a.s) gelinceye kadar Resulullah (s.a.a) yanına gelenlerle ilgilenmedi. Hz. Ali gelince, Hz. Peygamber kendisine: "*Bana yaklaş!*" dedi. Hz. Ali'nin (a.s) kendisine yaklaşması üzerine Hz.

1- Tabakat, c.2, s.247; el-Kâmil fi't-Tarih, c.2, s.219

Peygamber (s.a.a) ona dayandı. Bir süre ona dayalı kalarak kendisine bir şeyler söyledi ve arkasından kendisinde son nefesini verme belirtileri görüldü.¹

Bir süre sonra Hz. Ali'nin (a.s) meşhur hutbesinden birinde belirttiği gibi Allah'ın Resülü (s.a.a), onun kucağındayken vefat etti.²

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Vefatı ve Defnedilmesi

Hz. Peygamber'in (s.a.a) son anlarında yanında sadece Hz. Ali, Haşimoğulları ve onun eşleri vardı. İnsanlar, sevdiklerinin ayrılmasının üzüntüsü ile Allah Resülü'nün evinden yükselen ıçıklardan ve feryatlardan onun öldüğünü öğrendiler. Allah'ın kullarının en şereflişinin ahiret yolculuğuna çıkmış olması, kalplerin yuvalarından çıkacakmış gibi çarpmalarına yol açan bir şok etkisi meydana getirdi. Hz. Peygamber'in vefatı, ateşin kuru otlar arasında yayılmasına benzeyen bir hızla Medine halkı arasında yayıldı. Onun ve-

1- et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.263

2- Nehcü'l-Belâğa, Hutbe: 197

fatı Müslümanların vicdanlarını sarsan ağır bir darbe oldu. Medine şehri, halkı ile birlikte heyecan kasırgasına tutuldu.

Bu sırada Hattap oğlu Ömer'in söylediği bir söz karşısında Resulullah'ın (s.a.a) evi önünde toplanan insanların şaşkınlığı katlanarak arttı. Ömer, herkesi kılıcı ile tehdit ederek şöyle dedi: "Bazı münafıklar Resulullah'ın (s.a.a) öldüğünü sanıyorlar. Vallahi, o ölmedi. Fakat İmrân oğlu Musa nasıl Rabbine doğru (Tur dağına) gittiyse, o da Rabbine gitti."¹

Gerçi Musa Peygamber'in (a.s) gaybete çekilmesi ile Hz. Muhammed Peygamber'in (s.a.a) vefatı arasında benzerlik yoktu. Fakat Hattap oğlu Ömer'in daha sonra sergilediği tutumlar belki de onun bu konuda niçin ısrar ettiği sorusu üzerindeki perdeyi kaldırır.

Evet, Ömer b. Hattap bir türlü sakinleşmiyordu. Sonunda Ebu Bekir Sunuh'tan geldi, Resulullah'ın (s.a.a) evine girdi, yüzünü açıp baktı ve hızla evden çıkarak kalabalığa şu sözle-

1- el-Kâmil fi't-Tarih, c.2, s.323; et-Tabakat, c.2, s.266; es-Siretu'n-Nebeviyye, Zeyni Dahlan, c.2, s.306

ri söyledi: "Ey insanlar, kim Muhammed'e tapıyor idiyse bilsin ki, Muhammed öldü. Ama kim Allah'a kulluk ediyor idiyse bilsin ki, Allah diridir ve ölümsüzdür." Arkasından: "**Muhammed sadece bir peygamberdir, ondan önce daha nice peygamberler gelip geçti.**"¹ cümleleri ile başlayan ayeti okudu. Bunun üzerine Hattap oğlu Ömer'in feveranı dindi ve Kur'ân'da böyle bir ayetin varolduğunun farkında olmadığını bilincine vardı.²

Ebu Bekir ile Ömer, Resulullah'ın (s.a.a) vefatı sonrasında yerine kimin halife olacağı konusunda Benî Saide Sakifesi'nde olağanüstü bir toplantı düzenlediğini öğrendikten sonra bazı arkadaşları ile birlikte hemen söz konusu bu toplantı yerine gittiler. Böyle bir toplantıya katılanlar, Ebu Talip oğlu Ali'nin halife olarak tayin edilmiş olduğunu ve kendilerinin de biat ettiklerini unutmuş göründükleri gibi, ayrıca Resulullah'a (s.a.a) ve üzeri örtülü henüz soğumamış naaşına saygısızlık sayılan bir davranış sergilediklerinin farkında değildiler.

1- Âl-i İmrân, 144

2- et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, İkinci Bölüm, s.53-56

Ebu Talip oğlu Ali (a.s) ile onun ailesine gelince; onlar, Resulullah'ın (s.a.a) cenaze hazırlığı ve toprağa verilmesi ile meşgul oldular. Hz. Ali, Hz. Peygamber'in bedenini, giydiği gömleği üzerinden çıkarmadan yıkadı. Cenazeyi yıkama işinde ona Abdulmuttalip oğlu Abbas ile oğlu Fazl yardım etti. Hz. Ali, cenazeyi yıkarken: *"Babam, anam sana kurban olsun; sağlığında da, ölü iken de ne güzel kokuyorsun."* diyordu.¹

Sonra Resulullah'ın (s.a.a) naaşını bir sedirin üzerine koydular. Hz. Ali (a.s) şöyle dedi: *"Resulullah (s.a.a) ölü veya diri olsun imamımızdır. Bu yüzden gruplar hâlinde arka arkaya yanına girsinler ve cenaze namazını imamsız olarak kılıp gitsinler."*

Onun cenaze namazını ilk kılanlar, Hz. Ali ile Haşimoğulları oldu. Sonra bunların arkasından ensar Müslümanları cenaze namazı kıldılar.²

Hz. Ali, Resulullah'ın cenazesinin karşısına geçerek şunları söyledi:

"Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun, ey Peygamber. Allah'ım, onun kendisine indirilen ilâhî mesajı tebliğ ettiğine,

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, c.4, s.518

2- el-İrşad, c.1, s.187; Âyanu's-Şia, c.1, s.295

ümmetine nasihat ettiğine; Allah'ın, dinini üstün getirerek sözü tamam oluncaya kadar O'nun yolunda cihat ettiğine şahitlik ediyoruz. Allah'ım, bizi Allah'ın ona indirdiği mesajı uyanlardan, onun arkasından gösterdiği yolda sabit kalanlardan eyle ve bizi onunla bir araya getir."

Hız. Ali bu sözleri söylerken orada bulunanlar "amin" diyordu. Böylece onun cenaze namazını önce erkekler, sonra kadınlar ve sonra da çocuklar kıldı.¹

Hız. Peygamber (s.a.a) için içinde vefat ettiği odada bir mezar kazıldı. Hız. Ali onun naaşını mezara koymak istediğinde ensar Müslümanları duvarın arkasından şöyle söylediler:

"Ey Ali, sana Allah'ı ve bugün Allah Resulü ile ilgili hakkımızın elden gitmesini hatırlatıyoruz. Bizden birini içeri al ki, onunla Resulullah'ı toprağa verme işinde biz de pay sahibi olalım."

Bu uyarı üzerine Hız. Ali, "*Evs b. Hulî içeri girsin!*" dedi. Bu zat, Avfoğulları'ndan erdemli ve Bedir Savaşı'na katılmış bir kişi idi.

1- et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.291

Arkasından Hz. Ali (a.s) mezara indi, Resulullah'ın yüzünü örten örtüyü kaldırdı ve yanağını toprağa yasladı ve üzerini toprakla örttü.

Benî Saide Sakifesi'ne giden sahabîlerin hiçbiri Hz. Peygamber'in (s.a.a) defin merasimine ve cenaze namazına katılmadı.

Ey Allah'ın Resulü, doğduğun gün, vefat ettiğin gün ve yeniden diriltileceğin gün Allah'ın selâmı üzerine olsun.

RESULULLAH'IN MİRASINDAN ÖRNEKLER

Akıl ve İlim

a) Resulullah (s.a.a) akla son derece büyük bir önem verdi. Onu tarif etti, hayattaki görev, sorumluluk, davranış ve mükafatı hak etme düzeyinde görevini ve rolünü, açıkladı. Bunların yanı sıra gelişmesini ve tekâmül etmesini sağlayan faktörleri sayarak şöyle buyurdu:

"Akıl, cehalete düşmekten koruyan bir bağ, bir dizgindir. Nefis, en pis bir hayvan gibidir. Eğer dizginlenmezse şaşırır. Buna göre akıl cehalete düşmekten koruyan bir dizgindir. Yüce Allah akılı yarattı ve ona 'Gel.' dedi. O da geldi. Arkasından ona 'Geri dön.' dedi, o da geri döndü. Sonra Allah ona şöyle dedi: İzzetim ve celalim hakkı için senden daha önemli, daha büyük ve daha itaatkâr bir şey yaratmadım. Seninle [hilkati] başlatır, seninle yenileyeceğim. Sevap sana ve ceza da senin aleyhinedir."

"Akıldan yumuşak huyluluk (hilim) çıkar. Hilimden ilim, ilimden rüş (olgunluk), rüşten afiflik, afiflikten sakınmak, sakınmaktan hayâ, hayâdan vakar, vakardan hayra devam etme, hayra devam etmekten kötülükten nefret etmek ve kötülükten nefret etmekten iyiliğe tavsiye edene itaat çıkar. Bu sayılanlar, hayır türlerinin on tanesidir. Bu on hayır biriminin her birinin on türü vardır..."¹

b) Önder Peygamberimiz (s.a.a) ilme ve marifete büyük önem verdi. İlimin hayattaki fonksiyonunu ve diğer kemal türleri ile karşılaştırıldığında taşıdığı değeri açıklamak üzere şöyle buyurdu:

"İlmi aramak, onun peşinden koşmak her Müslüman için farzdır. İlmi bulunabileceği yerde arayın, onu ehlinden alın. İlmi Allah için öğretmek hasene (sevabı olan bir iş), onu aramak ibadet, onu müzakere konusu yapmak tespih, onunla amel etmek cihat, onu bilmeyenine öğretmek

1- Bu hadisin tamamı için "Tuhefu'l-Ukul" adlı eserin "Hz. Peygamber'in Öğütleri ve Hikmetli Sözleri" başlıklı bölümüne başvurun.

sadaka, onu ehli olana sunmak yüce Allah'a yaklaştırıcı bir davranıştır. Çünkü ilim helâl ve haramın göstergesi, cennet yollarının işaret feneri, yalnızlıkta yoldaş, gurbette ve teklikte arkadaş, uzlet köşesinde konuşan, sevinçte ve üzüntüde rehber, düşmanlara karşı silâh ve dostlar yanında ziynettir. Allah onun sayesinde bazı kavimleri yükselterek hayırda önder yapar. Öyle ki, onların eserleri iktibas edilir, davranışları ile yol bulunur, görüşlerine başvurulur. Melekler dostluklarını arzular, kanatları ile onları okşarlar, dualarında onları kutsarlar. Denizlerdeki balıklar ile böceklerle, karadaki yırtıcılar ile küçükbaş hayvanlara varıncaya kadar kuru, yaş her varlık onlar için Allah'tan af diler. İlim, kalpleri cehaletten kurtaran hayat, gözleri karanlıktan koruyan ışık ve bedenlerin zaafını gideren güçtür. İlim, kulu seçkinlerin mertebelerine, iyilerin meclislerine, dünyada ve ahirette yüksek derecelere ulaştırır. İlimdeki müzakere oruca ve onu öğrenip hıfz etmek namaza denktir. Onun sayesinde Rabbe itaat edilir, onun sayesinde akrabalık ilişkileri gözetilir, yine onun sayesinde helâl ile haram bilinebilir. İlim, amelin imamı, önderidir; amel ona tâbidir.

Allah, ilmi iyi kullara ilham eder, kötöleri ise ondan mahrum bırakır. Allah'ın ilim payından mahrum etmediğı kimselere ne mutlu!"

"Akıllı kişinin özellikleri, kendisine karşı cahilce davranana yumuşak davranması, kendisine zulmedene karşılık vermemesi, kendisinden aşağı olanlara alçakgönüllü davranması, kendisinden üstte olanlar ile iyilikte yarışmasıdır. Akıllı kişi konuşmak istediğinde önce düşünür. Eğer söyleyeceğı söz hayır ise konuşur ve kazanç elde eder. Eğer söyleyeceğı söz kötü ise susar ve kurtulur. Eğer fitne ile karşılaşırse Allah'a sığınarak elini ve dilini tutar. Fazilet gördüğü zaman onu fırsat bilir. Hayâ kendisinden hiç ayrılmaz. Hiçbir zaman hırslı görünmez. İşte akıllı kişi bu on hasletle tanınır."

"Cahilin nişaneleri, kendisi ile düşüp kalkanlara zulmetmesi, kendisinden aşağı konumda olanlara karşı saldırgan olması, kendisinden üst konumda olanlara karşı gelmesidir. Konuşması tedbirsiz ve düşüncesizdir. Eğer konuşursa, günah işler ve eğer susarsa, gaflete dalar. Eğer karşısına fitne çıkarsa, ona balıklama ve acele ile dalıp

helâk olur. Eğer karşısına fazilet çıkarsa, ona arka döner ve ağırdan yaklaşır. Eski günahlarından korkmaz ve ömrünün geri kalan bölümünde günah işlemekten vazgeçmez. İyilik karşısında yavaş ve geç kalır. Kaçırdığı veya kaybettiği iyiliğe üzülmez. Bu on haslet de akıldan yoksun cahilin niteliklerini oluşturur."¹

Kur'ân ve Ehlibeyt

c) Hz. Peygamber en geniş ve fasih ifade ile Kur'ân'ın büyüklüğünü tanımladı. Onun hayat-taki rolünü, ona tam anlamı ile sarılmanın değerini bütün insanlara hitap ederek ortaya koydu. Bu konudaki sözleri şunlardır:

"Ey insanlar, sizler bir dinlenme, bir geçiş yurdundasınız. Bir yolculuğun sırtındasınız. Yolculuk sizi hızla götürüyor. Gecenin, gündüzün, güneşin, ayın, her yeniyi yıpratıklarını, her uzağı yakınlaştırdıklarını, her vaadi ve tehdidi yanınıza getirdiklerini gördünüz. O hâlde geçişin uzaklığına uygun malzemeyi hazırlayın. Burası belâ ve sınav, kesilme ve yok olma yurduudur. İş-

1- Biharu'l-Envar, c.1, s.171; Tuhefu'l-Ukul, s.28

ler üzerinize karanlık gece katmanları gibi çöreklenip karışık görüldüğü zaman Kur'ân'a sarılın. Çünkü Kur'ân, şefaati kabul gören bir şefaatçi ve tanıklığı onaylanan bir şikâyetçidir."

"Kim onu önüne alır ve kendine imam edinirse, o onu cennete götürür. Kim onu arkasına atarsa, o onu cehenneme sürükler. Kim onu rehber edinirse, o ona doğru yolu gösterir."

"O, meselelerin nihaî çözümünü ayrıntılarıyla içeren bir hüküm kitabıdır, bir açıklamadır, kesin bilgilerin kaynağıdır. O, hak ile batılı kesin olarak ayırır, şaka değildir. Onun zahiri ve batını vardır. Zahiri Allah'ın hükmü, batını ise Allah'ın ilmidir. Zahiri güzel, batını ise derindir. Onun sınırları, işaretleri ve sınırlarının, işaretlerinin üzerinde de sınırları ve işaretleri vardır. Acayıpları sayıya sığmaz. İlginç şeyleri eskimez. Hidayet kandillerini içerir. Hikmetin işaret feneridir. Sıfatını tanıyan [çıkarsamada bulunabilen] için marifet rehberidir. Şu hâlde kişi gözünü dört açsın, bakışını netleştirsin. O zaman helâk olmaktan kurtulur ve tıkanıp kalmaktan uzaklaşır. Çünkü düşünmek, kalp gözünün hayatıdır. Tıpkı ışıktan aydınlık

alan birinin karanlıkta yürümesi gibi. Bu durumda sizin için kurtuluş kolaylaşır ve korkulu gözlemlerle etrafı gözetlemeniz azalır."¹

d) Hz. Peygamber (s.a.a), büyük emaneti, yani kendi Ehlibeyti olan Hz. Ali ile on bir oğlunu ve torununu çeşitli şekillerde tarif etti. Bu konuda söylediklerinden biri, son konuşmalarından birini oluşturan şu konuşmasıdır:

"Ey muhacirler ile ensar topluluğu ve ey cinlerden ve insanlardan bugün ve bu saatte beni dinleyenler! Söylediklerimi burada bulunanlar burada bulunmayanlara iletin. Haberinizi olsun ki, size Allah'ın kitabı Kur'ân'ı bırakıyorum. Bu kitapta, nur, hidayet ve açıklama vardır. Allah o kitapta hiçbir şeyi ihmal etmedi. O benim için Allah'ın size karşı hüccetidir. Bunun yanı sıra size en büyük bayrağı, dinin bayrağı ve hidayet ışığı olan vasım Ebu Talip oğlu Ali'yi bırakıyorum. Haberinizi olsun, o, Allah'ın ipidir. Hep birlikte ona sarılın, sakın ondan ayrılmayın. **Allah'ın size bağışladığı nimeti hatırlayın. Hani bir zamanlar düşman olduğunuz hâlde O, kalplerinizi**

1- Tefsiru'l-Ayyaşî, c.1, s.2-3; Kenzü'l-Ümmal, c.2, s.298

uzlaştırdı da O'nun bu nimeti sayesinde kardeş oldunuz."¹

"Ey İnsanlar, bu Ebu Talip oğlu Ali, bugün ve bugünden sonra Allah'ın hazinesidir. Kim onu bugün ve bugünden sonra sever ve dost edinirse, o verdiği sözü yerine getirmiş ve kendisine düşen görevi gerçekleştirmiş olur. Kim bugün ve bugünden sonra ona düşmanca davranırsa, kıyamet gününde kör ve sağır olarak gelir ve Allah nezdinde kendi lehine bir hüccet bulunmaz."

"Ey insanlar, yarın benim yanıma Ehlibeytim dağınık, toz toprak içinde, itilip kakılmış, mazlum durumda, kanları önünüzde akan vaziyette, boyunlarınızda sapıklık biatlerinin ve cahillik şuralarının sorumluluğunu taşıyarak dünyaya taze bir gelinmiş gibi gönül kaptırmış olarak gelmeyin..."

"Ey insanlar, Ehlibeytim hakkında Allah'ı göz önünde bulundurun. Çünkü onlar dinin temel direkleri, karanlıkların kandilleri ve ilmin madenleridirler. Ali benim kardeşim, vârisim, yardımcım, güvendiğim (yakınım), işimin yürütücüsü, sünnetim uyarınca taahhüdümün yerine

1- Âl-i İmrân, 103

getiricisidir. Bana ilk inanan ve ölümüm sırasında en son görüşeceğim ve kıyamet günü benimle buluşacakların ortasında yer alacak olan kimse-
dir. Bu söylediklerimi burada olanlarınız burada olmayanlara iletisin..."¹

Yaratıcı Nitelenemez

"Yaratıcı, kendisini nitelediği sıfatlardan başka hiçbir sıfat ile nitelenemez. Duyu organlarının kendisini algılamaktan âciz olduğu, vehimlerin erişemediği, tasavvurların sınırlandırmadığı, gözlerin kapsayamadıkları yaratıcı nasıl nitele-
nebilir? O niteleyicilerin nitelemelerinden yüce-
dir. Yakınlığında uzak ve uzaklığında yakındır. Nasıl'a nasıllık verip nasıl olmasını sağladığı için ona 'Nasıl?' denemez. 'Nerede'yi nerelendirdiği için O'nun hakkında 'Nerede?' denemez. O nasılıktan ve neredelikten kopuk ve bağımsızdır. O kendisini nitelediği gibi tek ve sameddir. Niteleyiciler O'nu niteleme derecesine eremezler. O doğmadı, doğrulmadı ve hiç kimse O'nun dengi değildir."²

1- Biharu'l-Envar, c.22, s.484-487

2- Biharu'l-Envar, c.2, s.94

Tevhidin Şartları

"Kul; 'Lâ ilâhe illallah' (Allah'tan başka ilâh yoktur) dediği zaman cümleinin beraberinde tasdik, tazim, haz duyma ve saygı olmalıdır. Kul; 'Lâ ilâhe illallah' dediğinde eğer bu cümleinin beraberinde tazim yoksa, o kul bidat ehlidir. Eğer o cümleinin beraberinde haz duyma yoksa, o kul iki yüzlü bir gösterişçi; eğer beraberinde saygı yoksa, o kul fasıktır."¹

Hz. Peygamber'in Ayrıcalıkları

"Altı konuda diğer peygamberlere üstün tutuldum: Bana özlü sözler verildi. Bir aylık yoldan düşmana korku salmakla desteklendim. Ganimetler bana helâl kılındı. Yeryüzü benim için secde yeri, temiz ve temizleyici kılındı. Bütün kullara peygamber olarak gönderildim. Benimle peygamberlere son verildi."²

Resulullah'tan (s.a.a) Sonraki İmamlar

"Benden sonra soyumdan gelecek olan imamlar, İsrailoğulları'nın nakıblerinin ve İsa'nın ha-

1- Kelimetu'r-Resuli'l-Âzam, s.30

2- Biharu'l-Envar, c.16, s.324

varilerinin sayısı kadardır. Kim onları severse, o mümindir. Kim onlardan nefret ederse, mü-nafıktır. Onlar Allah'ın kulları arasında O'nun hüccetleri ve yaratıkları arasında O'nun hidayet önderleridir."¹

İslâm'ın Karakteristik Özellikleri

1- İslâm yücelir, hiçbir şey onun üstüne çıka-maz.

2- İslâm kendinden öncekini [yani işlenmiş günahları] siler, yok eder.

3- İnsanlar bilmedikleri sürece genişlik içinde-dirler.

4- Ümmetimden yanılmanın, unutmamanın ve zor-la yaptırılan işlerin sorumluluğu kaldırılmıştır.

5- Şu üç kimseden kalem kaldırıldı: Çocuk, deli, uyuyan kişi.

İlim ve Âlimlerin Sorumluluğu

1- Kim zamanının imamını bilmeden ölürse, cahiliye ölümü ile ölmüştür.

2- Kim bilgiye dayanmadan Kur'ân üzerinde bir söz söylerse, cehennemdeki yerini hazırlasın.

1- Kifayetu'l-Eser, s.166

3- Kime bildiği bir şey sorulur da bilgisini saklarsa, Allah onun ağzına ateşten bir gem vurur.

4- Kim bilgiye dayanmadan fetva verirse, gökteki ve yeryüzündeki melekler kendisine lânet eder.

5- Her fetva veren kişi tazmin ile sorumludur.

6- Her bidat sapıklıktır ve her sapıklığın yolu cehenneme çıkar.

7- Allah kim için iyilik isterse, onu din alanında derin bilgili yapar.

8- Farzları öğrenin ve bu ilmi insanlara öğretin. Çünkü bu alan ilmin yarısıdır.

9- Size benim bir hadisim getirildiği zaman onu Allah'ın kitabına sorun. Ona uyanı kabul edin. Ona ters düşeni duvara çarpın.

10- Bidatçilik başını alıp yürüdüğü zaman âlimler ilimlerini ortaya koysunlar. Kim bunu yapmaz ise, Allah'ın lâneti üzerine olur.

İslâmî Tutumun Genel Kuralları

1- İslâm'da ruhbanlık yoktur.

2- Yaratıcıya karşı gelindiği konuda kula itaat edilmez.

3- Takiyesi olmayanın dini yoktur.

4- Farzlara zarar verdiklerinde, nafilelerde hayır yoktur.

5- Problemleri her işin çözümünü için kura çekilir.

6- Ameller niyetlere bağlıdır.

7- Kişinin niyeti amelinden daha etkilidir.

8- Amellerin en faziletlisi, en zor olanlarıdır.

9- Kim bir iyi çıkış açarsa, yaptığı iyiliğin sevabı ile birlikte kıyamete kadar açtığı çıkıştan gidenlerin sevabı kadar sevap kazanır. Buna karşılık kim bir kötü çıkış açarsa, yaptığı kötülüğün cezası yanında açtığı çıkıştan gidenlerin alacakları ceza kadar cezaya çarptırılır.

Aile Düzeninin Bazı Temel İlkeleri

1- Evlenmek benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.

2- Evlenin ve çoğalın. Çünkü ben kıyamet günü sizin ile diğer ümmetlere karşı övünç duyuyorum.

3- Evlenin ve eşlerinizi boşamayın. Çünkü boşamaktan, Rahman olan Allah'ın arşı sarsılır.

4- Kadının cihadı, kocasına karşı vazifesini en iyi şekilde yerine getirmektir.

5- Çocuklarınıza yüzmeyi ve okçuluğu öğretin.

6- Kimin yanında küçük çocuk varsa, onunla çocukçasına davransın.

Resulullah'ın Bazı Kapsamlı Geniş Sözleri

1- Ben üstün ahlâkî değerleri tamama erdirmek için gönderildim.

2- Ben ilmin şehriyim, Ali de o şehrin kapısıdır.

3- Allah nezdinde amellerin en sevileni, az da olsa en devamlı olanıdır.

4- Biriniz bir iş yaptığı zaman onu sağlam şekilde yapsın.

5- İman iki eşit bölümdür. Bir bölümü sabırda, öbür bölümü ise şükürde gizlidir.

6- Ağzınızı sıkı tutmak suretiyle işlerinizi kolaylaştırın.

7- Güvenilir olmak rızkı, hıyanet ise fakirliği celp eder.

8- Eller üç türdür: İsteyen, veren ve vermekten kaçınan el. Ellerin en hayırlısı veren eldir.

9- Kavmin efendisi fasıkları olduğu, en aşağılıkları liderleri olduğu ve fasık kişiye ikram edildiği zaman belâyı bekle.

10- En çabuk gelen kötülük, zulmün cezasıdır.

11- Haberiniz olsun, ümmetimin en kötü kişi-

leri kötülüklerinden korkulduğu için saygı gösterilenlerdir. Haberinizi olsun, kötülüğünden korktukları için insanların saygı gösterdikleri kimse, benden değildir.

12- İyilik sayesinde özgür kişiler köle yapılır.

13- Müjdeleyin, nefret ettirmeyin.

14- Dört şeyden önce dört şeyin değerini bil: Yaş-lılığından önce gençliğinin, hastalığından önce sağlığının, fakirliğinden önce zenginliğinin ve ölümünden önce hayatının değerini.

15- Üç şey dünyada ve ahirette üstün ahlâk örneğidir: Sana haksızlık edeni affetmen, seninle ilişkiyi kesen ile ilişkiyi devam ettirmen, sana kabalık edene karşı yumuşak davranman.

16- Üç şey perdeleri yırtarak Allah'ın huzuruna ulaşır: Âlimlerin kalemlerinin cızırtısı, mücahitlerin ayak sesleri, namuslu ev kadınlarının ipek eğirme sesleri.

17- Üç şey kalbi karartır: Boş ve hevaî şeyler dinlemek, avcılık, hükümdar kapısına gitmek.

18- Kalplerin yaratılıştan gelen özelliği, kendisine iyilik edenleri sevmek ve kendisine kötü davrananlardan nefret etmektir.

19- Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin.

20- Dünya sevgisi bütün kötülüklerin başıdır.

21- Hikmet, müminin yitiğidir. Hikmetin başı Allah korkusudur.

22- Cennet nefsin hoşlanmadığı şeylerle ve cehennem ise nefsî isteklerle kuşatılmıştır.

23- Ahlâkınızı güzelleştirin, komşularınıza karşı nazik olun, kadınlarınıza iyi davranın ki, hesaba çekilmeden cennete giresiniz. Hastalıklarınızı sadaka ile tedavi edin.

24- Akıllı olmanın en önde gelen göstergesi, Allah'a iman etmekten sonra hakkı çiğnemeksiniz insanlarla iyi geçinmektir.

25- Dünyadaki efendiler, cömertler; ahiretteki efendiler, kötülüklerden sakınanlardır. Mutlu kimse başkalarından ibret alandır.

26- İnsanların en kötüsü dünyası karşılığında ahiretini satandır. Bundan daha kötüsü ise ahiretini başkasının dünyası uğruna satandır.

27- Kendi kusurunu görmekten başkasının kusuruna bakmaya fırsat bulamayana müjdeler olsun!

28- Cemaatten sakın ayrılma. Çünkü kurt sürüden ayrılan koyunu kapar.

29- Sakın kanaatkârlıktan, harcamalarda hesaplı davranmaktan ayrılmayın. Zira kanaatkâr toplum asla fakir düşmez.

30- Hastalık korkusu ile yemeklerden korunup perhiz yaptığı hâlde, cehennem korkusu ile günahlardan uzak durmayan kimseye şaşarım.

31- Müminin şerefi, insanlardan müstağni olmasıdır.

32- Seni ziyaret etmeyeni sen ziyaret et. Sana hediye vermeyene sen hediye ver.

33- Asıl zenginlik, gönül zenginliğidir.

34- Ya âlim ol, ya öğrenci ol, ya dinleyici ol veya bunları seven birisi ol; beşinci gruptan olma ki helâk olursun.

35- Akıldan daha faydalı bir mal yoktur.

36- Cahillikten daha büyük fakirlik yoktur.

37- Tedbirlilik gibi akıl yoktur.

38- Kim bir Müslümanı aldatır veya ona zarar verir ya da hile yaparsa, bizden değildir.

39- Malı ıslâh etmek mertliktendir.

40- Kim bir toplumun yaptığı işi beğenirse, o toplumun yaptığı işe ortak olmuş olur.

41- Kim bir kavmi severse, onlarla birlikte haşr-olur.

42- Kim bildiği ile amel ederse Allah ona, bilmediğini öğrenmeyi nasip eder.

43- Kim bir zalime zulmü konusunda destek olursa, Allah o zalimi başına musallat eder.

44- Kim Allah ile arasını düzeltirse, Allah da onun insanlar ile arasını düzeltir.

45- Merhamet etmeyene merhamet edilmez.

46- Kim aldatırsa aldatılır.

47- Kimin iki günü eşit olursa, o ziyan etmiştir.

48- Kanaatkâr davranan, harcamalarında hesaplı olan, geçim sıkıntısına düşmez.

49- Mümin; insanların, elinden ve dilinden emin oldukları kimsedir.

50- Müslüman; insanların, eziyetinden güvende oldukları kimsedir.

51- Toplantılar emanet üzere düzenlenir. (Toplantılarda konuşulan sözler, ve cereyan eden olaylar gizli tutulmalıdır.)

52- Müslüman, Müslüman kardeşinin aynasıdır.

53- Müslüman Müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez, onu kırmaz.

54- Kendisiyle istişarede bulunulan, güvenilir olmalıdır.

55- Kendinin değerini (haddini) bilen kişi helâk olmaz.

56- Kim kendini fakir gösterirse, fakir düşer.

57- Kim bilgiye dayanmadan bir iş yaparsa bozduğu, düzelttiğinden çok olur.

58- Kim bir çirkin işi halk arasında yayarsa, onu başlatan kimse gibi olur.

59- Kim bir mümini bir şey ile ayıplarsa, o şeyi yapmadan ölmez.

60- Kim yarını ömründen sayarsa, ölüm ile arasındaki dostluğa gölge düşürmüş olur.

61- Kim bir hükümdarı Allah'ı kızdırma pahasına hoşnut ederse, Allah'ın dininden çıkar.

62- İnsanlar ile iyi geçinmek imanın yarısı, onlara yumuşak davranmak yaşamın yarısıdır.

63- Kolaylaştırın, zorlaştırmayın.

64- Mümin her haslete alışır, uyum gösterir; fakat yalancılık ile hıyanete alışmaz, uyum göstermez.

Resulullah'ın (s.a.a) Dualarından İki Örnek

Hız. Peygamber Bedir Savaşı günü şu duayı yaptı:

Allah'ım, bütün sıkıntılı durumlarda güven-diğim sensin, bütün dar durumlarda ümidim sensin, başıma gelen bütün işlerde sen benim güvenim ve hazırlığımsın. Gönülleri zayıf düşüren, çaresi az olan, yakınların beni desteksiz bıraktıkları, düşmanların sevinç çığlıkları atmalarına yol açan, şartların beni bitkin düşürdüğü nice sıkıntım oldu ki, onları sana arz ettim, sana şikâyet ettim ve bu şikâyeti senden başkalarından yüz çevirip sana sığınmak için yaptım. Sen bu sıkıntılarımı giderip beni rahatlattın, onu benden kaldırdın, benim yerime onu hallettin; sen bütün nimetlerin velisi, bütün hacetlerin sahibi, bütün isteklerin son noktasısın. Sana çok çok hamdeder, bol bol minnet sunarım.

Ramazan ayında farz namazlardan sonra yaptığı dua:

Allah'ım, kabirlerdekilere sevinç bağışla. Allah'ım bütün fakirleri zenginleştir. Allah'ım, bütün açları doyur. Allah'ım, bütün çıplakları giydir. Allah'ım, bütün borçluların

borçlarını ödemelerini nasip eyle. Allah'ım, bütün sıkıntı çekenleri feraha kavuştur. Allah'ım, bütün gurbetçileri evlerine döndür. Allah'ım, bütün esirleri kurtar. Allah'ım, Müslümanların bütün bozuk işlerini düzelt. Allah'ım, bütün hastaları iyileştir. Allah'ım, fakirliğimizi zenginliğin ile önle. Allah'ım, kötü durumumuzu iyi durumunla değiştir. Allah'ım, bize borçlarımızı ödemeyi nasip eyle ve fakirlikten kurtararak zenginleştire. Hiç şüphesiz senin her şeye gücün yeter.

İÇİNDEKİLER

Hz. Peygamber'in Doğumu ve Çocukluğu / 7

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Doğumu	7
Hz. Peygamber'in Sütannesine Verilmesi	9
Annesi Âmine İle	11
Dedesi Abdulmuttalip İle	12

Gençlik Dönemi / 15

Ebu Talib'in Hz. Peygamber'in (s.a.a) Gözetimini Üstlenmesi.....	15
İlk Şam Seferi	16
Hilfu'l-Fudul (Erdemliler Paktı).....	18
Hatice'nin Malları ile Ticaret	19

Evlilikten Peygamberliğe Kadar / 21

Kutsal Evlilik	21
Hz. Hatice'nin Hz. Peygamber'le (s.a.a) Evlenmeden Önceki Hayatı	22

Hz. Ali'nin (a.s) Doğumu ve Hz. Peygamber (s.a.a) Tarafından Eğitilmesi	24
--	----

Peygamberlik ve Ön Belirtileri / 27

Peygamberlik Hareketinin Mekke Dönemindeki Aşamaları / 32

İlk İman Hüccresini Oluşturmak.....	32
İlk Üssün Hazırlanması Aşaması.....	33
İlk Karşılaşma ve Akrabaları Uyarma Dönemi.....	36
Yaygın Mücadele Dönemi.....	38
Ebu Talib'in Hz. Peygamber'i ve Risaleti Savunması	41
İşkence, Müminleri Sindirmenin Yolu	44
Habeşistan'a Hicret	45
Zalim Kuşatma ve Haşimoğulları'nın Tutumu.....	46
Hüzün Yılı	48
İsra ve Miraç.....	49
Birinci Akabe Biati.....	50
İkinci Akabe Biati	53
Yesrib'e Hicret Hazırlığı	54

İlk İslâm Devletinin Kuruluşu / 58

Yesrib'e Hicret.....	58
Mescidin Yapımı.....	63

Muhacirler ile Ensarın Kardeşleştirilmesi	64
Kiblenin Değişmesi	66
Askerî Çatışmanın Başlaması.....	67
Bedir Savaşı.....	70
Savaşın Sonuçları	74
Hz. Fatıma'nın Evlenmesi	76
Uhud Savaşı	80
Müslümanlara Yönelik İhanet Girişimleri.....	88
Müşrik Güçlerin İttifakı ve Hendek Savaşı	89
Düşmanın Hezimetini	92
Benî Kurayza Savaşı ve Medine Yahudilerinin Tasfiyesi	92

Fetih Aşaması / 94

Hudeybiye Barışı.....	94
İslâmî Risaletin Medine Dışına Adım Atması	98
Hayber Savaşı	99
Fedek Halkının Teslim Olması.....	102
Kaza Umresi.....	103
Mekke'nin Fethi.....	105
İslâm Ordusunun Mekke'ye Hareketi	109
Ebu Süfyan'ın Teslim Olması	111
Mekke'ye Giriş	113

Huneyn Savaşı ve Taif Kuşatması	119
Heyetler Yılı	123
Necran Hıristiyanlarıyla Mübahele	124

Veda Haccı / 129

Veda Hutbesi	134
Vasi Tayini	139

Resulullah'ın (s.a.a) Son Günleri / 145

Vasiyet Yazımına Engel Olunması.....	145
Hiz. Fatıma'nın (a.s), Babasını Ziyaret Etmesi	149
Hiz. Peygamber'in (s.a.a) Son Anları.....	151
Hiz. Peygamber'in (s.a.a) Vefatı ve Defnedilmesi.....	152

Resulullah'ın Mirasından Örnekler / 158

Akıl ve İlim	158
Kur'ân ve Ehlibeyt	162
Yaratıcı Nitelenemez	166
Tevhidin Şartları.....	167
Hiz. Peygamber'in Ayrıcalıkları.....	167
Resulullah'tan (s.a.a) Sonraki İmamlar	167
İslâm'ın Karakteristik Özellikleri.....	168
İlim ve Âlimlerin Sorumluluğu	168

İslâmî Tutumun Genel Kuralları	169
Aile Düzeninin Bazı Temel İlkeleri	170
Resulullah'ın Bazı Kapsamlı Geniş Sözleri	171
Resulullah'ın (s.a.a) Dualarından İki Örnek	177